

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Mgr. Sandra Červenková

**Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení a procesní
úkony navazující na povolení oddlužení**

Rigorózní práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem Rigorózní práci na téma „*Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení a procesní úkony navazující na povolení oddlužení*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Praze dne 5.1.2023

.....
Mgr. Sandra Červenková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své školitelce Mgr. Pavlíně Komedové, LL.M., od které se mám stále co učit, JUDr. Petře Večeřové, soudkyni Krajského soudu v Praze a dalším odborníkům, kteří se mně s ochotou věnovali a předali mně cenné rady a informace.

Seznam použitých zkratek

Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu

Důvodová zpráva k návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení

Důvodová zpráva

Důvodová zpráva k zákonu č. 334/2012 Sb., změna insolvenčního zákona a občanského soudního řádu

Insolvenční zákon či IZ

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Občanský soudní řád či OSŘ

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Občanský zákoník či NOZ

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady

Nařízení Rady (ES č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení

Novela zákonem č. 294/2013 Sb.

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Novela zákonem č. 64/2017 Sb.

Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Novela zákonem č. 31/2019 Sb.

Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

LEX COVID

Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu

Vyhláška o odměně IS

Vyhláška č. 313/2007 o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

Zákon o konkursu a vyrovnání či ZKV

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

Živnostenský zákon

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Obsah

1	Úvod	8
2	Rozhodnutí o insolvenčním návrhu	11
3	Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení	17
3.1	Zamítnutí, odmítnutí a zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení	17
3.2.	Povolení oddlužení	22
3.3	Způsoby oddlužení	23
3.3.1	Plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty	23
3.3.2	Zpeněžením majetkové podstaty	25
3.4	Náležitosti usnesení o úpadku spojené s povolením o oddlužení	26
3.4.1	Povolení oddlužení podnikajícím fyzickým osobám	28
3.4.2	Prokázání příjmů podnikajících fyzických osob v rámci oddlužení	33
3.4.3	Povolení společného oddlužení manželů.....	36
3.4.4	Povolení oddlužení cizímu státnímu příslušníkovi a občanovi Evropské unie v ČR	41
3.4.5	Povolení oddlužení „dětským dlužníkům“	43
3.4.6	Povolení oddlužení starobním důchodcům a osobám v II. a III. stupni invalidity.....	46
4	Projednání způsobu oddlužení a hlasování nebo rozhodnutí o jeho přijetí před novelou zákonem č. 31/2019 Sb.	48
5	Projednání způsobu oddlužení a hlasování nebo rozhodnutí o jeho přijetí po novele zákonem č. 64/2017 Sb.	52
6	Rozhodnutí o schválení oddlužení	53
6.1	Náležitosti usnesení o schválení oddlužení	53
7.	Procesní úkony navazující na povolení oddlužení	56
7.1	Procesní úkony - věřitelů	56
7.1.1	Náležitosti přihlášky	58
7.1.2	Vlastnosti pohledávky – pohledávky splatné a nesplatné, podřízené, podmíněné, peněžité a nepeněžité.....	60
7.1.3	Vykonatelné pohledávky.....	65
7.1.4	Přihlašování pohledávek, o nichž je vedeno zvláštní řízení.....	66
7.1.5	Přihlašování pohledávky zajištěných věřitelů a pohledávky zajištěné nejen majetkem dlužníka.....	67
7.1.6	Přednostní pohledávky	72

7.1.7 Přihláška nároku na náhradu nákladů řízení a uplatnění nákladů exekuce v insolvenčním řízení.....	74
8. Postavení věřitelů.....	77
8.1. Postavení zajištěných věřitelů (povinnosti zajištěných věřitelů)	77
8.2.2 Postavení nezajištěných věřitelů.....	79
9 Postavení ručitelů a osob, které zajišťují pohledávku věřitele	81
10 Přezkumné jednání.....	82
10.1 Popření pohledávky insolvenčním správcem, popření pohledávek ostatními věřiteli a popření pohledávky dlužníkem.....	85
10.1.1 Režim pohledávek popřených, nepřezkoumaných a podmíněných	89
11 Věřitelé a jejich účast ve věřitelských orgánech	91
11.1 Námitky věřitelů a jejich projednání.....	92
12 Zrušení oddlužení	95
13 Přerušování a prodloužení oddlužení	98
14 Splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek jeho věřitelů	100
15 Dopady zákona lex-covid na oddlužení.....	102
16 Srovnání právní úpravy s úpravou v Anglii	105
17 Závěr.....	109
18 Summary.....	112
19 Seznam použitých pramenů	114

1 Úvod

Pro svou rigorózní práci jsem si vybrala velmi aktuální a diskutované téma - oddlužení, jako způsob úpadku, který je dlužníky nejvíce využíván a meziročně o něj žádá stále více dlužníků¹. Institut oddlužení byl zaveden do českého právního řádu zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“ či IZ) a to dle důvodové zprávy k IZ na str.1: „v reakci na vzrůstající zadlužování spotřebitelů a v souladu s již zavedeným trendem v severoatlantických státech.... Institut oddlužení preferuje sociální účel před ekonomickým, umožňuje dlužníku nový start a motivuje ho k aktivnímu zapojení se do umořování svého dluhu vůči věřitelům.“ Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o moderní akt milosrdenství, avšak v dějinách se s různými formami odpouštění dluhů setkáváme od nepaměti. Již zhruba 2400 let př.n.l. sumerský král Entemen vydal edikt rušící dluhy. Babylonský panovník Chamurapi vydával ekonomické edikty periodicky anulující dluhy. Dluhy byly lidem odpouštěny v historii nikoliv z důvodu soucitu s jejich finanční tíživou situací, ale čistě pragmaticky, aby se z nesvobodných otroků stali vojáci či nové pracovní síly.² A nyní nelze opomenout ani „Milostivé léto“, které dlužníkům poskytlo úlevy z dlužných úroků a poplatků u exekucí vedených státem a veřejnými institucemi, pokud o to požádali v období od 28.10.2021 do 28.1.2022. Pokud dlužníci tuto možnost nevyužili, budou mít šanci na podzim roku 2022, kdy se k oddlužovací akci připojí i některé banky. A dokonce je zvažováno i „Milostivé léto III“, které poskytne oddlužení i pro daňové exekuce nebo exekuce vedené správními orgány.³

Historicky se s dluhy potýkal každý z nás, kdo nezaplatil složenku či svůj účet včas, kdo si půjčil finanční prostředky, a to bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o krátkodobé půjčky řešící aktuální nepříznivou finanční situaci, hypotéku na vysněné bydlení, leasing/úvěr na osobní automobil nebo zápůjčky/úvěry za účelem rozjezdu či rozšíření podnikání. Dluh sám o sobě není stigma a troufám si říct, že bez dluhů ve formě úvěrů by nebylo pokroku v různorodých vědních disciplínách a výzkumu, ale například ani ve stavebnictví, kdy na financování velkých projektů jedinci nestačí. „Úvěr zrychluje vývoj ekonomiky a posouvá

¹ K tomu srov. KISLINGEROVÁ, Eva, RICHTER, Tomáš, SMRČKA, Luboš a kol. *Insolvenční praxe v České republice. V období 2008-2013*. 1. Vydání. Praha: C.H. BECK, 2013. s. 42 a násl.

² VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR a a kol. *Insolvenční praxe 2008-2020: Data-Názory-Predikce*. 2021. ISBN 978-80-9068913-3-0. str. 4.

³ Milostivé léto - šance, jak se zbavit exekucí: Kompletní návod krok za krokem [online]. aktualizace 12.7.2022 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/novinky/milostive-leto>.

společnost „jinam“ – minimálně z hlediska schopnosti produkovat a spotřebovat. Úvěr je jedním z výrazných vyjádření kooperace lidských jedinců.⁴ Co se však jeví jako problém, je předluženost v důsledku lehkovážného přístupu k čerpání a následnému splácení zápůjček/úvěrů a značná finanční negramotnost. Jak si jinak vysvětlit, že typický dlužník v letech 2015-2018 má více než 2 dluhy, je v produktivním věku 43-44 let, s průměrným dluhem u mužů 706tis a u žen 606tis, a má nejčastěji dluh u nebankovních finančních institucí poskytujících rychlé a nevýhodné zápůjčky/úvěry.⁵

Dle statistiky IsirExplorer bylo od roku 2008 do roku 2020 vedeno více než 220 tisíc oddlužení. Statistiky Insolcetrum v předmětném období uvádějí povolení oddlužení u bezmála 240 tisíců osob.⁶ Ačkoli se však statistiky liší, dostupné přehledy počtu oddlužení mají jedno společné a to skutečnost, že jejich vzrůstající či klesající tendence se přímo odvíjí od legislativních změn. Jako zásadní v tomto směru vnímám novelu insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb.⁷, která zpřístupnila možnost oddlužení širšímu spektru dlužníků, když podstatně zmírnila podmínky pro povolení oddlužení zejména tím, že bylo umožněno dlužníkům uhradit svým nezajištěným věřitelům méně než 30% jejich pohledávek. Novela dále zkrátila oddlužení na 3 roky v případě, že dlužník uhradil svým nezajištěným věřitelům alespoň 60% pohledávek, anebo se jedná o oddlužení privilegovaného dlužníka, tj. starobního důchodce či osobu invalidní v druhém či třetím stupněm invalidity. Na další vývoj oddlužení bude mít zajisté vliv, zda poslanecká sněmovna schválí novelu insolvenčního zákona⁸ zkracující oddlužení plošně pro všechny dlužníky na dobu 3 let.⁹

Bez ohledu na výše zmiňované novely zůstává insolvenční zákon koncepčně neměnný, kdy upravuje oddlužení jako sanační způsob řešení úpadku dlužníka. Dlužník je po splnění podmínek oddlužení osvobozen od placení zbylých závazků. Oddlužení, známé také jako tzv.

⁴ SMRČKA, L., PLÁČEK, J., SCHÖNFED, J. A LOUDA, L. Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona). Praha: Professional publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2. Str. 12.

⁵ PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA V ODDLUŽENÍ STATISTIKA 2015-2018 [online]. [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-oddluzeni-2015-2018/>.

⁶ Statistiky oddlužení [online]. In: [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://isir-explorer.opendatalab.cz/statistiky/oddluzeni> - není uvedeno, zda se jedná o počty povolených oddlužení a Stav insolvenční v roce 2021 v ČR – Klid před bouří firemní insolvence porostou pomaleji, než mnozí očekávají, osobní bankroty jsou v rukou zákonodárců [online]. 5.1.2022 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-roce-2021-v-cr-klid-pred-bouri/>.

⁷ Dne 26.10.2018 byla Poslaneckou sněmovnou schválena novela insolvenčního zákona pod sněmovní tiskem č.71. Pro schválení novely hlasovala 154 poslanců PRO, PROTI nikdo, ZDRŽELO SE: 23 poslanců.

⁸ Návrh zákona rozeslán poslancům jako tisk 1073/0 dne 4. 11. 2020. Sněmovní tisk č. 1073/0 [online].]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2020 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>

⁹ Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona. ADVOKÁTNÍ DENÍK [online]. 12.1.2021, 2021 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadrila-k-novele-insolvenčního-zákona/>.

osobní bankrot, též slouží ke zvyšování ochrany spotřebitele v případech, kde by měl konkurs tvrdé následky. „*Cílem insolvenčního řízení je sice a priori uspokojení věřitelů, avšak s podstatnou podmínkou nutnosti vyřešit situaci dlužníka. Insolvenční řízení, kde úpadek je řešen oddlužením, můžeme nazvat spíše vynuceným moratoriem s definovaným nejnižším uspokojením věřitelů.*“¹⁰

Rozhodnutí insolvenčního soudu o oddlužení a rozhodnutí o schválení oddlužení a následné procesní úkony věřitelů, soudu a insolvenčního správce navazující na povolení oddlužení jsou stěžejním obsahem této práce. Cílem této práce je ověřit si hypotézu, zda novely insolvenčního zákona, a to zejména zákonem č. 294/2013 Sb., zákonem č. 64/2017, zákonem č. 31/2019 Sb. a dále též zákon známý jako LEX COVID, mají pozitivní vliv na účastníky oddlužení. K naplnění cílů této práce bude použita zejména metoda deskriptivní, a to vedle analýzy procesních předpisů a analýzy aktuálních soudních rozhodnutí. Rigorózní práce bude zpracována za použití rozboru dle metody historické, gramatické a systematické. Důraz kladu též na metodu indukce a dedukce.

Tato práce si dále klade za cíl odpovědět na otázky dosud judikatorně neřešené a dále na otázky, které z textu insolvenčního zákona nevyplývají. Jsem si vědoma, že není možné popsat a analyzovat všechny možné rozhodnutí týkající se této problematiky či hypoteticky hledat řešení pro možné nejasnosti, které mohou vzniknout, a bohužel jak bude patrné z této práce, i vznikají výkladem zákona, proto se chci zejména zaměřit na postavení věřitelů a dlužníků v rámci průběhu oddlužení. Při zpracování práce jsem pracovala v převážné většině s judikaturou, která v mnohých případech a v rozporu se svým účelem nesjednocuje rozhodovací praxi soudů a účastníci řízení si mnohdy, v rozporu se zásadou stare decisis, nemohou být jistí, jak jejich případ dopadne.¹¹

Čtenář se v práci seznámí se způsoby rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení, proseními úkony věřitelů a různorodostí jednotlivých pohledávek, a to vše ve světle aktuální rozhodovací praxe. Ve své práci chci dále zhodnotit současnou právní úpravu a navrhnout možnou budoucí úpravu de lege ferenda. Ve své práci chci reflektovat dle mého názoru zásadní novely insolvenčního zákona provedené zákonem č. 294/2013 Sb., zákonem č. 64/2017 a zákonem č. 31/2019 Sb. a dále též zákonem 191/2020 Sb.

¹⁰ Luboš Smrčka, Jan Plaček a kol. Insolvenčního řízení (očekávání, reality a budoucnost insolvenčního zákona). ISBN 978-80-7431-151-2, 1. vydání 2016. tr. 163.

¹¹ K tomu srov. § 13 NOZ.

2 Rozhodnutí o insolvenčním návrhu

Protože insolvenční návrh je nedílnou součástí návrhu na povolení oddlužení, bude tato kapitola věnována samotnému insolvenčnímu návrhu. Insolvenční řízení je možné zahájit pouze na návrh u věcně příslušného soudu.¹² Na rozdíl od návrhu na povolení oddlužení, kde je aktivně legitimovaný k podání pouze dlužník, může insolvenční návrh podat za níže stanovených podmínek i věřitel. Návrh na povolení oddlužení musí být podán spolu vždy s insolvenčním návrhem, je-li navrhovatel dlužník. Takovýto návrh musí být s účinností od 1.1.2017 vždy podán odborně kvalifikovanou osobou.¹³ Od 1.6.2019 má insolvenční soud dle § 101 odst. 2 IZ v případě dlužnického insolvenčního návrhu spojeného s návrhem oddlužení povinnost do 3 pracovních dnů po jeho doručení soudu zveřejnit vyhlášku oznamující zahájení insolvenčního řízení. Naproti tomu v případě insolvenčního návrhu insolvenční soud zveřejní vyhláškou oznámení o zahájení insolvenčního řízení do dvou hodin od jeho doručení. V případě věřitelského insolvenčního návrhu¹⁴ má dlužník prekluzivní 30-ti denní lhůtu k podání návrhu na povolení oddlužení. Lhůta počíná běžet od doručení insolvenčního návrhu dlužníku.

Insolvenční návrh musí splňovat jak obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 o.s.ř., tak náležitosti zvláštní, mezi které patří vymezení insolvenčního věřitele, insolvenčního dlužníka (popřípadě označení jejich zástupců), uvedení rozhodujících skutečností osvědčujících úpadek, případně hrozící úpadek dlužníka¹⁵, označení důkazů a petit.

Pokud je insolvenčním navrhovatelem věřitel, musí prokázat a uvést skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění insolvenční návrh podat.¹⁶ Svou aktivní legitimaci prokáže insolvenční věřitel doložením splatné pohledávky vůči dlužníkovi a k insolvenčnímu návrhu zároveň přiloží přihlášku pohledávky, pokud se tato pohledávka do insolvenčního řízení přihlašuje.¹⁷

S ohledem na množící se šikanózní návrhy byl novelou insolvenčního zákona, na základě značné iniciativy zákonodárců, zaveden s účinností od 1. července 2017 institut tzv. předběžného posouzení věřitelského insolvenčního návrhu zabraňující zneužívání principu

¹² Srov. § 97 odst. 1 IZ. Věcně příslušný soud se určí dle § 7a IZ. Příslušný bude krajský soud, případně Městský soud v Praze. Místní příslušnost vymezuje § 7b IZ.

¹³ Dle novely IZ zákonem č. 64/2017 Sb.

¹⁴ V ustanovení § 390 odst. 1 IZ se hovoří o „jiné osobě“, která je oprávněna podat insolvenční návrh, avšak touto osobou může být pouze věřitel dlužníka, neboť nikdo jiný není aktivně legitimován k podání insolvenčního návrhu.

¹⁵ V případech hrozícího úpadku je insolvenční návrh oprávněn podat pouze dlužník dle § 97 odst. 7 IZ.

¹⁶ K tomu srov. § 105 IZ.

¹⁷ Sov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.prosince 2001, sp. zn. 29 NSČR 14/2011.

publicity¹⁸. Soud v případě pochybností o opodstatněnosti insolvenčního návrhu tento návrh nezveřejní. Jedním z důvodů nezveřejnění insolvenčního návrhu je bezesporu zabránění věřitelům, aby v rámci hospodářské soutěže získali neoprávněnou výhodu tím, že jejich konkurence bude jak v insolvenčním rejstříku, tak v obchodním rejstříku vedena jako *“osoba, proti níž je zahájeno insolvenční řízení“*.¹⁹

Další povinnosti čekají dále i navrhovatele - věřitele, který vede účetnictví nebo daňovou evidenci ve smyslu zákona o daních z příjmů a podává insolvenční návrh proti dlužníkovi – právnické osobě.²⁰ V případě, že věřitel bude přihlašovat pohledávku, která se do insolvenčního řízení jinak nepřihlašuje, považuje se po rozhodnutí o uplatnění podle § 203 IZ. Nestanoví-li zákona jinak, pak se pohledávky, které jsou za majetkovou podstatou nebo pohledávky jim na roveň postavené, uplatní přímo vůči osobě s dispozičními oprávněními; tj. vůči insolvenčnímu správci.

Pokud je insolvenčním navrhovatelem dlužník, musí k insolvenčnímu návrhu připojit dle § 104 IZ: *„seznam majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků (dále jen "seznam majetku"), seznam svých závazků včetně věřitelů (dále jen "seznam závazků") nespojili s insolvenčním návrhem návrh na povolení oddlužení, seznam svých zaměstnanců a listiny dokládající úpadek nebo hrozící úpadek.“* Tyto seznamy pak bude dlužník předkládat i v případě, kdy není insolvenčním navrhovatelem, ale insolvenční navrhovatel má vůči dlužníkovi vykonatelnou pohledávku.²¹ Povinnost dlužníka předložit k insolvenčnímu návrhu věřitele výše zmíněné seznamy může být stanovena i soudem a dlužník se proti tomuto rozhodnutí nemůže odvolat.²²

Pokud je však cílem dlužníka oddlužení, musí splnit i další zákonné podmínky vtělené novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. V důsledku aktivity různorodých organizací zabývajících se oddlužováním pouze za účelem osobního zisku, často bez kvalifikovaných rad, za velké poplatky či pod podmínkou dalších půjček, byla novelou insolvenčního zákona s účinností od 1. července 2017 zavedena povinnost sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení pouze taxativně vymezeným výčtem kvalifikovaných osob. Pokud je tato osoba

¹⁸ SMRČKA, L., PLAČEK, J., SCHÖNFED, J. A LOUDA, L. Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona). Praha: Professional publishing, 2016, str. 35-37, 266-274. ISBN 978-80-7431-151-2.

¹⁹ Pro úplnost uvádím, že od zálohy jsou osvobozeny pracovní právní nároky zaměstnanců a bývalých zaměstnanců, pokud jsou insolvenčními navrhovateli.

²⁰ K tomu blíže § 105 odst. 1 a 2 IZ.

²¹ K tomu blíže § 128 odst. 3 IZ.

²² V případě, kdy dlužník nepředloží seznamy na požádání soudu, zákon s tímto spojuje fikci, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky. § 3 odst. 2 písm. d) IZ.

držitelem datové schránky zřízené bez žádosti, musí být insolvenční návrh podán v elektronické podobě, a to včetně všech povinných příloh.

Insolvenčním návrhem, který je doručen věcně příslušnému soudu, je zahájeno insolvenční řízení.²³ K insolvenčnímu návrhu soud nebude přihlížet dle § 97 odst. 2 IZ, pokud bude absentovat úředně ověřený podpis osoby, která jej podala, případně nebude-li podepsaný jejím uznávaným elektronickým podpisem, je-li návrh touto osobou zaslán, nebo nebude-li zaslán prostřednictvím její datové schránky.²⁴ Též se nebude přihlížet k insolvenčnímu návrhu, který „*není podán ve stanoveném formátu nebo stanoveným způsobem*“.²⁵

Jestliže pro formální nedostatky insolvenčního návrhu nelze pokračovat v řízení, insolvenční soud návrh odmítne. Odmítnutí insolvenčního návrhu je procesním rozhodnutím soudu, ve kterém nelze aplikovat § 43 o.s.ř., tzn. vyzvat navrhovatele k odstranění nedostatků, které brání v projednání věci. Soud vyrozumí navrhovatele o odmítnutí insolvenčního návrhu neprodleně, nejpozději však do sedmi dnů od podání insolvenčního návrhu.²⁶ Tato lhůta je pořádková, avšak neodmítnutí insolvenčního návrhu může založit odpovědnost státu způsobenou nesprávným úředním postupem.²⁷ Usnesení o odmítnutí insolvenčního návrhu bude zvlášť doručeno dlužníku a insolvenčnímu navrhovateli, pokud insolvenčním navrhovatelem nebyl dlužník. Pouze insolvenční navrhovatel se může proti tomuto rozhodnutí odvolat. Soud odmítne dále i návrh, který je zjevně bezdůvodný, a to pod sankcí pořádkové pokuty až ve výši 500.000,- Kč.²⁸ Pořádková pokuta si klade za cíl odradit navrhovatele, aby svým insolvenčním návrhem sledoval pouze své zájmy, aniž by měl v úmyslu řešit úpadek dlužníka.

Insolvenční soud bude posuzovat, zda insolvenční návrh není zjevně bezdůvodný a to tehdy, pokud je insolvenční návrh bezvadný a lze jej projednat, tj. nejsou zde důvody pro odmítnutí dle § 128 IZ a 128a.²⁹ V souladu s ustanovením § 128a odst. 3 IZ však nelze sankcionovat navrhovatele, který podal insolvenční návrh, který pro své vady nelze projednat, anebo věřitele, který chtěl insolvenčního dlužníka poškodit na dobrém jménu a způsobit mu

²³ Pokud se ovšem nebude jednat o insolvenční návrh věřitele, který je neopodstatněný.

²⁴ Novelou insolvenčního zákona z. č. 294/2013 Sb. jsou výslovně vyjmenovány požadavky na podpis insolvenčního návrhu a zmocnění k jeho podání. K tomu více důvodová zpráva k ustanovení § 97 IZ, s.123.

²⁵ Viz § 97 odst. 4 IZ.

²⁶ K tomu blíže §128 odst. 1 IZ.

²⁷ Srov. s komentářem K § 128 IZ: KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2008. s. 158.

²⁸ Do 30.6.2017 byla maximální výše pokuty desítnásobně nižší. V ustanovení § 128a odst. 3 IZ je výčet možných okolností, které by soud měl vzít v úvahu při stanovení výše pokuty.

²⁹ K tomu srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.ledna 2010 ve věci: KSBR 37 INS 294/2008, sp. zn.: 29 NSČR 1/2008-A.

svým jednáním újmu. Takovýto dlužník může využít obrany proti tzv. šikanóznímu insolvenčnímu návrhu dle § 147 IZ.³⁰ Zpravidla lze však insolvenční návrhy považovat za důvodné a dle JUDr. Petry Večeřové, soudkyně Krajského soudu v Praze, dochází k sankcionování navrhovatele zřídka.

Insolvenční návrh nelze zamítnout pro nedostatek majetku insolvenčního dlužníka.³¹ Zamítnutí insolvenčního návrhu z tohoto důvodu bylo předmětem kritiky v důvodové zprávě k ustanovení § 144 IZ, kdy bylo toto zamítnutí považováno za „nesystémové“.

Protože je insolvenční řízení v této fázi návrhové řízení sporné³², je dispozice s řízením zcela v rukou navrhovatele. Navrhovatel může vzít návrh na zahájení řízení zpět „*a to až do vydání rozhodnutí o úpadku nebo do právní moci jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu*“³³, jinak toto zpětvzetí nebude účinné. Insolvenční soud pak řízení zastaví. Povinnou náležitostí zpětvzetí insolvenčního návrhu není již úředně ověřený podpis osoby, která jej podala, nebo podání zpětvzetí v elektronické podobě jejím uznávaným elektronickým podpisem, případně zaslání prostřednictvím její datové schránky, jako tomu je u insolvenčního návrhu. Nabízí se otázka, zda nemůže docházet k zpětvzetí insolvenčního návrhu i jinou osobou než navrhovatelem, a to například za účelem provedení zahájené exekuce, neboť s ohledem na účinky insolvenčního zákona exekuci v době trvání insolvenčního řízení nelze provést.

Zpětvzetí ani odmítnutí návrhu nebrání novému projednání věci a nejedná se o překážku rei iudicate. Avšak v případě, kdy dojde ke zpětvzetí insolvenčním věřitelem jako navrhovatelem, může jím být podán insolvenční návrh pro tutéž pohledávku až po uplynutí šesti měsíců ode dne jeho zpětvzetí. Důvodem toho zákazu je snaha o zamezení tlaku na dlužníka s cílem dosáhnout plnění a zabránění šikanózním insolvenčním návrhům. Naproti tomu jakákoli lhůta pro opětovné zahájení insolvenčního řízení po zpětvzetí insolvenčního návrhu dlužníka v zákoně zcela absentuje (pozn. nejde-li o samotný návrh na povolení oddlužení, kdy platí, že vzal-li dlužník svůj návrh na povolení zpět, nemůže jej v tomtéž insolvenčním řízení podat znovu). Domnívám se, že toto řešení není šťastné. Ne zřídka se zejména do novely zákonem č. 294/2013 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014, stávalo, že bylo insolvenční

³⁰ Viz Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ve věci: KSOS 34 INS 31524/2012 ze dne 16. dubna 2013, sp.zn.: 2VSOL 202/2013-A-13.

³¹ V případě, kdy dlužníkův majetek nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, bude možno postupovat dle ustanovení § 314 a 315 IZ o nepatrném konkursu.

³² Insolvenční řízení jako takové lze považovat za hybridní řízení, neboť se nejedná ani o řízení čistě sporné, ani o řízení nesporné. K tomu názoru se mimo jiné kloní i JUDr. Zdeněk Krčmář, *předseda senátu Nejvyššího soudu a hlavní zpracovatel velké systémové novely insolvenčního zákona*. V odborné literatuře však můžeme nalézt i odlišný názor – např. STAVINHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 154 – 155.

³³ Viz § 129 odst. 1 IZ.

řízení zneužíváno u dlužníků, jejichž majetek byl postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Tito dlužníci opětovně podávali insolvenční návrh s cílem zabránit prodeji jejich majetku. Revizní novelou byl tento nedostatek v zákoně částečně odstraněn, když byla insolvenčnímu soudu přiznána možnost omezit některý z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení³⁴ včetně revize ustanovení § 147 IZ umožňující sankcionování dlužníka.³⁵ V odborné veřejnosti můžeme nalézt různé názory na pozastavení účinků vydáním předběžného opatření podle § 82 odst. 2 písm. b) IZ, kterým by insolvenční soud omezil účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a soudnímu exekutorovi umožnil nařízení a provedení dražby. Dle JUDr. Jaroslava Bureše³⁶ je nutné nejprve zkoumat, zda jsou splněny podmínky pro vyhovění insolvenčního návrhu, potažmo návrhu na povolení oddlužení, a v případě, kdy jsou zde dány důvody pro odmítnutí návrhu, má tento procesní úkon soudu přednost před vydáním předběžného opatření. Dle JUDr. Františka Kučery³⁷ a JUDr. Petry Večeřové se důvodnému předběžnému opatření vyhoví s tím, že po provedení dražby bude výtěžek dražby deponován u soudního exekutora do doby, než bude o insolvenčním návrhu rozhodnuto. Osobně se domnívám, že oba postupy mají své opodstatnění a relevantní roli pro užití jednoho či druhého bude jistě hrát časová prodleva mezi případnou dražbou a podáním insolvenčního návrhu.

Insolvenční návrh může vzít zpět i věřitel, který tak činí zpravidla z důvodu, že dlužník svůj splatný dluh plně uhradil. Pokud insolvenční věřitel doložil splatnou pohledávku a tím prokázal, že dlužník není schopen plnit své dluhy, pak i přesto, že dlužník svou pohledávku plně uhradil, nelze bez dalšího uzavřít, že insolvenční návrh byl neopodstatněný. Věřiteli se vrátí záloha na krytí nákladů insolvenčního řízení a při podpůrném využití § 146 odst. 2 o.s.ř. by věřiteli měla též náležet náhrada nákladů řízení. Insolvenční dlužník by měl být v případě pochybností, zda byl insolvenční návrh podán po právu či nikoliv, též povinen k úhradě vzniklých nákladů insolvenčního řízení.³⁸

V případě plurality insolvenčních navrhovatelů rozhoduje soud o každém insolvenčním návrhu na dlužníka samostatně, a to vyjma společného oddlužení manželů.

Pokud nebyl insolvenční návrh odmítnut nebo řízení o něm nebylo zastaveno, insolvenční soud o návrhu rozhodne. Je-li insolvenční návrh podán jinou osobou než

³⁴ Srov. ust. § 109 odst. b) a c) IZ.

³⁵ Srov. také Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. září 2008 ve věci: KSBR 40 INS 2487/2008, sp. zn.: 2 VSOL 119/2008-A.

³⁶ Do roku 2020 předseda Vrchního soudu v Praze, člena stálé skupiny Ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo a mimo jiné i autora komentáře k insolvenčnímu zákonu.

³⁷ Místopředseda Vrchního soudu v Praze a autor komentáře k insolvenčnímu zákonu.

³⁸ Viz důvodová zpráva k § 130 IZ.

dlužníkem, lze bez ústního jednání rozhodnout o insolvenčním návrhu, kterému nikdo neodporoval, jen pokud bude návrhu zcela vyhověno, případně „o něm lze rozhodnout jen na základě účastníků předložených listinných důkazů a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí.“³⁹

Pokud není insolvenční návrh odmítnut, zamítnut, nebo není návrhovatelem vzat zpět a insolvenční soud dojde k závěru, že dlužník je v úpadku nebo v hrozícím úpadku, rozhodne usnesením o úpadku.⁴⁰ V úpadku se dlužník nachází v případě, kdy jsou kumulativně splněny tyto podmínky: mnohost věřitelů, existence peněžitých závazků po dobu delší než 30 dnů po splatnosti a neschopnost dlužníka tyto závazky plnit.⁴¹ Úpadek nemusí být vždy dokázán, avšak musí být osvědčen. Za skutečnosti osvědčené se přitom považují skutečnosti a tvrzení uvedené v insolvenčním návrhu. Soud v souladu s ustanovením § 86 IZ provádí „...i jiné důkazy potřebné k osvědčení dlužníkovu úpadku nebo jeho hrozícího úpadku, než byly účastníky navrhovány.“ Platí, že: "Úsudek soudu o úpadku dlužníka je vždy úsudkem pravděpodobnostním (byť je žádoucí, aby se co nejvíce blížil jistotě)“.⁴²

³⁹ Viz ustanovení § 133 odst. 1 IZ.

⁴⁰ Dle ustanovení § 136 odst. 2 IZ musí rozhodnutí o úpadku obsahovat tyto obligatorní náležitosti:

a) výrok o tom, že se zjišťuje úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek,

b) výrok, jímž insolvenční soud ustanovuje insolvenčního správce,

c) údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku,

d) výzvu, aby věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, tak učinili ve lhůtě 2 měsíců, s poučením o následcích jejího zmeškání,

e) výzvu, aby věřitelé insolvenčnímu správci neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na dlužníkových věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách, s poučením, že jinak mohou odpovídat za škodu nebo jinou újmu vzniklou tím, že do majetkové podstaty nebude včas sepsán majetek dlužníka sloužící k zajištění, nebo tím, že nebudou včas zjištěna zajišťovací práva; to neplatí, jsou-li tato zajišťovací práva zřejmá z veřejného seznamu,

f) není-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, výrok, jímž se určí místo a termín konání schůze věřitelů a přezkumného jednání; je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, výrok, jímž se uloží insolvenčnímu správci podat insolvenčnímu soudu ve lhůtě do 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a předložit soupis majetkové podstaty,

g) výrok, jímž se uloží dlužníku, který tak dosud neučinil, aby ve stanovené lhůtě sestavil a odevzdal insolvenčnímu správci seznam svého majetku s uvedením svých dlužníků, a není-li způsobem řešení úpadku oddlužení, seznam závazků s uvedením svých věřitelů,

h) je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, výzvu, aby v případě zájmu přihlášení věřitelé insolvenčnímu soudu sdělili, že mají zájem o výkon funkce ve věřitelském orgánu,

i) je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, výzvu nezajištěným věřitelům, aby soudu ve lhůtě do 7 dnů od zveřejnění zprávy pro oddlužení v insolvenčním rejstříku navrhli konání schůze věřitelů podle § 399 odst. 1 nebo aby v této lhůtě hlasovali podle § 400, s poučením o následcích zmeškání této lhůty.“

⁴¹ Viz ustanovení § 3 IZ.

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. srpna 2004, sp. zn.: 29 Odo 326/2002.

3 Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení

Oddlužení je vedle konkursu a reorganizace jeden ze způsobu řešení úpadku dlužníka.⁴³ Insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení pouze na návrh dlužníka, který za dlužníka sepíše a podá na předepsaném formuláři Ministerstva spravedlnosti⁴⁴ „*advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo akreditovaná osoba, které byla udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení*“⁴⁵. Soud rozhodne o oddlužení v případech, kdy tento návrh podá za dlužníka odborně kvalifikovaná osoba spolu s insolvenčním návrhem, nebo jej dlužník prostřednictvím odborně kvalifikované osoby podá nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mu byl insolvenční návrh podaný jinou osobou doručen.

Návrh na oddlužení podává dlužník v případě, že je v úpadku nebo lze s ohledem na všechny okolnosti důvodně předpokládat, že dlužník nebude včas a řádně plnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

3.1 Zamítnutí, odmítnutí a zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení

Pokud insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení⁴⁶ splňuje všechny náležitosti stanovené zákonem, a to zejména náležitosti uvedené v § 391 odst. 1 až 3 IZ a § 392 odst. 1 až odst. 4 IZ (u společného oddlužení manželů musí návrh dále splňovat i náležitosti

⁴³ Pro úplnost uvádím, že za zvláštní způsoby řešení úpadku je považován úpadek finančních institucí a nepatrný konkurs.

⁴⁴ Před účinností novely zákonem 64/2017 Sb. bylo pro dlužníka téměř nemožné formulář „Návrh na povolení oddlužení“ bez právních znalostí vyplnit bezchybně. Dlužníci nezdědka využívali služeb zprostředkovatelských „oddlužovacích agentur“, kterým platili za sepsání návrhu i desetitisícové částky. Dlužníci neznali zákona (odhlédnu-li od zásady, že neznalost zákona neomlouvá) často nesplnili zákonné požadavky na insolvenční návrh, což vedlo v konečném důsledku k jeho odmítnutí. Zmiňovaná novela ulehčila práci soudům. Návrhy na povolení oddlužení jsou sepisovány odborníky, a tak se rapidně snížil počet odmítnutých návrhů na povolení oddlužení. Z pozice advokátní koncipientky vidím však jako zcela nedostačující jednotnou odměnu za sepsání a podání insolvenčního návrhu. Setkala jsem se s dlužníky, kteří měli 45 a více závazků, tito dlužníci nemají přehled o svých věřitelích, zdlouhavě se zjišťuje nejen počet věřitelů a závazků, ale i zda jsou důvody k popření jednotlivých pohledávek věřitelů. V praxi se průměrně 2x jedná s klientem a mnohdy za desítky hodin práce advokátovi náleží odměna ve výši maximálně 4.000,- Kč bez DPH za sepsání a podání insolvenčního návrhu pro jednotlivce či 6.000,- Kč bez DPH pro společné oddlužení manželů. Nevidím důvod, proč by si advokát nemohl smluvně domluvit odměnu, a domnívám se, že stanovení jednotné odměny je v rozporu s právem advokáta na stanovení jeho odměny za poskytování právních služeb. Též se domnívám, že soudům by ulehčily práci jednotné přílohy seznamu majetku, seznamu závazků, seznam zaměstnanců (všechny s uvedením prohlášení, že jsou úplné a správné a vyznačením místa pro datum a podpis) a případné přílohy k prohlášení manželů, spoludlužníků a ručitelů, ve kterých budou předtištěny zákonem požadované náležitosti.

⁴⁵ Dle § 390a IZ.

⁴⁶ Případně návrh na povolení oddlužení podaný dlužníkem jako reakce na insolvenční návrh věřitele.

dané § 394a IZ), a zároveň pokud insolvenční soud nebude postupovat dle § 393, § 394 odst. 2 a § 395 IZ, bude oddlužení povoleno usnesením insolvenčního soudu.

Stanovení způsobu řešení úpadku je upraveno v ustanovení § 148 IZ a násl. a to v intencích § 4 IZ. Níže se budu zabývat řešením dlužníkovra úpadku oddlužením, o kterém soud může rozhodnout tak, že jej povolí nebo zamítne, případně procesně tak, že návrh na oddlužení odmítne či vezme na vědomí jeho zpětvzetí.

Soud odmítne návrh na povolení oddlužení zejména v případech, kdy dlužníkem nejsou osvědčeny podmínky pro povolení (resp. následné schválení) oddlužení a není-li návrh na povolení oddlužení ani přes výzvu insolvenčního soudu doplněn o všechny zákonem požadované přílohy.⁴⁷ Neobsahuje-li návrh na povolení oddlužení všechny zákonem předepsané přílohy, soud, na rozdíl od insolvenčního návrhu, vyzve navrhovatele k jejich doplnění. Povolení oddlužení v případech, kdy k tomu nejsou dány podmínky, zejména kdy není možné posoudit „věcnou opodstatněnost“ oddlužení, může vést k následnému neschválení oddlužení.⁴⁸ Naopak pokud soud opakovaně dlužníka vyzývá k předložení podkladů nezbytných v procesu schvalování oddlužení „*lze usuzovat na lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.*“⁴⁹

V případech, kdy se dlužník rozhodne vzít svůj návrh na povolení oddlužení zpět, soud vezme na vědomí rozhodnutím zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení dlužníkem a současně může rozhodnout o řešení úpadku dlužníka konkursem dle § 396 IZ. Dlužník pak nemůže podat odvolání do výroku o zastavení řízení, neboť soud mu, co se týče zpětvzetí, plně vyhověl. Dlužník by měl tedy zvážit, zda vezme zpět pouze svůj návrh na povolení oddlužení, případně zda vezme zpět i insolvenční návrh a celé insolvenční řízení pak bude zastaveno. Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení může být soudu podáno nejpozději do rozhodnutí o schválení oddlužení, tzn. že dlužník může vzít svůj návrh zpět i poté, co mu soud povolil oddlužení. Soud posuzuje ad hoc, zda dlužník, který vzal svůj návrh na oddlužení zpět, jej může podat znovu. Zákonný zákaz podat znovu návrh na povolení oddlužení poté, co byl dlužníkem vzat zpět, není absolutní.⁵⁰ Insolvenční návrh, který bude podán v následujících 3 měsících po vzetí původního

⁴⁷ Dle § 393 odst. 3 IZ a dále blíže též: Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. dubna 2004, ve věci: KSUL 46 INS 346/2008, sp. zn.: 1 VSPH 9/2008, uveřejněné pod číslem 60/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010 ve věci: KSBR 31 INS 156/2008, sp. zn.: 29 NSČR 6/2008.

⁵⁰ Insolvenční zákon ani nevylučuje opětovné podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení, avšak lze očekávat, že toto bude možné až po vyškrtnutí dlužníka ze seznamu dlužníků dle § 425 odst. 1 insolvenčního zákona, tj. po pěti letech od právní moci rozhodnutí, jímž bylo skončeno insolvenční řízení. Lze usuzovat, že soud bude v rozhodnutí o opětovném oddlužení obezřetnější. Domnívám se, že by soud měl v těchto případech striktně zkoumat nejen podmínky návrhu na oddlužení, ale též poctivost záměru dlužníka, resp. dlužníkův lehkomyšlný, marnotratný nebo obecně málo zodpovědný přístup ke svým majetkovým záležitostem.

návrhu zpět, bude však soudem s odkazem na ustanovení § 395 odst. 5 IZ zamítnut. V ustanovení § 394 odst. 4 IZ vyslovuje neúčinnost zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení, je-li zpětvzetí podáno až po rozhodnutí o schválení oddlužení.⁵¹

Insolvenční soud zamítne insolvenční návrh pokud je jím sledován nepoctivý záměr, či „*dlužník nebude schopen splácet v plné výši ani hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce, přičemž výše splátky ostatním věřitelům včetně věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň nesmí být nižší než tato pohledávka, a dále ani pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a § 390a odst. 5*“⁵² nebo „*dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.*“⁵³. Výše hodnoty plnění nezajištěným věřitelům a sledování nepoctivého zájmu dlužníka se posuzuje se zřetelem ke všem okolnostem. Největší volnost v případě zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je soudům přenechána v případě tzv. nepoctivého záměru.⁵⁴ Nepoctivý záměr⁵⁵ je především spatřován v přístupu dlužníka a v jeho osobě. Dle judikatury se „*nejedná o nepoctivý záměr sledovaný podáním návrhu na povolení oddlužení za situace, kdy dlužník od svého nezodpovědného způsobu hospodaření sice upustil jen krátce před podáním návrhu, ale tato změna chování dlužníka je opravdová a dlužník v mezích možností újmu způsobenou věřitelům napravil.*“⁵⁶ Nepoctivý záměr nebyl zpravidla před novelou, tj. před 1.6.2019 ani spatřován v případech, kdy dlužníkům příjem nepostačoval k tomu, aby nezajištění věřitelé obdrželi alespoň 30% jejich pohledávek. Hojně bývaly uzavírány smlouvy o finančním daru či smlouvy o důchodu, kdy se třetí osoba, zpravidla osoba dlužníkovi blízká,

⁵¹ Ustanovení § 394 odst. 4 IZ dále uvádí „*Toto rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné, se doručuje osobě, která návrh podala, dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.*“ Aktivně legitimován ke zpětvzetí je pouze dlužník. V případě „*doručení osobě, která návrh podala*“ se jedná o legislativní chybu.

⁵² K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2011, ve věci KSHK 42 INS 2002/2008, sp.zn.: 29 NSČR 1/2009-B-40.

⁵³ Dle ustanovení § 395 odst. 2 IZ.

⁵⁴ Jak je uvedeno v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č.j. 29 NSČR 14/2009-B-65 ze dne 28. července 2011 ve věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp.zn. KSPH 55 INS 316/2008: „*Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností.*“

⁵⁵ Do 31.12.2013 byl nepoctivý záměr demonstrativně vymezen § 396 odst. 3 IZ: „*Na nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení oddlužení lze usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu*

a) v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takové osoby, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo

b) podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy; to neplatí, lze-li na základě dlužníkem prokázaných skutečností usuzovat na to, že se o nepoctivý záměr nejedná.“

⁵⁶ K tomu blíže Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2012 ve věci: KSOS 31 INS 12026/2010, sp. zn.: 29 NSČR 32/2011-B-37.

zavazuje, že po dobu oddlužení bude za dlužníka plnit v takové výši, aby nezajištění věřitelé obdrželi alespoň 30 % jejich pohledávek.⁵⁷ V praxi jsme se dokonce setkali s případy, kdy je smlouva o důchodu uzavírána s ustanovením, podle kterého „*se důchod podle smlouvy může snížit či zaniknout v případě navýšení příjmu dlužnice tak, aby byla dodržena podmínka úhrady 30 % závazků přihlášených věřitelů a činnost insolvenčního správce.*“⁵⁸ I přesto, že novela z června 2019 tuto hranici zrušila, musí dlužníci beztak učinit ekonomickou nabídku, podle které budou schopni hradit nejméně částku 750,- Kč (bez DPH) za každý započatý měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře navýšenou o výživné stanovené soudem. Proto jsou i nadále tyto dary využívány a to dle analýzy ministerstva spravedlnosti ze září roku 2020 u 17,4% oddlužení.⁵⁹ Osobně se domnívám, že zde bývá zneužíván institut oddlužení dlužníky, kteří jsou schopni opatřit si vyšší příjem svou výdělečnou činností, ale protože jsou si vědomi, že tento příjem bude použit jako plnění nezajištěným věřitelům, budou tito dlužníci kalkulovat s příjmem, který jim poskytne třetí osoba a který jim umožní žádat o povolení oddlužení, aniž by se přičinili svou vlastní výdělečnou činností k zajištění většího plnění svým nezajištěným věřitelům. K tomu místopředseda Krajského soudu v Ostravě Mgr. Rostislav Krhut uvádí: „*Existuje ojedinělé rozhodnutí odvolacího soudu, které v takovéto situaci spatřuje nepoctivý záměr. Převládající náhled je však takový, že usiluje-li dlužník o získání příjmu, tj. plní-li povinnosti uchazeče o práci, o nepoctivý záměr se nejedná.*“⁶⁰ Dle místopředsedkyně Krajského soudu v Hradci Králové JUDr. Jolany Maršíkové by měl dlužník, který je toho schopen, se sám aktivně snažit o to, aby svou výdělečnou činností přispěl k uspokojení pohledávek věřitelů a to pod hrozbou zrušení schválení oddlužení.⁶¹ Soud by tedy měl při posuzování poctivého záměru dlužníka zvážit všechny významné okolnosti. K tomu dále uvádím, že dle rozhodnutí Vrchního soudu

⁵⁷ Viz např. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. září 2012 ve věci: KSPA 59 INS 10282/2011, sp. zn.: 2 VSPH 918/2012.

⁵⁸ Srov. K tomu např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. února 2014 ve věci: KSHK 42 INS 3097/2012, sp. zn.: 29 NSČR 71/2013, kde „*Nabyli-li dlužník za účelem splnění předpokladů pro povolení a následné schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře na základě smlouvy o důchodu další příjem, potom touto smlouvou předpokládané snížení, popřípadě zánik takového příjmu (vázané na současné zvýšení "jiného" příjmu dlužníka) není úkonem, jímž se dlužník vzdává již existujícího příjmu.*“ Pozn. z tohoto Usnesení je i citované ustanovení smlouvy.

⁵⁹ HAVLIŠOVÁ, Lucie. *Šestina dlužníků přijme dar, aby mohla vstoupit do oddlužení* [online]. 2021 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.cesivpravu.cz/blog/sestina-dlužniku-prijme-dar-aby-mohla-vstoupit-do-oddluzeni>.

⁶⁰ KRHUT, Rostislav. *Poctivý záměr v oddlužení*. [online]. 23.09.2012, [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/poctivy-zamer-v-oddluzeni>.

⁶¹ HAVLIŠOVÁ, Lucie. *Šestina dlužníků přijme dar, aby mohla vstoupit do oddlužení* [online]. 2021 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.cesivpravu.cz/blog/sestina-dlužniku-prijme-dar-aby-mohla-vstoupit-do-oddluzeni>.

v Praze nemusí být překážkou povolení oddlužení ani odsouzení dlužníka za trestný čin majetkové povahy a to, cituji: „...*jestliže trest byl např. zahlazen, jestliže svým dalším chováním zřetelně projevuje poctivý záměr napravit následky činem způsobené, jestliže veškerých svých schopností a možností využívá k úhradě závazků, a lze proto očekávat, že i pro věřitele bude oddlužení výhodnějším uspořádáním majetkových vztahů k dlužníku.*“⁶² Pokud byl návrh na oddlužení v posledních pěti letech pravomocně zamítnut z důvodu nepoctivého záměru nebo z toho důvodu nebylo oddlužení schváleno či bylo schválené oddlužení zrušeno, zamítne insolvenční soud i následně návrhy na povolení oddlužení v předmětném období.

Okrajem dodávám, že novelou insolvenčního zákona zákonem č. 234/2013 Sb. byl vypuštěn § 395 odst. 2 a) IZ, který umožňoval soudu zamítnout opakovaně podaný návrh na oddlužení osoby, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto. Revidované znění tohoto ustanovení hodnotím kladně, neboť se domnívám, že by se měly ad hoc zkoumat jednotlivé okolnosti, za kterých byl návrh na povolení oddlužení podán.

Dle § 144 IZ: „*Nelze insolvenční návrh zamítnout proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, i když je to zřejmé.*“ Tato skutečnost se však nepromítla do živnostenského zákona, kdy dle § 8 odst. 2 živnostenského zákona lze takovéto zamítnutí insolvenčního návrhu považovat za překážku provozování živnosti, a to po dobu tří let od právní moci tohoto rozhodnutí. Pro úplnost uvádím, že další překážkou provozování živnosti je rozhodnutí soudu o zrušení konkursu z důvodu, že majetek dlužníka zcela nepostačuje k uspokojení věřitelů dle §308 odst. 1 písm. d) IZ. I zde dlužník nebude moci po dobu 3 let od právní moci tohoto rozhodnutí provozovat živnost, nebude-li mu tato překážka prominuta příslušným živnostenským úřadem. Osobně však považuji toto ustanovení za obsoletní.⁶³ Naopak v reakci na novelu insolvenčního zákona umožňující oddlužení OSVČ lze

⁶² Více viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. února 2013 ve věci: KSHK 40 INS 15195/2010, sp. zn.: 3 VSPH 1190/2012. K tomu též srov. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. srpna 2012 ve věci: KSHK 45 INS 12804/2011, sp. zn.: 3 VSPH 848/2012, ve kterém bylo uvedeno: „*Je samozřejmé, a potud lze se soudem prvního stupně souhlasit, že domáhá-li se dlužník dobrodiní oddlužení, při úvaze o jeho proveditelnosti splátkovým kalendářem není s předpokladem poctivosti dlužníkovu záměru slučitelné, pokud zjevně neusiluje o přiměřenou výdělečnou činnost. Jinak řečeno, poctivě se vůči svým věřitelům nechová dlužník, který pro splátkový kalendář nabízí jen příjmy ze sjednané finanční pomoci třetí osoby, aniž by se sám jakkoli snažil – ač mu v tom objektivně nic nebrání – tyto příjmy ve prospěch maximálního možného uspokojení věřitelů navýšit vlastní výdělečnou činností. Takové okolnosti by ostatně byly důvodem i pro zrušení schváleného oddlužení splátkovým kalendářem dle § 418 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 412 odst. 1 písm. a) IZ. Jestliže však o takový případ nejde, není důvodu, proč by při nedostatečnosti příjmů dlužníka nemohl být splátkový kalendář založen na sjednaných příjmech z důchodu (či daru) od třetí osoby, pokud tyto příjmy k dosažení potřebné zákonné míry uspokojení nezajištěných věřitelů postačují.*“

⁶³ Dokazování bude vždy na straně dlužníka a forma žádosti není stanovena. Na dotaz o jak časté žádosti se jedná, uvedla Bc. Veroniky Mokrá vedoucí oddělení registrace odboru Živnostenského z MÚ pro Prahu I, že se za svou praxi s žádostí o prominutí překážky zatím neseťkala.

pozorovat nárůst podaných insolvenčních návrhů po zrušení konkursu dlužníka⁶⁴, kdy dlužník svým věřitelům poskytne zabavitelnou částku příjmu ze svého podnikání. V praxi jsem se nesešla s případem, kdy by takovýto dlužník musel živnostenskému úřadu prokazovat předpoklady pro řádné plnění povinností při podnikání a pro řádné plnění finančních závazků.

3.2. Povolení oddlužení

Soud před svým rozhodnutím, zda oddlužení povolí či nikoli, zkoumá, zda nejsou dány důvody pro zamítnutí či odmítnutí návrhu na povolení oddlužení. Nebyl-li návrh na oddlužení vzat zpět, pak soud oddlužení povolí.⁶⁵ „*K tomu lze doplnit, že insolvenční zákon vychází z koncepce, podle níž dlužník, který splňuje stanovené předpoklady (§ 389, § 395 IZ), prosadí oddlužení bez ohledu na to, zda s tím jeho věřitelé souhlasí (srov. § 148 odst. 3 a § 149 odst. 1 a 2 IZ).*“⁶⁶

V případě návrhu na povolení oddlužení dlužníkem soud obligatorně spojí rozhodnutí o úpadku a rozhodnutí o způsobech jeho řešení oddlužením, rozhodnutí o úpadku tedy bude obsahovat i výrok o povolení oddlužení. Pokud dlužník podal návrh na povolení oddlužení v insolvenčním řízení zahájeném na návrh jiné osoby, soud rozhodne o způsobu řešení úpadku do 30 dnů po rozhodnutí o úpadku. Pouze soud může rozhodnout o způsobu řešení úpadku dlužníka oddlužením.⁶⁷ V ostatních případech, kdy je dlužníkem osoba, u které je vyloučeno řešit její úpadek oddlužením⁶⁸, soud rozhodne o prohlášení konkursu na tuto osobu. Soud rozhodne o prohlášení konkursu také tehdy, pokud „*návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne.*“⁶⁹ Rozhodnutí může dlužník ještě zvrátit včasně podaným odvoláním. Podání odvolání proti rozhodnutí o úpadku však nebrání, aby soud rozhodl o způsobu řešení úpadku v době, kdy je napadeno odvoláním rozhodnutí o úpadku.⁷⁰

⁶⁴ *Statistiky oddlužení* [online]. cit. 2022-07-11. Dostupné z: <https://isir-explorer.opendatalab.cz/statistiky/oddluzeni>.

⁶⁵ „*Zdánlivá nelogičnost toho, že soud při povolování oddlužení prakticky nezkoumá povahu dlužnických závazků, ačkoliv zákon praví, že dluhy z podnikání nelze řešit oddlužením, se vysvětluje poté, co si uvědomíme, že rozhodování o povolení oddlužení (§ 397 odst. 1 IZ) je něco jiného než rozhodování o schválení – či neschválení – oddlužení (§ 404, resp. 405 IZ).*“ MALIŠ, Daniel. *Oddlužení podnikajících fyzických osob po revizní novele insolvenčního zákona*. EPRAVO.cz [online]. 29.7.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikajicich-fyzickych-osob-po-revizni-novele-insolvenčního-zakona-94928.html>.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2014, sp. zn. 29 NSCR 88/2013, a dále srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2013, sen. zn. 29 NSCR 35/2013.

⁶⁷ Srov. ustanovení §148, § 149 odst.2 a § 150 IZ.

⁶⁸ Nesplnění podmínek § 389 a násl. IZ.

⁶⁹ Viz ustanovení § §397 IZ.

⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. dubna 2010, ve věci KSBR 27 INS 3089/2009, sp.zn.: 3 VSOL 106/2010-B-23.

Jak již bylo výše uvedeno, podává-li návrh na oddlužení dlužník, musí jej spojit s insolvenčním návrhem, tj. musí jej podat na formuláři Ministerstva spravedlnosti. Naproti tomu, je-li podán insolvenční návrh věřitelem, podává svůj návrh na povolení oddlužení dlužník zvlášť. O možnosti podání návrhu na povolení oddlužení po insolvenčním návrhu věřitele musí být dlužník soudem poučen. Absence tohoto poučení zakládá dlužníkovo právo odvolat se do rozhodnutí o konkursu a domáhat se jeho zrušení.⁷¹ Pokud však dlužník tohoto práva nevyužije a rozhodnutí o konkursu nabude právní moci, bude následně podaný návrh na povolení oddlužení dlužníka odmítnut dle § 390 odst. 3 IZ: „...jako podaný někým, kdo k němu již není oprávněn (jelikož jde o osobu /dlužníka/, jejíž úpadek již je pravomocně řešen jiným způsobem.“⁷²

V případě, že insolvenční soud rozhodl o úpadku a návrh na povolení oddlužení neodmítne nebo nevezme na vědomí jeho zpětvzetí, pak meritorně rozhodne též o návrhu na oddlužení. Nebude-li návrh na oddlužení zamítnut, soud jej povolí.

3.3 Způsoby oddlužení

3.3.1 Plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

Velmi kvituji, že novelou zákona č. 31/2019 s účinností od 1.6.2019 byla zavedena možnost oddlužení kombinovanou formou - plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty jako jedinou formou oddlužení, kterou může schválit soud⁷³ bez hlasování nezajištěných věřitelů.⁷⁴ Před novelou docházelo v některých případech k situaci, kdy nezajištění věřitelé by ani jednou z nabízených forem – plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty - neobdrželi alespoň 30 % jejich pohledávek, avšak v případě, že by oddlužení bylo řešeno kumulativně oběma způsoby, byli by tito věřitelé minimálně v zákonem požadované výši uspokojeni. I přesto, že před novelou zákon sám takovou možnost výslovně nenabízel, někteří soudci takovéto řešení umožnili.⁷⁵

Pokud soud rozhodne o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, pak v prvním výroku určí, počínaje jakým dnem bude dlužník

⁷¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sen. zn. 29 NSČR 39/2012 (jde o usnesení ze dne 26. června 2012, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 98).

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2014, sp.zn. 29 NSČR 5/2014.

⁷³ Dle § 405 odst. 5 IZ a § 406 IZ.

⁷⁴ O oddlužením pouze zpeněžením majetkové podstaty musí rozhodnout svým hlasováním nezajištění věřitelé dle § 402 odst. 2 IZ.

⁷⁵ Např. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008-B. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 3. 2013]. Dostupné z: <http://beck-online.cz/>.

povinen plnit svým nezajištěným věřitelům na úhradu jejich pohledávek určitou část ze svého příjmu (popř. ze smlouvy o důchodu či finančního daru) a to ve stejném rozsahu, v jakém z těchto příjmů mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky, a to po odečtení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Od příjmu se dále odečítá výživné na děti. V případě, že ke schválení oddlužení došlo před novelou zákonem č. 31/2019 Sb., musí nezajištění věřitelé obdržet alespoň 30 % jejich nezajištěných pohledávek. V praxi jsme se setkali i s tím, že dlužníci dříve uzavírali dohodu o snížení výživného se svými zletilými dětmi, aby tuto podmínku splnily.⁷⁶

Právní mocí usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty se ruší omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým došlo před jeho vydáním. Dlužník má též: *„Dispoziční oprávnění k majetku, náležejícímu do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, s výjimkou toho majetku, který byl postižen v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dlužník; to neplatí, jde-li o majetek, který slouží k zajištění nebo který insolvenční soud uložil vydat ke zpeněžení. Majetek, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, z té části příjmů, která nepodléhá oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, lze za trvání oddlužení nařídit nebo zahájit a provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení“*⁷⁷

*„Dlužník také není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, ledaže ze zprávy pro oddlužení vyplývá, že jeho hodnota přesahuje hodnotu určenou podle prováděcího právního předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti. Není-li dále stanoveno jinak, pro účely zpeněžení podle odstavce 3 do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Ustanovení § 409 odst. 4 není dotčeno.“*⁷⁸ Přičemž za obydlí je dle nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení, se za obydlí považuje:

- každá věc užívaná k zajištění bytových potřeb dlužníka a jeho rodiny, zejména dům, jednotka nebo družstevní podíl v bytovém družstvu, nebo

⁷⁶ Např. Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSPH 96 INS 9061/2010-B-14 ze dne 23. srpna 2011.

⁷⁷ Viz § 409 odst. 3 IZ.

⁷⁸ Srov. § 398 odst. 6 IZ, dále KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L. a ŽIŽLA VSKÝ, M. Insolvenční zákon. Komentář. S. 1414.

- část věci užívaná k témuž účelu, jestliže je bytem.

Obydlí se metodicky oceňuje znaleckým posudkem v souladu s § 398a odst. 2 IZ. Ministerstvo spravedlnosti připravilo pro rok 2019 pomocné materiály s ilustrativním příkladem a vzorovým postupem určení hodnoty obydlí, avšak nadále pomocné materiály neaktualizovalo.⁷⁹

Institut chráněného obydlí se však dle mého názoru a stejně tak názoru odborné veřejnosti nebude vztahovat na zajištěné věřitele, neboť by tím došlo k zásadnímu znevýhodnění zajištěného věřitele, který se dle § 398 odst. 4 může uspokojit jen z výtěžku zpeněžení zajištění.⁸⁰

3.3.2 Zpeněžením majetkové podstaty

V případě schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty bude konkretizován majetek sloužící ke zpeněžení dle § 406 odst. 2 IZ. Do majetkové podstaty náleží majetek, který dlužník nabyl před schválením oddlužením, majetek z neplatných a neúčinných právních úkonů „a majetkem nabytým darem, dědictvím či který neuvedl v seznamu majetku v rámci návrhu na povolení oddlužení.“⁸¹

Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce bude uspokojena z výtěžku zpeněžení. K majetku, který náleží do majetkové podstaty ke dni schválení oddlužení, bude mít dispoziční oprávnění insolvenční správce. Po zpeněžení majetku sloužícího ke zpeněžení se bude dále postupovat dle ustanovení § 302 a násl. IZ o konečné zprávě a rozvrhu v konkursu. Zajištění věřitelé budou uspokojováni z předmětu zajištění dle § 298 IZ.

Při zpeněžení majetkové podstaty se nezpeněžuje majetek v případě, kdy náklady na zpeněžení a náklady odměnu insolvenčního správce přesáhnou výtěžek k rozdělení mezi jednotlivé věřitele.⁸²

Na zpeněžení majetkové podstaty nedopadá institut chráněného obydlí, neboť dle § 398 odst. 3 IZ, na který odkazuje ustanovení § 398 odst. 2 IZ se týká rozsahu zpeněžování majetku v režimu oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

⁷⁹ *Pomocné materiály k nařízení vlády o chráněném obydlí pro rok 2019* [online]. [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/pomocne-materialy-k-narizeni-vlady-o-chranenem-obydli/>.

⁸⁰ KÖRNER, Pavel a Lukáš STOČEK. *VÝPOČET CHRÁNĚNÉHO OBYDLÍ* [online]. 2.4.2020 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.insolvenčnízóna.cz/clanky/vypocet-chraneneho-obydli/>.

⁸¹ STRNAD, Zdeněk In KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 1840 s., Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. § 398, str. 1472.

⁸² Viz ust. § 398 odst. 6 věta 1. IZ: „Dlužník není povinen vydat majetek ke zpeněžení podle odstavce 3, vyplývá-li ze zprávy pro oddlužení, že by se zpeněžením tohoto majetku nedosáhlo uspokojení věřitelů.“

Při zpeněžení majetkové podstaty může dojít k situaci, kdy po zpeněžení majetková podstata zůstane část nevyplaceného výtěžku – hyperocha. Na rozdíl od právní úpravy platné do 31.5.2019 hyperocha již nebude patřit dlužníkovi, ale věřitelům.⁸³

3.4 Náležitosti usnesení o úpadku spojené s povolením o oddlužení

Soud v případě povolení oddlužení vydá usnesení, ze kterého bude patrné, že je zjištěn úpadek konkrétního dlužníka, a zpravidla v dalším výroku soud (resp. samosoudce) určí osobu insolvenčního správce, nebyla-li tato osoba jmenována do funkce ještě před tímto rozhodnutím. Samosoudce dále v rozhodnutí povolí řešení úpadku dlužníka oddlužením a vyzve věřitele, kteří tak dosud neučinili, aby ve stanovené lhůtě přihlásili své pohledávky. Soud věřitele poučí o možnosti přihlásit pohledávku *„nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku, i pohledávky, které již byly uplatněny u soudu, jakož i pohledávky vykonatelné včetně těch, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí nebo exekucí.“*⁸⁴

Věřitel může pohledávku přihlásit od zahájení insolvenčního řízení⁸⁵ do uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku⁸⁶ a to u insolvenčního soudu,⁸⁷ u kterého se vede insolvenční řízení.⁸⁸ Věřitelé budou dále poučeni o způsobu přihlášení pohledávky⁸⁹ a povinnosti doložit

⁸³ MALÝ, Miroslav. Problematika rozdělení hyperochy vzniklé při zpeněžení zajištěného majetku dlužníka v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. *Epravo.cz* [online]. 10.3.2020 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-rozdeleni-hyperochy-vznikle-pri-zpenzeni-zajisteneho-majetku-dluznika-v-oddluzeni-plnenim-splatkoveho-kalendare-se-zpenzenim-majetkove-podstaty-110751.html>.

⁸⁴ Viz § 173 odst. 2 a 3 IZ.

⁸⁵ Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy byl insolvenční návrh doručen insolvenčnímu soudu.

⁸⁶ Ve lhůtě 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku oddlužením. Pokud bude soud rozhodovat pouze o úpadku, bude lhůta činit 2 měsíce dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ.

⁸⁷ K tomu též Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. září 2008 ve věci KSBR 40 INS 948/2008, sp.zn.: 2 VSOL 110/2008-P21-7, citují: „Přihlášení pohledávky u insolvenčního správce nemá žádné účinky.“

⁸⁸ V případě, kdy věřitel podá přihlášku u jiného soudu, účinky přihlášení pohledávky nastanou až poté, kdy tento soud doručí přihlášku pohledávky místně příslušnému insolvenčnímu soudu. I přesto, že dle § 173 odst. 4 IZ postoupí přihlášku pohledávky tento soud neprodleně, může se stát, že pro věřitele tato chyba bude mít fatální následky. Pokud nebude pohledávka v zákonné lhůtě přihlášena, právo věřitele na uspokojení v insolvenčním řízení zaniká. Osvědčí-li se dlužník v rámci oddlužení, soud jej může osvobodit od plnění zbylé části dluhu, pokud dlužník neuhradil 100% přihlášených pohledávek svých věřitelů. Toto osvobození se bude vztahovat i na pohledávky, které nebyly do insolvenčního řízení přihlášené. Navrácení lhůty ani případná náhrada škody, která věřiteli vznikla, nepřipadá v tomto případě v úvahu. Srov. též Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. září 2009 ve věci KSPH 37 INS 1719/2009, sp.zn.: 2 VSPH 574/2009-P10-9. Dle mého názoru důvodem, proč se osvobození bude vztahovat i na pohledávky věřitelů, které nebyly do insolvenčního řízení přihlášeny je jednak skutečnost, že samotný institut „osvobození“ by měl pro dlužníka znamenat „nový začátek“ a dále fakt, že dlužník své věřitele uvádí v seznamu závazků, kde svým podpisem stvrzuje, že seznam závazků je úplný a správný. Pokud v seznamu závazků věřitele uvede, pak je pouze na věřiteli, zda svou pohledávku uplatní. V případě, kdy bude věřitel v seznamu závazků opomenut, může takovýto věřitel s ohledem na výši své pohledávky trvat na nepoctivém záměru dlužníka a ohrozit tak jeho oddlužení.

⁸⁹ I pro přihlášku pohledávky je Ministerstvem spravedlnosti vytvořen formulář, který věřitelé naleznou na internetových stránkách www.justice.cz a <http://isir.justice.cz/> včetně pokynů pro jejich vyplnění.

listiny, kterých se přihláška dovolává. Speciální poučení je věnováno věřitelům s vykonatelnou pohledávkou, kteří musí prokázat vykonatelnost pohledávky veřejnou listinou⁹⁰, a dále též věřitelům, kteří mají pohledávku za majetkovou podstatou a pohledávku jim na roveň postavenou - tyto pohledávky se uplatňují vůči osobě s dispozičními oprávněními a o této pohledávce se vždy vyrozumí insolvenční správci v souladu s ust. § 203 odst. 1 IZ.

Věřitelé jsou dále soudem vyzváni, aby „sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na dlužnických věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách.“⁹¹ Věřitelé budou dále vyzváni k tomu, aby soudu sdělili, zda mají zájem o výkon funkce ve věřitelském orgánu. Nezajištění věřitelé jsou vyzváni k tomu, aby soudu ve lhůtě „7 dnů od zveřejnění zprávy pro oddlužení v insolvenčním rejstříku navrhli konání schůze věřitelů podle § 399 odst. 1 nebo aby v této lhůtě hlasovali podle § 400 insolvenčního zákona. Jinak rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud. Obdobně to platí pro hlasování věřitelů o tom, zda doporučují vyhovět žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.“⁹²

Dlužníci insolvenčního dlužníka budou vyzváni, aby napříště neplnili insolvenčnímu dlužníkovi, ale své plnění poukázali přímo insolvenčnímu správci.

Insolvenčnímu dlužníkovi bude dále uložena povinnost, aby platil zálohy na odměnu a na náhradu hotových výdajů insolvenčnímu správci. Dále má dlužník u povinnost součinnosti s insolvenčním správcem, a to zejména při zjišťování majetkové podstaty v souladu s ustanovením § 211 IZ. A konečně by v rozhodnutí neměl absentovat výrok, kterým se určí, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku. Usnesení o úpadku obsahuje též poučení, že proti němu není odvolání přípustné, vyjma odvolání proti výroku o ustanovení insolvenčního správce.

Zastávám zákonem č. 294/2013 Sb. zavedenou povinnost uložit dlužníkovi v rozhodnutí o úpadku spojeném s rozhodnutím o povolení oddlužení platit zálohu na náklady insolvenčního správce a jeho hotové výdaje, a to na základě § 136 odst. 4 věta 2 IZ pro období od povolení oddlužení do konce měsíce předcházejícího měsíci, v němž nastaly účinky schváleného oddlužení. Troufám si tvrdit, že v této době má insolvenční správce nejvíce práce, a to zejména u oddlužení plněním splátkového kalendáře. Dle mého názoru je však odměna určená insolvenčnímu správci v případě plnění oddlužení splátkovým kalendářem nepřiměřená

⁹⁰ Dle § 177 odst.1 IZ

⁹¹ Viz např. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2011, sp.zn.: MSPH 77 INS 7172/2010-A-38

⁹² Např. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č.j. KSCB 41 IN 21278/2017-A-6 ze dne 29.11.2017 nebo Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSOPH 90 INS 22622/2017A-12 ze dne 16.2.2018.

zejména v tomto období, kdy musí insolvenční správce připravit seznam přihlášených pohledávek, vyjádřit se k jednotlivým pohledávkám a spojit se s dlužníkem, aby zjistil a případně zajistil jeho majetek. Počítám-li, že insolvenční správce se na přezkumné jednání musí připravovat, dle zkušeností insolvenčních správců při průměrném přihlášení 8-10 pohledávek, 5 hodin, pak při odměně insolvenčního správce 750,- Kč měsíčně + DPH, je placen jako průměrný administrativní pracovník bez vysokoškolského vzdělání. Domnívám se, že odměna insolvenčního správce je též nespravedlivá v případě zpeněžení majetkové podstaty, kdy rozdíl výše odměny insolvenčního správce při zpeněžení předmětu zajištění a jiné věci z majetkové podstaty dlužníka je celých 16 % při zpeněžení majetku do 500.000,- Kč.

3.4.1 Povolení oddlužení podnikajícím fyzickým osobám

Oddlužení pro podnikající fyzické osoby prošlo značným vývojem a pro ucelený pohled na specifičnost tohoto institutu zde předkládám historický exkurz.

1. Vyloučené oddlužení pro podnikatele - období od 1.1.2008 do 31.12.2013

Žádat o oddlužení do konce roku 2013 je možné pouze dlužníkům, kteří nejsou podnikatelé. Soud do novely insolvenčního zákona zákonem č. 294/2013 Sb., odmítal návrh na povolení oddlužení v případech, když zjistil, že „podle norem hmotného práva je dlužník podnikatelem⁹³, nebo že má závazky vzešlé z podnikání^{94,95} a to dle § 390 odst. 3 IZ, zjistí-li tyto skutečnosti až

⁹³ Muselo se jednat o tzv. nepodnikatelský subjekt, tzn. že tato osoba není podnikatelem dle právního řádu ČR a současně nemá závazky z podnikání. Dle Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. října 2011 ve věci: MSPH 96 INS 714/2009, sp. zn.: 29 NSČR 36/2009-B-1491 nemůže o oddlužení žádat též bytové družstvo. Pokud by návrh na povolení oddlužení podala osoba, která k tomu není oprávněna a bylo-li by jí povoleno oddlužení, insolvenční soud oddlužení nemusí schválit. K tomu více Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. března 2011 ve věci: KSPH 39 INS 4221/2008, sen. zn. 29 NSČR 20/2009. „Podnikatelem lze rozumět i osobu mající závazky z podnikání“ viz. KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Str. 217.

⁹⁴ K neuhrazeným dluhům z dlužníkovy podnikání se podrobně vyjádřil Nejvyšší soud ČR ve svém Usnesení ze dne 21.dubna 2009 ve věci: KSOS 34 INS 625/2008, sp.zn.:29 NSČR 3/2009-A (dále jen R 79/2009): „To, zda existuje rozumný důvod nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při rozhodování o tom, zda se oddlužení schvaluje, za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazený dluh z dlužníkovy dřívějšího podnikání, insolvenční soud uváží vždy zejména s přihlédnutím k:

- době vzniku konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání
- době ukončení dlužníkovy podnikání
- četnosti neuhrazených dlužníkovy závazků (dluhů) z podnikání.
- výši konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužníkovy závazků
- tomu, zda věřitel, o jehož pohledávku jde, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení“

Ač vědoma si rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, musím konstatovat, že toto rozhodnutí dosud nebylo zpochybněno ani překonáno. K problematice též dále: ŘEHÁČEK, Oldřich. *Osobní bankrot v soudní praxi*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora. 2013, č. 7, str. 45.

⁹⁵ Dle Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31.března 2011, sp. zn.: KSPH 39 INS 4221/2008 brání povolení oddlužení: „...i takové dluhy, které v hmotněprávní rovině nevzešly z (jen) obchodních závazkových vztahů, např. dluhy, jež mají původ v občanskoprávních vztazích, do nichž dlužník vstupoval jako podnikatel, nebo jeho veřejnoprávní dluhy (nedoplatky na daních a na pojistném apod.), měly-li původ v dlužníkovy podnikání.“

po povolení oddlužení v další fázi insolvenčního řízení, rozhodne o neschválení oddlužení a o řešení dlužníkovy úpadku konkursem podle ustanovení § 405 odst. 1 a 2.^{96,97}.

V rámci rozhodování soudů se od zavedení insolvenčního zákona začaly objevovat tendence striktní zákaz oddlužení podnikatelů prolomit. Postupem času docházelo k rozlišování dlužníka podnikatele, který má dluhy z podnikání a dlužníka podnikatele, který nemá dluhy z podnikání, a dále fyzickou osobu – nepodnikatele s dluhy z podnikání a fyzickou osobu – nepodnikatele, který nemá dluhy z podnikání (typicky spotřebitele). Dlužník, který nemá dluhy z podnikání, by měl být oddlužen, a to za splnění podmínek pro povolení oddlužení a podmínek pro schválení oddlužení. Již v roce 2009 Vrchní soud v Olomouci rozhodl, že z pouhého zápisu dlužníka v živnostenském rejstříku nelze usuzovat, že je dlužník podnikatelem.⁹⁸ Ve stejném roce Nejvyšší soud vymezil podmínky, pro které lze oddlužit dlužníka nepodnikatele, který však má dluhy z podnikání. V roce 2010 již nebyl důvod považovat za nepřipustné, aby si dlužník jako osoba samostatně výdělečně činná (dále jen OSVČ), který však nemá dluhy z podnikání, případně splnil podmínky pro povolení oddlužení dle § 389 odst. 2 IZ ve znění do 31.12.2012, opatřoval pravidelný příjem podnikatelskou činností, která je pro dlužníka jedinou možnou výdělečnou činností⁹⁹, případně je pro dlužníka nejvýhodnější. Dlužník OSVČ však zároveň nesmí mít dluhy z podnikání, nebo musí mít jen takové dluhy, které ve smyslu R 79/2009 nejsou překážkou pro povolení oddlužení.^{100,101} A konečně žádat o povolení oddlužení může i dlužník, který je sám (jediným) statutárním orgánem a (jediným) společníkem.¹⁰² Vrchní soud v Praze šel dokonce ještě dál, když povolil oddlužení dlužníkovi, jehož podstatnou část zjištěných nezajištěných pohledávek (37 %) tvořily závazky z podnikání (vůči správci daně) a předpokládaná míra uspokojení věřitelů v příštích pěti letech by činila jen cca 39 % jejich pohledávek. *„V posuzovaném případě však odvolací soud s ohledem na stáří závazku z podnikání ..., vzhledem k tomu, že značnou část tohoto závazku tvoří nikoli jistina, ale penále*

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ „Požadavek subjektivní přípustnosti oddlužení (bez kterého zásadně nelze přikročit k rozhodnutí, zda oddlužení má být vůbec povoleno) trvá i po případném povolení oddlužení.“ K tomu více Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010 ve věci: KSBR 31 INS 156/2008, sen. zn. 29 NSČR 6/2008.

⁹⁸ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.4.2009, sp.zn. KSBR 37 INS 740/2009, 2 VSOL 117/2009-A.

⁹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11.5.2010, sp.zn. KSPH 39 INS 2561/2010, 1 VSPH 280/2010-A.

¹⁰⁰ Blíže viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2012 ve věci: MSPH 88 INS 18044/2011, 3 VSPH 1378/2011, sp. zn. MSPH 88 INS 18045/2011, 3 VSPH 1379/2011.

¹⁰¹ Odlišný, avšak i ojedinělý názor zastal Vrchní soud v Olomouci ve svém Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. července 2012 ve věci: KSBR 26 INS 7439/2012, sp. zn.: 3 VSOL 343/2012, dle kterého dlužníci brání v řešení úpadku oddlužením sama o sobě skutečnost, že je podnikatelkou a fakticky podnikatelskou činnost vykonává.

¹⁰² K tomu blíže Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. března 2011 ve věci KSPH 39 INS 4221/2008, sp.zn: 29 NSČR 20/2009.

... a vzhledem k absenci významnějšího zpeněžitelného majetku dlužníka dospěl k závěru, že oddlužení plněním splátkového kalendáře povede k výraznějšímu uspokojení věřitelů než při řešení úpadku konkursem, protože dlužník má příjem ze zaměstnání a lze předpokládat, že uspokojení věřitelů v rámci měsíčních splátek z příjmu dlužníka bude vyšší než uspokojení z výtěžku prodeje majetkové podstaty. ... Za této situace je odvolací soud toho názoru, že řešit úpadek dlužníka již nyní konkursem by též odporovalo zásadám insolvenčního řízení, jež musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů §5 písm. a) insolvenčního zákona. Nelze totiž přehlédnout, že řešení úpadku splátkovým kalendářem je reálné ...¹⁰³

2. Restriktivní přístup k oddlužení podnikatelů – období od 1.1.2014 - 30.6.2017

Podnikatelé stále nemají neomezený přístup k řešení svého úpadku sanačním způsobem, stejně jako dlužníci nepodnikatelé, kteří mají dluhy z podnikání a zákonem jsou ně kladeny ještě další podmínky. Novela insolvenčního zákona zákonem 294/2013 Sb. znamená jistý posun, kdy osoba oprávněná podat návrh na povolení oddlužení byla dle ustanovení § 389 odst. 1 IZ i právnická osoba, „*kteřá podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání.*“¹⁰⁴ K tomu blíže Maršíková: „*Úprava účinná od 1.1.2014 nevyklučuje, aby o povolení oddlužení požádala fyzická osoba, která nemá příjem ze závislé činnosti, ale která je podnikatelem, pokud její dluhy (popř. podstatná část dluhů) nemají původ v podnikatelské činnosti.*“¹⁰⁵ Znění § 389 IZ vychází z judikatury, a to zejména z Usnesení sp. zn. 29 NSČR 3/2009 z 21.4.2009 a Usnesení NSČR z 31.3.2011 sp. zn. 29 NSČR 20/2009. V případě, kdy dlužník mající dluhy z podnikání splní zákonem taxativně vymezené podmínky, může být povoleno oddlužení i jemu. Dlužník buď musí mít

1. souhlas věřitele, o jehož pohledávku jde,
2. případně se musí jednat o pohledávku zajištěného věřitele,
3. anebo tato pohledávka věřitele byla konkursem neuspokojena.¹⁰⁶

¹⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. dubna 2012 ve věci: KSPH 39 INS 19345/2011, sp.zn: 1 VSPH 425/2012.

¹⁰⁴ Viz ustanovení § 389 odst. 1 písm. a) IZ.

¹⁰⁵ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízení Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 2. Vydání. Praha: Leges, 2014, str. 693.

¹⁰⁶ § 389 odst. 2 IZ.

Ač se zdá výše uvedený výčet jasný, není tomu tak. Rozhodovací praxe soudů¹⁰⁷ de facto zahrnuje možnost oddlužení pro fyzické osoby bez ohledu na to, zda jsou podnikateli či nikoliv a do jisté míry i bez ohledu na to, zda mají dluh z podnikání či nikoliv.

Co do první podmínky, tedy souhlasu věřitele, o jehož pohledávku jde, bylo v odborné veřejnosti možné nalézt dva zcela odlišné názory opřené o judikaturní závěry zejména Vrchního soudu v Olomouci¹⁰⁸ a Nejvyššího soudu ČR.¹⁰⁹ Jeden tábor tvrdil, že vše záleželo na aktivitě věřitele, který je však ve většině případů v insolvenčním řízení pasivní. Souhlas věřitele, o jehož pohledávku jde, s oddlužením nemusel být dle Nejvyššího soudu výslovný.¹¹⁰ Tento výklad byl v soudní praxi zpravidla tolerován z důvodu, že souhlas věřitele není povinnou přílohou návrhu na povolení oddlužení.¹¹¹ Pravdou je, že absence výslovného souhlasu z ustanovení § 403 IZ nevyplývala a rozhodovací praxe tak nejen dle mého názoru¹¹² rozšířila okruh osob, které jsou oprávněny žádat o povolení oddlužení.¹¹³ Nenamítli-li věřitel na schůzi věřitelů svůj nesouhlas, mělo se za to, že s oddlužením svého dlužníka souhlasí.¹¹⁴ Naopak v případě včasné námítky nesouhlasu tohoto věřitele s oddlužením dlužníka zde byl dán prostor pro postup dle § 405 odst. 1 insolvenčního zákona, tj. neschválení oddlužení soudem a prohlášení konkursu na tohoto dlužníka. Druhý tábor uváděl, že smyslem zákonodárce nebylo novelou rozšířit okruh osob žádajících o povolení oddlužení (k tomu blíže ust. § 389 odst. 1 písm. b IZ a 397 IZ) a že dluhy z podnikání zpravidla¹¹⁵ brání povolení oddlužení.¹¹⁶

¹⁰⁷ Srov. k tomu např. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.ledna 2014, sp.zn.: 1 VSOL 1197/2013-A-18 a Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16.dubna 2014, sp.zn.: VSOL 297/2014-A-9 podle kterých není rozhodná výše dluhů z podnikání ve srovnání s celkovou výší dluhů, ale rozhodný je souhlas věřitele tohoto dlužníka s řešením jeho finanční tísně oddlužením.

¹⁰⁸ Viz Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.ledna 2014, sp. zn. KSBR 37 INS 20247/2013, 1 VSOL 1197/2013 a Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. dubna 2014 1 VSOL 297/2014-A-9.

¹⁰⁹ Viz již Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.4.2009, sp.zn.:29 NSČR 3/2009.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ K tomu srov. ustanovení § 392 IZ.

¹¹² Stejný názor zastává např. asistent soudce Mgr. Martin Pleva a soudce JUDr. Petra Večeřová.

¹¹³ K tomu srov. PLEVA, Vítězslav. Závazky z podnikání: je dlužník povinen zajistit si souhlas věřitelů v případě oddlužení? [online]. EPRAVO.cz 4.8.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavazky-z-podnikani-je-dluznik-povinen-zajistit-si-souhlas-veritelu-v-pripade-oddluzeni-94828.html> a dále srov. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 1211/2014-A-17 podle kterého mají věřitelé možnost se vyjádřit k podanému návrhu na povolení oddlužení či při jeho projednávání, neučiní-li tak bude oddlužení povoleno a následně soudem schváleno.

¹¹⁴ K tomu více MALIŠ, Daniel. Oddlužení podnikajících fyzických osob po revizní novele insolvenčního zákona. EPRAVO.cz [online]. 29.7.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikajicich-fyzickych-osob-po-revizni-novele-insolvencniho-zakona-94928.html>.

¹¹⁵ Nejedná-li se o bagatelní dluhy nebo v případech, kdy není zřejmé, že tyto dluhy jsou opravdu závazky z podnikání. O těchto dlužích by měla rozhodovat schůze věřitelů dle § 397 IZ.

¹¹⁶ K tomu blíže PLEVA, Vítězslav. ZÁVAZKY Z PODNIKÁNÍ: JE DLUŽNÍK POVINEN ZAJISTIT SI SOUHLAS VĚŘITELŮ V PŘÍPADĚ ODDLUŽENÍ? EPRAVO [online]. 4.8.2014 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavazky-z-podnikani-je-dluznik-povinen-zajistit-si-souhlas-veritelu-v-pripade-oddluzeni-94828.html>.

Co do třetí podmínky, kdy pohledávka věřitele byla konkursem neuspokojena, nevidím žádný posun, neboť k návrhům na oddlužení poté, co pohledávka v rámci rozvrhu nebyla uspokojena, docházelo poměrně často i před rokem 2014. Toto je poměrně logické, neboť lze očekávat, že není-li pohledávka uspokojena z majetku dlužníka, bude její uspokojení z příjmů dlužníka v krátkodobém horizontu zpravidla výjimečné. Naproti tomu v rámci střednědobého horizontu, jakým je oddlužením plněním splátkového kalendáře, lze očekávat, že tento věřitel obdrží alespoň 30 % jeho pohledávky (v době, kdy tato hranice byla podmínkou pro schválení oddlužení). Žádat o oddlužení může dlužník, který má dluhy z podnikání jen pro pohledávku věřitele, která zůstala uspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d.). Zde však vidím problém v nákladech řízení na konkurs, které mohou být dlužníkovi – navrhovateli určeny soudem až do výše 50.000,- Kč¹¹⁷, kdy se domnívám, že tato částka by mohla být použita na úhradu části dluhů nezajištěných věřitelů, pokud by oddlužení bylo povoleno za určitých podmínek i těmto dlužníkům, aniž by museli projít konkursem.¹¹⁸ Za více než problematickou považuji skutečnost, že novela insolvenčního zákona se nepromítla do živnostenského zákona, kdy je jednou z překážek provozování živnosti dlužníka OSVČ skutečnost, že konkurs byl pro nedostatek majetku zastaven. Pokud je jediným příjmem dlužníka příjem z podnikání, pak by nemohl žádat o povolení oddlužení, neboť nemůže provozovat svou živnost. Jelikož však živnostenský úřad při provozování živnosti ex-offo nezkontroluje, zda nenastala u OSVČ překážka provozování živnosti, de facto vzniká situace, kdy OSVČ po zastaveném konkursu žádají o oddlužení.

Z judikatury dále uvádím, že povolení oddlužení, resp. později jeho schválení „*nebrání zjištění, že dlužník (jenž již není podnikatelem) sice má dluh z podnikání, který řádně uvedl v seznamu závazků, ale jeho věřitel nepřihlásil tomu odpovídající pohledávku včas do insolvenčního řízení.*“¹¹⁹ Povolení a následnému schválení oddlužení. „*...nebrání ani zjištění, že dlužník má dluh z podnikání, jestliže jiný dlužníkův věřitel nepřihlásil pohledávku včas do insolvenčního řízení a v důsledku toho povede schválené oddlužení k plnému uspokojení přihlášených věřitelů.*“¹²⁰

¹¹⁷ Viz. § 108 odst. 2 a 3) IT.

¹¹⁸ Dlužník zde ponese náklady na konkursní řízení a následně náklady na oddlužení.

¹¹⁹ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. března 2014 ve věci KSPH 60 INS 18631/2013, sp. zn.: 3 VSPH 42/2014-A-22.

¹²⁰ Tamtéž.

3. Oddlužení podnikatelů se souhlasem věřitele – období od 1.7.2017 - 23.4.2020

V roce 2017 v souvislosti s přijetím akreditační novely IZ dochází k velkému posunu pro subjektivní přípustnost oddlužení podnikajícími osobami. Nově zákon umožňuje dlužníkovi, který má dluhy z podnikání, řešit jeho úpadek či hrozící úpadek oddlužením, pokud dlužníkům věřitel s oddlužením nevysloví nesouhlas. Věřitelův souhlas je presumován. Pokud věřitel s oddlužením svého dlužníka nesouhlasí, musí svůj nesouhlas odůvodnit a soudu doručit nejpozději spolu s podáním přihlášky.

4. Oddlužení pro podnikatele bez výjimky – období od 24.4.2020

A konečně novelou zákonem LEX COVID¹²¹ bylo povoleno oddlužení pro všechny fyzické osoby, tedy i ty, které mají dluhy z podnikání. Tato změna jistě pomohla vyřešit dilema OSVČ, který zvažoval podání návrhu na povolení oddlužení, neboť se obával řešení jeho úpadku konkursem v případech, kdy nesplňoval žádnou z výjimek § 389 odst. 2 insolvenčního zákona. Domnívám se, že úprava, která by pomohla OSVČ řešit svůj úpadek jinou než likvidační formou v zákoně absentovala, neboť reorganizace u těchto osob nepřichází v úvahu a OSVČ musel svůj úpadek zpravidla řešit konkursem. Do zákona LEX COVID¹²² dlužník podnikatel s dluhy z podnikání mohl sice podat návrh na oddlužení a doufat v pasivitu věřitele, který má za dlužníkem pohledávku z titulu podnikatelské činnosti dlužníka, ale na výsledek svého řízení se nemohl spolehnout. Nevidím důvod, proč fyzické osoby, které žily na dluh, by měly být sociálním řešením úpadku – oddlužením zvýhodňovány oproti OSVČ, kteří nemuseli na trhu uspět se svým podnikatelským záměrem¹²³ či se do finanční tísně dostali ne vlastní vinou, např. druhotnou platební neschopností. Navíc OSVČ na rozdíl od společníků ve společnostech s ručením omezeným či akcionářů v akciových společnostech ručí za své dluhy veškerým svým majetkem, a přesto nemají, na rozdíl od těchto společností, možnost řešit svůj úpadek sanačním způsobem bez možných hrozeb konkursu.¹²⁴

3.4.2 Prokázání příjmů podnikajících fyzických osob v rámci oddlužení

Do oddlužovací novely zákonem č. 31/2019 Sb. dlužníci museli prokázat svůj příjem za poslední 3 roky před podáním insolvenčním návrhu a očekávané příjmy v následujících pěti

¹²¹ Transpozicí ustanovení čl. 20 a násl. směrnice EU č. 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019.

¹²² Kdy zejména v úpravě možnosti oddlužení pro všechny fyzické osoby zákon LEX COVID vycházel z transpozice ustanovení čl. 20 a násl. směrnice EU č. 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019

¹²³ Odhlížím od podnikatelského rizika, které je jistě argumentem zákonodárců, a to s ohledem na výše uvedené.

¹²⁴ Přitom akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným mohou svůj úpadek řešit reorganizací, kterou lze považovat též za sanační způsob úpadku.

letech, avšak přístupy k prokázání příjmů a následné zkoumání výše příjmů pro výpočet zálohy insolvenčního správce byly velmi různorodé. Uplatňoval-li tento dlužník jako fyzická osoba podnikatel (typicky OSVČ) tzv. odpočty na paušály, bylo nutné vzít v úvahu, že se nejedná o skutečné náklady, ale o pouhý nástroj, jak vykazovat výdaje. Faktické výdaje měl tento dlužník prokázat. Insolvenční správci by pak museli kompletně kontrolovat účetnictví tohoto dlužníka. Možný by tedy byl postup, kdy by insolvenční soud nevycházel z příjmů, které vykazoval dlužník doposud. Soud by pouze zkoumal, zda dlužník vykáže takové příjmy, že bude schopen svým nezajištěným věřitelům zaplatit alespoň 30 % jejich pohledávek, resp. zda se dlužník zavázal k takovému plnění, ze kterého je zřejmé, že nezajištění věřitelé obdrží alespoň zákonem stanovené minimum. Další možný způsob prokázání příjmu u OSVČ bylo možné vyvodit z aplikace § 398 odst. 3 IZ ve znění účinném do 31.5.2019 a § 318 o.s.ř., kdy: *„Pohledávky fyzických osob, které jsou podnikateli, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, podléhají výkonu rozhodnutí jen dvěma pětinami“* V tomto případě bylo nutné zkoumat skutečné příjmy OSVČ, kdy dlužník předkládá insolvenčnímu správci jednou za šest měsíců přehled o svých skutečných příjmech. Na základě soudního rozhodnutí pak mohl tento dlužník platit měsíční zálohu, ze které byly uspokojováni nezajištění věřitelé, a na konci každého kalendářního roku dlužník předložil insolvenčnímu správci své účetnictví, přiznání k dani z příjmů, výpisy z účtů a daňovou evidenci, ze které insolvenční správce vypočítal, jakou částku bude dlužník povinen doplatit. Zde mohlo dojít k situaci, kdy dlužník na zálohách plnil věřitelům více než ony dvě pětiny, přičemž tyto případy pak bylo možné zhojit snížením plnění následující kalendářní rok. Problém však mohl nastat, když by se jednalo o poslední rok plnění oddlužení. Další možné řešení zvolil Krajský soud v Plzni, který *„přikazuje dlužníkovi, aby z příjmů ze své podnikatelské činnosti vyplácel insolvenčnímu správci pravidelně měsíčně ode dne doručení tohoto usnesení, a to bez zřetele k tomu, že rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře dosud není v právní moci, zálohy, a to nejméně ve výši odpovídající jedné šedesátině 30% všech zjištěných pohledávek nezajištěných věřitelů. Soud zároveň ukládá dlužníku předložit na základě vyžádání soudu či insolvenčního správce účetnictví či daňovou evidenci a daňová přiznání dlužníka.“*¹²⁵ Tento způsob osobně považuji za zcela nešťastný, a to z toho důvodu, že dlužník zaplatí pouze zákonem stanovené minimum pro povolení oddlužení, neboť jej nic nebude nutit, aby nezajištěným věřitelům poskytl vyšší plnění. De facto by pak podnikatelé byli bez zjevného důvodu zvýhodňováni oproti jiným dlužníkům, kteří jsou povinni poskytnout svým nezajištěným věřitelům minimálně 30 % jejich pohledávek, avšak

¹²⁵ Usnesení Krajského soud v Plzni KSPL 27 INS 7644/2016-B-5

zaplacením 30 % jejich pohledávek nebudou „automaticky“ oddluženi. Závěrem uvádím, že kriticky hodnotím absenci jednotné úpravy, neboť dle mého názoru nelze předvídat výsledek soudního rozhodnutí.

Ke sjednocení došlo až oddlužovací novelou č. 31/2019 Sb., a to konkrétně ustanovením §398b. Dlužníkovi je insolvenčním správcem stanovena minimální „Zálohová splátka“, výše této splátky je navržena a odůvodněna ve zprávě pro oddlužení insolvenčním správcem. Insolvenční správce při výpočtu vychází z dlužnickových příjmů z podnikání za poslední zdaňovací období, nebude-li možné takto částku určit, určí tuto částku insolvenční správce dle očekávaných budoucích příjmů. Nebude-li možné ani takto zálohu určit, „určí se zálohová splátka z částky odpovídající měsíční průměrné mzdě v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku“.¹²⁶ Následně insolvenční správce určí tzv. „referenční splátku“ a to na základě daňové evidence, případně účetnictví, přiznání daně z příjmů a výpisů z účtů dlužníka.¹²⁷ Referenční splátka bude vypočtena ve výši „jedné dvanáctiny zjištěného zisku dlužníka za zdaňovací období a vypočte se ve výši, v jaké mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky“.¹²⁸ Pokud zálohové splátky uhrazené dlužníkem budou po vypočtení referenční splátky nižší, bude dlužník insolvenčním správcem vyzván bezodkladně k doplacení rozdílu.¹²⁹ Pokud dlužníkem uhrazené „zálohové splátky“ budou naopak vyšší než vypočtená „referenční splátka“, může dlužník žádat s ohledem na změnu poměrů v průběhu oddlužení o snížení nevratné „zálohové splátky“ na následující zdaňovací období. V případě souběhu příjmů z podnikání a příjmu ze zaměstnání se „nepoužije se při určení výše zálohové nebo referenční srážky snížení o základní částku, která nesmí být při výkonu rozhodnutí povinnému sražena z měsíční mzdy, je-li tato základní částka uvažována při určení rozsahu splátky z jiného příjmu.“¹³⁰

„Podle aktuálního převažujícího výkladové stanoviska insolvenčních soudů se výpočet zálohové splátky podle § 398b IZ stanovuje tak, že se od příjmů odečtou skutečné výdaje, přestože dlužník uplatňuje v rámci daňového přiznání daňový paušál. Jediné výdaje, které mohou být pro výpočet čistého měsíčního příjmu odečteny z dosažených příjmů kromě daně a

¹²⁶ Viz § 398b odst. 5 IZ.

¹²⁷ Dlužník je povinen všechny tyto listiny předložit insolvenčnímu správcovi na konci každého zdaňovacího období

¹²⁸ § 398b odst. 6 IZ.

¹²⁹ Viz § 398b odst. 7 IZ: „V odůvodněných případech může soud na návrh dlužníka určit jinou výši nedoplatku; toto rozhodnutí doručuje insolvenční soud zvláště pouze dlužníkovi a odvolání proti němu není přípustné.“

¹³⁰ Viz § 398b odst. 9 IZ.

*pojistného na sociální a zdravotní pojištění, jsou pouze ty skutečně vynaložené a prokázané, a proto je nezbytné, aby si dlužník uschoval veškeré doklady o těchto výdajích.*¹³¹

3.4.3 Povolení společného oddlužení manželů

Revizní novelou insolvenčního zákona zákonem č. 294/2013 Sb. byla s účinností od 1.1.2014 zavedena možnost podání společného oddlužení manželů na jednotném formuláři Ministerstva spravedlnosti. De facto se do insolvenčního zákona promítla praxe insolvenčních soudů, které ve velkém spojovali insolvenční řízení dlužníků manželů. Soud zejména rozhodoval ve společném řízení o úpadku, byl-li manželé podán společný insolvenční návrh, ale každý z manželů podal svůj zvláštní návrh na oddlužení. Případně i tehdy, kdy každý z manželů podal samostatný insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Zde chci zejména poukázat na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 669/2009 ze dne 15. prosince 2009, kde si soud absentující úpravu společného oddlužení vyložil po svém a řízení na základě § 112 o.s.ř. spojil.

Společné oddlužení manželů není povinností, a tak doposud může návrh na zahájení insolvenčního řízení spojený s návrhem na povolení oddlužení podat každý z manželů samostatně. Naproti tomu „společný“ věřitelský návrh na zahájení insolvenčního řízení může věřitel podat, jen pokud má vůči manželům pohledávku nedílné povahy. Podají-li návrh na oddlužení manželé společně a soud rozhodne o návrhu jako celku, jedná se o nerozlučné společenství. V případě, že by soud nemohl rozhodnout o oddlužení, mohl by rozhodnout o společném konkurzu manželů? V zákoně úprava společného konkursu manželů zcela absentuje, což se domnívám, že s ohledem na společné oddlužení manželů není vhodné. Nevidím důvod, proč by nemohl být i společný konkurs manželů, neboť jsou-li závazky ve společném jmění manželů, pak jsou manželé solidární dlužníci a není důvod proč je vyloučit do samostatného řízení. Ačkoli zákon společný konkurs neupravuje, můžeme ojedinele nalézt společné konkursní řízení manželů dlužníků.¹³² Protože není vyhláškou o odměně IS řešena odměna insolvenčního správce za společné konkursní řízení, může soud v souladu se zákonem jeho odměnu přiměřeně zvýšit.

Manželé jsou solidární dlužníci, a proto je vhodné, aby podali společný návrh manželů na povolení oddlužení oba manželé a v případě řádného plnění byli oba osvobozeni od placení

¹³¹ Viz Zpráva pro oddlužení a o přezkumu ve věci KSPH 71 INS 19517/2021 Krajského soudu v Praze ze dne 16.2.2022.

¹³² Např. řízení vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 65 INS 6663/2014.

zbylé části dluhů. Nedošlo by tak k situaci, kdy jeden manžel bude osvobozen od placení zbylé části dluhů, avšak po druhém z manželů, který návrh nepodal, by věřitelé mohli své pohledávky nadále uplatňovat.¹³³

Oddlužení může proběhnout formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, kdy postačí, pokud jeden z manželů bude splňovat potřebnou výši zabavitelného příjmu, nebo formou zpeněžení majetkové podstaty, kdy bude zpeněžen i majetek, který je ve výlučném vlastnictví pouze jednoho z manželů, neboť manželé musí výslovně prohlásit, že se zpeněžením tohoto majetku souhlasí. Prohlášení musí být úředně ověřeno a musí být soudu doloženo spolu s návrhem na povolení oddlužení.

V praxi se můžeme setkat s případy, kdy je právní jednání vytvářející závazek učiněno pouze jedním z manželů, nejtypičtěji u spotřebitelských úvěrů, kdy podpis druhého manžela na smlouvě absentuje. Otázkou pak zůstává, zda věřitel může svou pohledávku uplatňovat vůči manželovi dlužníka, se kterým smlouvu neuzavřel, je-li pouze proti němu vedeno insolvenční řízení. Pro tento případ lze na přihlášení pohledávky věřitele vztáhnout Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005, jehož právní větu cituji: „*Splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů sjednaného jen jedním z manželů nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci po druhém z těchto manželů; právo věřitele domáhat se při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojení závazku povinného manžela postižením společného jmění manželů tím není dotčeno.*“ Důvodem, proč věřitel může přihláškou uplatnit svou pohledávku jen vůči tomu z manželů, se kterým byla smlouva uzavřena, je dle mého názoru jednak zásada dodržování smluv (*pacta sunt servanda*) a jednak právní jistota věřitele (kdo je dlužníkem) a v neposlední řadě též právní jistota manžela dlužníka, který o závazku skutečně nemusel vědět. Na druhou stranu se domnívám, že by nebylo od věci, aby zákonodárce možnost vymáhat dluh i po manželovi dlužníka v rámci insolvenčního zákona umožnil. K tomu závěru mě vede fakt, že z finančních prostředků, které měl dlužník k dispozici, bude s velkou pravděpodobností čerpat i manžel dlužníka, a proto by měl nést stejné následky jako samotný dlužník. Další důvod vidím též ve skutečnosti, že pokud by bylo možno přihlásit pohledávku i vůči manželovi, jehož podpis na smlouvě absentoval, pak by to znamenalo lepší pozici věřitele při vymáhání jeho pohledávky.¹³⁴ Jsem toho názoru, že věřitel by měl mít možnost uplatňovat pohledávky vůči

¹³³ K tomu blíže: MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický. 3. Aktualizované vydání.* Praha: Linde Praha, 2014, 491 s. ISBN 9788072019397, s. 154.

¹³⁴ K tomu srov. MALENOVSKÝ, R. *K žalobě na splnění závazku náležejícího do SJM sjednaného jen s jedním z manželů.* Právní rozhledy. 2008. Roč. 16, č. 20, s. 747-754.

oběma manželům, tedy i vůči manželovi, který není smluvní stranou smlouvy, na základě které závazek vznikl.

S obdobným problémem, jaký je nastíněn ve výše uvedeném odstavci, se můžeme setkat i v případě, kdy chce pouze jeden z manželů zahájit insolvenční řízení a navrhnout oddlužení. Může tento dlužník uplatnit závazky, kde je podepsaný pouze jeho manžel? Na tomto místě je vhodné zmínit, že občanský zákoník jako zákon obecné povahy hovoří jasně: závazky, které jsou součástí společného jmění manželů (dále jen SJM) je možno vymáhat po kterémkoliv z manželů. Z toho vyplývá, že oba manželé jsou k tomuto závazku zavázáni společně a nerozdílně. Soud, resp. insolvenční správce, resp. věřitelé by tedy podle mého názoru měli v rámci přezkumného řízení seznam závazků přezkoumat a dluh uznat. K tomu závěru mě vede fakt, že pokud by bylo zadluženo SJM a manžel by si osobně žádné dluhy nesjednal, neměl by možnost tyto dluhy řešit pomocí oddlužení. Tato možnost by byla dlužníkovi zapovězena též v případě, kdy by měl sám pouze jednoho věřitele a ostatní dluhy, které jsou součástí SJM, by byly sjednané pouze druhým manželem. Pak by dlužník nesplnil mnohost věřitelů jako jednu z podmínek úpadku.

Domnívám se, že by měl insolvenční zákon též upravit účinky prohlášení oddlužení na nové SJM, jako je tomu u konkursu.¹³⁵ Naopak stejně, jako je tomu v případě společného oddlužení, by bylo dle mého názoru vhodné vést i společné řízení pro konkurs, a to zejména v případech, kdy oba manželé nesplňují podmínky pro povolení oddlužení, nebo v případech, kdy je povolené společné oddlužení soudem zrušeno.

V praxi může jistě dojít i k případům, kdy je u soudu podán návrh na společné oddlužení manželů, ze kterého je zřejmé, že jeden z manželů nesplňuje podmínky pro oddlužení a měl by na něj být prohlášen konkurs, například pro jeho relevantní předchozí trestnou činnost (nebo dříve typicky pro převážnou část dluhu z podnikání). Soud by měl podle mého názoru následně přiměřeně použít ustanovení § 112 odst. 2 o.s.ř. a společné řízení rozdělit do dvou oddělených řízení. V tomto případě by se majetek v SJM měl vypořádat tak, že by se sepsal majetek odpovídající částce podílu spadajícího do SJM do majetkové podstaty manžela, na jehož majetek byl prohlášen konkurs. Ten z manželů, který by splnil podmínky oddlužení, by mohl být osvobozen od placení zbylé části dluhu dle § 414 IZ.

¹³⁵ Dle § 276 odst. 1 po dobu trvání účinků prohlášení konkursu nemůže vzniknout nové SJM.

Osobně bych se přikláněla k možnosti oddlužení SJM namísto oddlužení manželů v případě, kdy SJM nebylo vypořádáno, většina dluhů vznikla za trvání manželství a do SJM tak spadá. Soud při společném návrhu manželů zkoumá, zda jsou navrhovatelé manželi ke dni zahájení řízení, následně se mohou rozvést bez dopadů na oddlužení. Pokud se však manželé rozvedou před zahájením řízení a SJM nevypořádají, budou muset zahájit insolvenční řízení každý samostatně. Každý bude hradit odměnu na insolvenčního správce a každý z manželů bude v případě splátkového kalendáře povinen k měsíční splátce. Pokud podá návrh na oddlužení jen jeden z manželů, věřitelé budou zpravidla požadovat dluh po druhém manželovi, který se takto může dostat do těžko řešitelné finanční situace s dopady na původní rodinu, které mohou vyústit až ve stav, kdy dlužník pod tíhou dluhů začne žít bez oficiálních příjmů a přestane hradit i výživné.

Podle současné úpravy není již možné povolit pouze oddlužení splátkovým kalendářem, ale vždy půjde o kombinaci oddlužení plněním splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty. *"Rozdíl mezi oběma variantami bude nově spočívat v tom, že v oddlužení zpeněžením se bude zpeněžovat veškerý majetek, kdežto v oddlužení kombinací bude dlužníkovi zůstávat obydlí, a to za předpokladu, že bude nezajištěné a jeho hodnota nepřesáhne pomyslnou laťku stanovenou prováděcím předpisem. Dopady na SJM se tedy při kombinaci způsobů oddlužení též budou kombinovat. I v tomto případě bude tedy nastávat účinek oddlužení zpeněžením majetkové podstaty spočívající v zániku SJM. Nově tedy v případě oddlužení jednotlivce bude vždy zanikat SJM!"*¹³⁶ SJM v případě společného oddlužení manželů však ani u jedné z možných forem oddlužení zanikat nebude. *"Na druhé straně je otázkou, ve kterých případech bude mít využití institutu SJM smysl, když hlavní důvod jeho dosavadního využívání, redistribuce části vyššího příjmu jednoho z manželů na úhradu závazků druhého z manželů, a tím zajištění 30% uspokojení věřitelů, v podstatě odpadá. Bude otázkou, zda určitá úspora na odměně insolvenčního správce vyváží úskalí spojená se SJM, zejména v případě, kdy jeden z manželů přestane spolupracovat či zemře."*¹³⁷

Při společném oddlužení manželů nebude mít rozvod na průběh oddlužení manželů vliv. Smrt jednoho z manželů nebude mít dopad na schválené oddlužení, avšak bude mít dopad na přeživšího manžela, který bude odpovídat za dluhy svého zesnulého manžela z titulu SJM. Přičemž pokud bude oddlužení schváleno před novelou zákonem č. 31/2019 Sb., bude přeživší manžel povinen uhradit zákonem stanovené minimum nezajištěným věřitelům, tj. minimálně

¹³⁶ KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Advokátní deník* [online]. 6.6.2019 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/06/06/spolecne-jmeni-manzelu-v-oddluzeni/>.

¹³⁷ Tamtéž.

30 % jejich pohledávek. Další situace, která v průběhu společného oddlužení manželů může nastat, je sjednání úvěru jednoho z manželů během trvání oddlužení, který dlužník následně nehradí a je tak naplněna podmínka pro zrušení oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. b) IZ. Insolvenční soud pak zruší oddlužení oběma manželům.

Domnívám se, že by věřitelé měli mít zákonem zakotvenou možnost přihlašovat své pohledávky vůči každému z manželů zvlášť v případě, že je návrh podán jen jedním z manželů a to tím, který není smluvní stranou závazku. Naopak v případě společného oddlužení manželů dluh jen jednoho z manželů nehraje žádnou roli a věřitel bude uspokojen ze SJM v rámci společného oddlužení. Kvůli lepší dohledatelnosti dlužníků manželů by měla být zvlášť uveřejněna informace o každém z nich. Do formuláře přihlášky pohledávky není dosud oddlužení manželů promítnuto, neboť v něm lze uvést pouze jednoho dlužníka. Domnívám se, že právní jistotu nezajistilo ani novelizací včleněné ustanovení § 83a IZ, podle kterého nelze spojit návrhy různých dlužníků do společného řízení, není-li uvedeno jinak. Znamená to tedy, že není-li podán společný návrh manželů na povolení oddlužení dle § 394a IZ, nelze již tyto řízení dlužníků manželů spojit? S ohledem na judikaturu si trůfám tvrdit, že nikoliv, ale pravděpodobně může vzniknout i opačný výklad.

Ve všech případech, kdy proběhne společné oddlužení manželů, je insolvenčnímu správci vyplácena měsíčně částka 1.125,- Kč + DPH, u samostatného podání platí každý z manželů 750,- Kč + DPH.¹³⁸ Toto považuji za spravedlivé, neboť insolvenční správce musí řešit úpadek dvou dlužníků, komunikovat se dvěma dlužníky, rozhodovat o pohledávkách dvou dlužníků a zpravidla též komunikovat se dvěma správci mzdy. Domnívám se, že je spravedlivé, že insolvenčnímu správci nenáleží dvojnásobek odměny za každý započatý měsíc plnění oddlužení splátkovým kalendářem¹³⁹, protože společné oddlužení manželů považuji za méně náročné než oddlužení dvou rozdílných subjektů. Insolvenční správce má též nárok na zvýšený paušál na náhradu hotových výdajů ve výši 225,- Kč.¹⁴⁰

¹³⁸ Před zrušením vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů soudci postupovali analogicky zpravidla tak, že zvýšili odměnu IS o 30% v souladu s ust. § 19a, případně ji stanovili na dvojnásobek.

¹³⁹ Viz § 3 písm. b) a c) vyhlášky o odměně IS.

¹⁴⁰ Viz § 7 odst. 4 zákona č. 313/2007 Sb.

3.4.4 Povolení oddlužení cizímu státnímu příslušníkovi a občanovi Evropské unie v ČR

Dne 31.5.2002 vstoupilo v platnost Nařízení Rady (ES) 1346/2000 o úpadkovém řízení, které se pro Českou republiku stalo závazné a přímo použitelné jejím vstupem do Evropské unie. Jednalo se o kolizní úpravu k jednotlivým právním normám států Evropské unie.¹⁴¹ „Nařízení si klade za cíl zvýšení účinnosti a zrychlení úpadkových řízení s mezinárodním dopadem.“¹⁴² Komise dne 12. prosince 2012 přijala zprávu o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1346/2000. Tato zpráva konstatuje, že Nařízení obecně funguje dobře, ale bylo by žádoucí zlepšit uplatňování některých jeho ustanovení, aby byla posílena účinnost vedení přeshraničních úpadkových (insolvenčních) řízení. Vzhledem k tomu, že uvedené nařízení bylo několikrát pozměněno a další změny mají být ještě provedeny, mělo by být v zájmu srozumitelnosti a přehlednosti přepracováno.¹⁴³ Dne 20.5.2015 bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848. Na základě tohoto nařízení řeší dlužník svůj úpadek ve státě, kde má soustředěny své hlavní zájmy (the center of main interest)¹⁴⁴. „Hlavní zájem dlužníka fyzické osoby nepodnikatele (v nařízení výslovně nedefinován a neřešen ani v dosavadní judikatuře Evropského soudního dvora) je nutné chápat nejen jako výdělečnou činnost dlužníka, ale extenzivněji jako všeobecné ekonomické zájmy dlužníka ve vztahu k území, ke kterému dlužník vykazuje nejúžší vztah, tedy místu, k němuž lze na základě okolností dovést vztah úzký a stabilní, a které je zjištělé pro třetí osoby...“¹⁴⁵ Podle tohoto kritéria bude v dotčeném státě zahájeno hlavní úpadkové řízení, které bude bez dalšího uznáno ve všech státech Společenství.¹⁴⁶ Členské státy však mohou odmítnout uznat úpadkové řízení zahájené v jiném členském státě nebo výkon rozhodnutí učiněných v souvislosti s takovým řízením a to pro rozpor s veřejným pořádkem.¹⁴⁷ K výhradě veřejného pořádku se vyjádřil již dříve Soudní dvůr Evropských společenství takto: „Členský stát může odmítnout uznat

¹⁴¹ Nařízení není aplikovatelné vůči Dánsku.

¹⁴² Bod 8 Nařízení Rady (ES) 1346/2000 o úpadkovém řízení, nyní bod 8 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848

¹⁴³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení.

¹⁴⁴ Pro posouzení je relevantní stav v době podání návrhu. „V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny její hlavní zájmy, považuje její sídlo, pokud není prokázán opak. V případě osoby samostatně výdělečně činnosti se za místo, kde jsou soustředěny její hlavní zájmy, považuje hlavní místo jejího podnikání, není-li prokázán opak. V případě ostatních fyzických osob se za místo, kde jsou soustředěny jejich hlavní zájmy, považuje jejich obvyklé místo pobytu, není-li prokázán opak. Tato domněnka platí pouze v případě, že v období tří měsíců před podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení nedošlo k přesunu sídla/hlavního místa podnikání/obvyklého místa pobytu do jiného členského státu.“ Dle čl. 3 odst. Nařízení

¹⁴⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci 2 VSOL 171/2008-A-30 KSBR 40 (26) INS 3469/2008 2 VSOL 171/2008-A-30, z 22. dubna 2009. Podle bodu 13 preambule by „místem hlavního zájmu dlužníka fyzické osoby nepodnikatele mělo být místo, ze kterého dlužník obvykle své zájmy spravuje, a je proto zjištělé třetími osobami.“

¹⁴⁶ Zásada uznání cizího soudního rozhodnutí byla již zakotvena v čl. 16 Nařízení č. 1346/2000. Dle judikatury Evropského soudního dvora: „Článek 16 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 1346/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že za rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení ve smyslu tohoto ustanovení se považuje rozhodnutí vydané soudem členského státu, ke kterému byl za tímto účelem podán návrh na zahájení řízení uvedeného v příloze A téhož nařízení, vycházející z úpadku dlužníka, jestliže toto rozhodnutí zahrnuje zbavení dlužníka práva nakládat se svým majetkem, a jmenování správce podstaty uvedeného v příloze C daného nařízení. Toto zbavení práva nakládat s majetkem znamená, že dlužník pozbude oprávnění vykonávat správu svého majetku.“ K tomu blíže: Judgment of the Court (Grand Chamber) of 2 May 2006 - Eurofood IFSC Ltd, (Case C-341/04).

[online]. EUR-Lex.europa.eu [cit. 2011-02-20]. Dostupné z :

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0341:EN:HTML>>.

¹⁴⁷ Viz Článek 33 nařízení č. 2015/848.

*úpadkové řízení zahájené v jiném členském státě, jestliže bylo rozhodnutí o zahájení řízení přijato při zjevném porušení základního práva být vyslechnut, kterého požívá osoba dotčená takovým řízením.*¹⁴⁸

Hmotná úprava úpadková řízení se v jednotlivých státech značně odlišuje, z toho důvodu nenalezneme právní úpravu úpadkového řízení s obecnou působností. Zahájené řízení se tedy řídí právním řádem státu, kde je řízení vedeno a nebrání zahájení vedlejších úpadkových řízení.¹⁴⁹ Bude-li v České republice (ČR) žádat o oddlužení občan členského státu, který má své hlavní zájmy soustředěny v ČR, bude se oddlužení řídit českým právním řádem, tj. insolvenčním zákonem. Dlužník podá u místně a věcně příslušného soudu insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, ve kterém uvede svou státní příslušnost a ve kterém by měl zdůvodnit, v případě řízení s evropským mezinárodním prvkem, příslušnost pro zahájení úpadkového řízení, aby předešel zastavení insolvenčního návrhu dle § 427 IZ. V seznamu závazků dlužník uvede i případné zahraniční věřitele. Bude-li se jednat o zahraničního věřitele, který je insolvenčnímu soudu známý,¹⁵⁰ má insolvenční soud povinnost vyrozumět tohoto věřitele¹⁵¹ o probíhajícím insolvenčním řízení dle § 430 insolvenčního zákona. Tomuto věřiteli insolvenční soud doručí „rozhodnutí, kterým se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, a rozhodnutí o úpadku nebo jeho zkrácené znění.“¹⁵² K tomuto Nejvyšší soud judikoval: „*Nejde-li o známé věřitele dlužníka, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska (§ 430 zákona č. 182/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů), nedoručuje insolvenční soud známým věřitelům dlužníka zvlášť (jinak než vyhláškou podle § 71 a násl. uvedeného zákona) ani vyhlášku, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení ani rozhodnutí o úpadku.*“¹⁵³ Zde je nutné upozornit na speciální úpravu

¹⁴⁸ Judgment of the Court (Grand Chamber) of 2 May 2006 - Eurofood IFSC Ltd, (Case C-341/04).

[online]. EUR-Lex.europa.eu [cit. 2022-13-07]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62004CJ0341>.

¹⁴⁹ „Vedlejší řízení se týká výhradně majetku, který se vztahuje k dané provozovně a řídí se právem soudu, který toto nařízení zahájil“ TOMČALA, Pavel. *Insolvenční řízení a jeho mezinárodní souvislosti.: Právní zajištění a význam pro českého insolvenčního správce.* [online]. 29.9.2009 [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: <https://adoc.pub/insolvenni-izeni-a-jeho-mezinarodni-souvislosti-pravni-zajit658551662062eea0c7b0978b6b6089b568876.html>, str. 2 a 3.

¹⁵⁰ Pojem „známí věřitelé“ je vymezen judikatomě Usnesením Nejvyššího soud ČR ze dne 26. července 2012, sp. zn. 29 NSČR 13/2010-P48-17 jako: „věřitel, o kterém by se insolvenční soud, případně předběžný správce nebo (od rozhodnutí o úpadku) insolvenční správce dlužníka, dozvěděl při obvyklém chodu věci z listin, jež je dlužník povinen předložit insolvenčnímu soudu nebo z řádně vedeného účetnictví dlužníka anebo z jiných dlužníkem řádně vedených záznamů o stavu jeho majetku a závazků (včetně korespondence).“

¹⁵¹ Je-li známých věřitelů více, pak tato povinnost se vztahuje na každého individuálního věřitele zvlášť.

¹⁵² Viz § 430 odst. 2 IZ.

¹⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.9.2008, sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008, 29 NSČR 4/2008 publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek NS pod č. R 25/2009.

nařízení, dle kterého je insolvenční soud povinen vyrozumět známého zahraničního věřitele.¹⁵⁴ V případě, že tak insolvenční soud neučiní, nemůže zahraničním známým věřitelům uběhnout lhůta k přihlášení jejich pohledávek, neboť tato počíná až doručením oznámení¹⁵⁵, které musí splňovat náležitosti uvedené v čl. 54 Nařízení.¹⁵⁶ Splní-li dlužník zákonem požadované podmínky insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení, bude mu oddlužení povoleno a nebude-li nic bránit jeho schválení, soud následně schválí oddlužení a to přednostně povolením splátkového kalendáře zpeněžením majetkové podstaty, nebo případně pouze zpeněžením majetkové podstaty. Pokud bude např. v zahraničí na insolvenčního dlužníka nařízena exekuce, pak účinky zahájení insolvenčního řízení se ohledně tohoto exekučního řízení budou řídit zahraničním právem.

Pro úplnost ještě uvádím, že Nařízení se nebude vztahovat na věřitele mající pohledávku zajištěnou dlužníkovým majetkem, který se nachází na území jiného členského státu, než kde je úpadekové řízení vedeno.¹⁵⁷ Nařízení se též nebude vztahovat na jiné než členské státy EU, zde se budou aplikovat mezinárodní smlouvy se státem, jehož je dlužník občanem.

3.4.5 Povolení oddlužení „dětským dlužníkům“

V českém právní řádu dlouhodobě chyběla právní úprava předcházející vzniku dluhů tzv. „dětských dlužníků“, ale také i právní úprava následná, řešící oddlužení osob, jejichž dluhy vznikly v nezletilosti. Nezletilí tak s dovršením zletilosti, zpravidla vinou svých rodičů, byli obtěžkáni dluhy, které svým jednáním nezavinili, či ačkoliv tyto dluhy vznikly právními jednáními nezletilých (typicky jízda na černo bez dokladu, nevrácení knihy v knihovně aj.), jejich zákonní

¹⁵⁴ K tomu srov. Komentář k § 430 odst. 2 IZ: KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související : Nařízení Rady (ES) o úpadekovém řízení : komentář*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2008. s. 628 a násl.

¹⁵⁵ Dle § 74 odst. 2 insolvenčního zákona. Dále též srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.9.2008, sp.zn. 29 NSCR 4/2008. Běhu lhůt se podrobně věnuje i článek e-právo: MACHAČ, Martin. *Přihláška pohledávky známého zahraničního věřitele do insolvenčního řízení v ČR*. EPRAVO.cz. [online]. 8.6.2012 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlaska-pohledavky-znameho-zahranicniho-veritele-do-insolvenčního-řízení-v-cr-83207.html>.

či článek e-právo: VODA, Jiří. *Běh lhůt pro přihlášení pohledávek zahraničním věřitelům z Evropské unie*. [online]. 13.9.2012 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/beh-lhuty-pro-prihlaseni-pohledavek-zahranicnim-veritelum-z-evropske-unie-85381.html>.

¹⁵⁶ Dle ustanovení čl. 54 bude známý věřitel řádně informován, pokud bude informován individuálně, v oznámení budou uvedeny lhůty a dále „sankce za nedodržení těchto lhůt, subjekt nebo orgán, u kterého se přihlašují pohledávky a jiná stanovená opatření. Toto oznámení rovněž informuje o tom, zda věřitelé, jejichž pohledávky jsou přednostní nebo zajištěné věcným právem, musí své pohledávky přihlásit.“

¹⁵⁷ K tomu blíže TOMČALA, Pavel. *Insolvenční řízení a jeho mezinárodní souvislosti.: Právní zajištění a význam pro českého insolvenčního správce*. [online]. 29.9.2009 [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: <https://adoc.pub/insolvenni-izeni-a-jeho-mezinarodni-souvislosti-pravni-zajit658551662062eea0c7b0978b6b6089b568876.html>. str. 2 a 3.

zástupci tyto dluhy za nezletilého nevyrovnali. Tito dlužníci v případě, že chtěli svou situaci řešit oddlužením, nebyli v rámci oddlužení nikterak privilegováni a museli projít oddlužovacím řízením stejně, jako dlužníci, jež si svou špatnou finanční situaci sami nezavinili. Až novelou insolvenčního zákona zákonem č. 230/2019 Sb. s účinností od 1.10.2019 byl rozšířen okruh osob, které mohou žádat o zkrácený režim oddlužení. Důvodů zavedení privilegovaného režimu oddlužení na tzv. „dětské dlužníky“ bylo hned několik:¹⁵⁸

- dluhy z období nezletilosti si „dětský dlužník“ sám nepřivodil,
- dluhy neměli pro „dětského dlužníka“ žádný profit,
- „dětský dlužník“ má dluhy zkomplikován přechod do samostatného života,
- „dětský dlužník“ vnímá své dluhy jako nespravedlivé a v samotném životě v důsledku toho klesá jeho ochota dodržovat pravidla nastavená právním řádem.

Oddlužit plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty se tak budou moci ve zkrácené období 3 let oddlužit ti dlužníci, kteří splní podmínky ustanovení § 412a odst. 6 IZ:

1. pohledávky jejich nezajištěných věřitelů vznikly alespoň ze dvou třetin jejich výše před dosažením 18 let věku dlužníka,
2. oddlužení nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení.

Z výše uvedeného je zřejmé, že dlužník může mít i jiné dluhy, které vznikly po dovršení jeho zletilosti. Zároveň platí právní fikce, že za pohledávky před dosažením 18 let věku dlužníka se dále považuje „*příslušenství takové pohledávky, smluvní pokuta vzniklá na základě stejné smlouvy jako taková pohledávka a pohledávka, která vznikla na základě smlouvy uzavřené při podnikatelské činnosti věřitele před uplynutím 3 let od dosažení 18 let věku dlužníka, jestliže obdržené plnění dlužník alespoň ze dvou třetin jeho výše využil k úhradě pohledávky podle věty první*“.¹⁵⁹

Za přelomovou v tomto směru považuji i novelu občanského zákoníku zákonem č. 192/2021 Sb., která s účinností od 1.7.2021 stanovuje pravidla pro dětské dluhy a bude se na

¹⁵⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 493/0 str. 2 - Sněmovní tisk č. 493/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019 [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=493&CT1=0>.

¹⁵⁹ Viz § 412a odst. 6 IZ.

rozdíl od navrhované úpravy¹⁶⁰ vztahovat na osoby do 21 let věku. Zákonní zástupci budou v pozici ručitele za dluhy nezletilého, a to v případě, že s dluhem vyslovili souhlas či dluhy vznikly v souvislosti s právním jednáním zákonného zástupce za nezletilého. Zákonní zástupci budou za dluhy ručit, pokud budou přesahovat jmění nezletilého. Tímto je zajištěna ochrana i věřitelů, kteří tak budou moci svůj dluh vymáhat po zákonných zástupcích. „*Dětský dlužník, kterému je méně než 21 let (nebo mu bude 21 let v den nabytí účinnosti novely), se však musí i nadále aktivně bránit. Původní dětský dluh existuje, jen ho nelze vymáhat z majetku nabytého v době dospělosti (po nabytí 18 let). V těchto případech je nutná aktivitní obrana v podobě návrhu na zastavení exekuce z toho důvodu, že postižený majetek nelze exekuvovat. Dětský dlužník, kterému již bylo 21 let před dnem nabytí účinnosti novely, se musí bránit nadále, tak jako před novelou. Pro ně se nic nezměnilo.*“¹⁶¹ Novelou jsou též i upravena pravidlo pro započítání částečného plnění po splatnosti dluhu¹⁶², kdy dle § 1932 odst. 1 OZ, na základě kterého se nejprve bude částečné plnění započítávat na úhradu nákladů již určených, následně na úroky z prodlení, smluvní úroky a až v poslední řadě na jistinu.“

Ustanovení § 2920 odst. 3 OZ upravuje též odpovědnost za škodu způsobeno osobou mladší 13-ti let, kdy k náhradě škody bude povinen ten, kdo nad dítětem zanedbal náležitý dohled.¹⁶³

Ochranu dětským dlužníkům dále poskytne i o.s.ř. a to konkrétně ustanovení § 262c odst. 1, kdy „*Má-li být výkonem rozhodnutí uspokojena peněžitá pohledávka ze závazku povinného vzniklého v době, kdy byl nezletilým, který nenabyl plné svéprávnosti, lze výkonem rozhodnutí postihnout pouze majetek, který povinný nabyl před nabytím plné svéprávnosti, a majetek, který nabyl právním jednáním vztahujícím se výlučně k majetku nabytému před nabytím plné svéprávnosti; to neplatí pro peněžité pohledávky vzniklé při samostatném provozování obchodního závodu nebo jiné obdobné výdělečné činnosti podle zvláštního právního předpisu.*“

¹⁶⁰ V původním vládním návrhu se jednalo o osoby do 18ti let věku- Sněmovní tisk 456/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019 [cit.2022-07-13.]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=456&CT1=0>.

¹⁶¹ Dle slov Vlastimily Feistingerové z Člověka v tísní. KOVALČIK, Martin. *KONEC DĚTSKÝCH DLUHŮ V ČR? JEŠTĚ JE TŘEBA ZASTAVIT BĚŽÍCÍ EXEKUCE. POMŮŽEME VÁM S TÍM!* [online]. 8.3.2021 [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvitisi.cz/konec-detskych-dluhu-v-cr-7485gp#>!

¹⁶² Před splatností dluhu si může věřitel s dlužníkem ujednat plnění na splátky odlišně a pořadí. Pořadí částečného plnění na splátky se pak bude řídit ustanovením § 1933 odst. 1 OZ. K tomu blíže PÍŠVEJCOVÁ, Andrea. *Novelizovaný § 1932 odst. 2 občanského zákoníku: Změna ve způsobu započítávání částečného prodlení v případě prodlení spotřebitele* [online]. 17.8.2021 [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/novelizovany-1932-odst-2-obcanskeho-zakoniku-zmena-ve-zpusobu-zapocitavani-castecneho-prodleni-v-pripade-prodleni-zanedbani-spotrebitele-113428.html#_ftn1.

¹⁶³ Nedošlo-li ke škodě v důsledku zanedbání náležitého dohledu, nahradí škodu nezletilý, způsobil-li ji činem povahy úmyslného trestného činu nebo je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného.

Zároveň je zavedena povinnost soudu povinného poučit o možnosti zastavení exekuce, pokud bude výkonem rozhodnutí postižen majetek, který postihnout v souladu s výše uvedeným nelze. Soudy dle novely nebudou moci bez dalšího vydat proti nezletilému rozsudek pro uznání (§ 153a o.s.ř.), rozsudek pro zmeškání (§ 153b o.s.ř.) a platební rozkaz¹⁶⁴ (§ 172 – 175 o.s.ř.). Aby měl nezletilý možnost vyjádřit se ke svým dluhům a být vůbec o svých dlužích informován, je zákonnou povinností soudu obesílat i nezletilé starší 15-ti let.

3.4.6 Povolení oddlužení starobním důchodcům a osobám v II. a III. stupni invalidity

Novela insolvenčního zákona zákonem č. 31/2019 Sb. podstatně rozšířila okruh osob, které mohou splnit podmínky oddlužení, a to zejména zrušením minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši 30 % jejich pohledávek a dále též zavedením zkráceného oddlužení pro určité okruhy osob. Za tzv. privilegované osoby v rámci oddlužení lze spolu s tzv. „dětskými dlužníky“ dále považovat starobní důchodce a osoby v II. a III. stupni invalidity. Oddlužení plněním splátkového kalendáře bude privilegovanými osobami splněno, pokud nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení. Aby starobní důchodce mohl využít zkráceného oddlužení, musí mu nárok na starobní důchod vzniknout před schválením oddlužení a tento musí trvat po celou dobu schváleného oddlužení. Naproti tomu u osob v II. a III. stupni invalidity může dojít ke vzniku invalidity kdykoliv, a to i v průběhu schváleného oddlužení. Mezi další podmínky pro zkrácené oddlužení, které musí splňovat obě tyto skupiny, patří:

- podmínka alespoň svou dluhů u různých věřitelů, po splatnosti alespoň 30 dnů,
- podmínka alespoň minimální splátky v oddlužení dle § 395 odst. 1 písm. b) IZ, tj. cca 2.300,- Kč měsíčně,
- dlužník v minulosti nevyužil zkráceného oddlužení.

¹⁶⁴ K tomu bližze i Nález Ústavního soudu II. ÚS 3133/19 ze dne 14.11.2019 „Základní právo nezletilého žalovaného zaručené čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, ve spojení s čl. 3 odst. 1 a 2 Úmluvy o právech dítěte a čl. 32 odst. 1 větou druhou Listiny, vyžaduje, aby se soud před vydáním platebního rozkazu vůči takovému nezletilému žalovanému zabýval otázkou, zda u něj lze mít za splněné ústavněprávní podmínky pro vydání platebního rozkazu. Platební rozkaz nelze vydat vůči nezletilému žalovanému, který nemá plnou procesní způsobilost a v řízení musí být zastoupen zákonným zástupcem či opatrovníkem, jestliže má soud jakékoli pochybnosti či nejistotu ohledně řádnosti a efektivnosti jeho zastoupení zákonným zástupcem; u takového nezletilého žalovaného totiž není zaručeno, že má reálnou možnost domoci se projednání věci v řádném nalézacím řízení a že případná pasivita jeho zákonného zástupce po vydání platebního rozkazu je projevem vědomého vzdání se práva žalovaného na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti učiněným při ochraně práv a v zájmu nezletilého žalovaného. Za takové situace, tj. při existenci jakýchkoli pochybností či nejistoty ohledně řádnosti a efektivnosti zastoupení nezletilého žalovaného zákonným zástupcem, je naopak před projednáním věci a vydáním rozhodnutí nutné zabývat se právě touto otázkou řádného zastoupení nezletilého dítěte a ony pochybnosti či nejistotu odstranit, případně zvážit, zda v daném případě není namístě ustanovit nezletilému účastníkovi opatrovníka podle § 29 odst. 1 o. s. ř., a to s ohledem na nejlepší zájem nezletilého zpravidla z řad advokátů.“

Dlužník jako privilegovaná osoba může využít zkráceného oddlužení jen jednou, a to zejména důvodu, aby se předešlo zneužívání tohoto institutu osobami blízkými dlužníka, které by privilegované osoby nutily k půjčkám na jejich osobu, ze kterých by pak měli prospěch oni (tzv. model „hodná babička“).

Pokud dlužník - starobní důchodce žádá o společné oddlužení manželů spolu s manželem, který nesplňuje podmínky zkráceného oddlužení, tj. nevznikl mu nárok na starobní důchod před schválením oddlužení, nebude zkrácené oddlužení těchto nerozlučných společníků povoleno.¹⁶⁵ Zároveň však lze předpokládat, že manželům, kterým nebude povoleno privilegované oddlužení z důvodu, že jeden z manželů není starobním důchodcem a tento manžel v průběhu schválení oddlužení zemře, měl by soud rozhodnout o splnění schváleného oddlužení v době 3 let od schválení oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek. K tomu závěru mě vede skutečnost, že ke dni rozhodnutí soudu o splnění oddlužení přeživší dlužník splnil všechny podmínky pro privilegované oddlužení, neboť jedinou překážkou pro společné schválení oddlužení v privilegovaném režimu byla skutečnost, že druhý z manželů nebyl starobním důchodcem.

¹⁶⁵ STRNAD, Zdeněk. § 412 (Splnění oddlužení). In: KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-578-1.

4 Projednání způsobu oddlužení a hlasování nebo rozhodnutí o jeho přijetí před novelou zákonem č. 31/2019 Sb.

Před novelou zákonem 31/2019 Sb. měli nezajištění věřitelé rozhodný vliv, zda soud insolvenčnímu dlužníkovi povolil či zamítl oddlužení. Míra uspokojení nezajištěných věřitelů musela být alespoň 30 % jejich pohledávek. Jednalo se o minimální hodnotu, kterou musel dlužník ve svém insolvenčním návrhu těmto věřitelům garantovat, a to prokázáním příjmu v následujících 5-ti letech. Pokud dlužník nesplnil minimální „30% hranici pro povolení oddlužení“ nic mu nebránilo v tom, aby si s věřitelem sjednal plnění nižší¹⁶⁶, případně, aby v případě plnění splátkové kalendáře zpeněžil svůj majetek a tento vydal nezajištěným věřitelům jako mimořádný příjem v rámci oddlužení dle ustanovení § 412 odst. b) IZ ve znění do 31.5.2019 a to v případě, kdy mu bylo oddlužení povoleno, ale je zřejmé, že pohledávky jeho nezajištěných věřitelů nebudou uspokojeny alespoň z 30 %.

Pro výpočet příjmu dlužníka slouží tzv. kalkulátory splátek, které ze současného čistého příjmu spočítají, jakou částku bude nezajištěným věřitelům dlužník v rámci plnění splátkového kalendáře plnit, kolik obdrží nezajištění věřitelé za 5 let plnění splátkového kalendáře a jaká částka bude dlužníkovi vyplacena. Částky se samozřejmě budou měsíčně lišit, a to s ohledem na aktuální příjem dlužníka, ke kterému se přičte povinná částka na vyživovací povinnost nezajištěných dětí dlužníka a jeho manžela. Dlužník musí obdržet vždy částku rovnající se alespoň minimálnímu mzdě.¹⁶⁷

Do 1. července 2017 se samotné projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí dělo na schůzi věřitelů.¹⁶⁸ Novelizovaný § 47 odst. 1 IZ upravuje svolání schůze věřitelů v případě oddlužení, a to z důvodu, že se věřitelé svolávaných schůzí často nezúčastnili. Řádně přihlášení věřitelé měli právo účasti na schůzi věřitelů (toto právo je jim i nyní zachováno, pokud kvalifikovanou většinou věřitele rozhodnou o konání schůze věřitelů). Se schůzí věřitelů bylo spjaté právo hlasovací, které však nebylo přiznáno zajištěným věřitelům, kteří v přihlášce pohledávky uplatnili své právo na zajištění.¹⁶⁹ Na schůzi věřitelů též neměli právo hlasovat

¹⁶⁶ Sjednání nižšího plnění musí být již v návrhu na povolení oddlužení. Dlužník tuto možnost již později nemá, avšak pro přechodnou změnu poměrů dlužníka lze na přechodnou dobu stanovit i jinou výši splátek v souladu s § 5 insolvenčního zákona.

¹⁶⁷ Minimální mzda je opakovaně navyšována, pro představu v roce do 31.7.2013 činila minimální mzda 8000,- Kč, v současné době je minimální mzda. Navýšení minimální mzdy má za následek snížení plnění nezajištěným věřitelům.

¹⁶⁸ Pro hlasovací právo v rámci oddlužení platí obdobně § 49 – § 53 IZ.

¹⁶⁹ Dle Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna 2011, sen. zn. 29 NSČR 30/2010, NS dovodil, že: „... co do výkonu hlasovacích práv na schůzi věřitelů konané po rozhodnutí o úpadku je určující stav přezkoumání

dlužníkovy osoby blízké. Pokud byla pohledávka nezajištěného věřitele popřena, měl tento věřitel právo hlasovat pouze tehdy, usnesla-li by se na tom schůze věřitelů.¹⁷⁰ Případné zpětvzetí přihlášky pohledávky po schůzi věřitelů neměla na hlasování o způsobu oddlužení vliv, neboť věřitel byl v době hlasování řádně přihlášen. Na schůzi věřitelů se rozhodovalo prostou většinou hlasů počítanou podle výše jejich zjištěných přihlášených pohledávek¹⁷¹, zda nezajištění věřitelé budou uspokojeni z majetkové podstaty dlužníka a to při oddlužení jejím zpeněžením či pomocí splátkového kalendáře, který bude povinen dlužník plnit po dobu, po kterou zcela neuhradí své zjištěné závazky¹⁷², nejdéle však po dobu pěti let. Přičemž vždy platilo, že nezajištěným věřitelům se musí dostat alespoň 30% jejich nezajištěných pohledávek, aby mohl být dlužník oddlužen.

Nezajištění věřitelé mohli hlasovat prezenčně či korespondenčně pomocí „Hlasovacího lístku“. Hlasovací lístek musel splnit zákonem stanovené náležitosti, kterými jsou písemnost, ověřená pravost podpisu věřitele a nepochybnost o tom, jak věřitel hlasoval. Pomocí hlasovacího lístku mohli věřitelé hlasovat před i po zahájení insolvenčního řízení. Pro platnost jejich hlasů musel být hlasovací lístek doručen insolvenčnímu soudu den předcházející schůzi věřitelů, pokud dojde k hlasování o způsobu oddlužení po zahájení insolvenčního řízení. U nezajištěných věřitelů, kteří by hlasovali o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů ještě před zahájením insolvenčního řízení, by musel být hlasovací lístek „*doručen dlužníku nejpozději posledního dne lhůty, kterou dlužník k tomuto účelu stanovil a známým věřitelům písemně oznámil; tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů.*“¹⁷³ Souhlasil-li věřitel se způsobem oddlužení, nebyl následně oprávněn své stanovisko měnit. Proti rozhodnutí o způsobu řešení oddlužení

přihlášené pohledávky příslušného (hlasujícího) věřitele a případné rozhodnutí schůze věřitelů potažmo soudu o hlasovacích právech přítomných věřitelů (v režimu § 49 a násl. insolvenčního zákona).“

¹⁷⁰ Dle § 50 odst. 1 a § 51 odst. 1 IZ.

¹⁷¹ Pokud by došlo k situaci, že žádný ze způsobů oddlužení nezíská prostou většinu, bude rozhodovat insolvenční soud, a to v rozhodnutí o schválení oddlužení dle § 402 odst. 5 IZ.

¹⁷² Dlužník by tak oddlužení splnil, insolvenční soud by následně tuto skutečnost na základě § 413 IZ vzal: „.... na vědomí rozhodnutím, proti kterému není odvolání přípustné. Právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí. Současně insolvenční soud rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce.“

¹⁷³ Viz § 401 odst. 1 a 2 IZ ve znění do novely zákonem č. 31/2019.

zpeněžením majetkové podstaty se mohl odvolat pouze věřitel.¹⁷⁴ Dlužník k tomu nebyl subjektivně legitimován.¹⁷⁵

Insolvenční soud není oprávněn zkoumat, zda věřitelé zvolili pro ně nejvýhodnější způsob oddlužení, či jejich rozhodnutí jakkoli měnit. Insolvenční soud „posuzuje jen to, zda v průběhu řízení nevyšly najevo skutečnosti, které by jinak činily oddlužení nepřijatelným (§ 405 odst. 1 insolvenčního zákona). Neshledá-li důvod k neschválení oddlužení, rozhodne dle § 406 insolvenčního zákona o schválení oddlužení způsobem, o němž rozhodla schůze věřitelů.“¹⁷⁶ I přesto, může insolvenční soud zcela výjimečně zasáhnout do volby způsobu oddlužení věřitelů a to v případech, kdy věřitelé rozhodnou o způsobu řešení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, avšak dlužník by tímto zpeněžením přišel o jedinou možnost bydlení a v souvislosti s tím by se dostal do neřešitelné sociální situace vedoucí k dalšímu zadlužení.¹⁷⁷

Pro úplnost uvádím, že dlužník ve svém návrhu na povolení oddlužení uvádí, jakým způsobem by mělo být jeho oddlužení řešeno. Rozhodnout se do novely zákonem č. 31/2019 Sb. mohl mezi oddlužením plnění splátkového kalendáře nebo oddlužením zpeněžením majetkové podstaty, případně mohl uvést, že nenavrhuje žádné z těchto řešení.¹⁷⁸ Zda by oddlužení probíhalo formou zpeněžení majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře, by rozhodovala schůze věřitelů a to minimálně prostou většinou přítomných či korespondenčních nezajištěných věřitelů.¹⁷⁹ Z tohoto důvodu na rozhodování věřitelů nebude mít vliv dlužníkovo stanovisko uvedené v insolvenčním návrhu či později, kde preferuje pouze jeden ze způsobu řešení úpadku.¹⁸⁰

¹⁷⁴ Viz § 406 odst. 4 IZ ve znění do novely zákonem č. 31/2019: „Rozhodnutí o schválení oddlužení doručí insolvenční soud zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze věřitel, který hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 insolvenční soud nevyhověl. Proti rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře může podat odvolání také dlužník, jehož žádosti o stanovení jiné výše měsíčních splátek insolvenční soud nevyhověl, nebo věřitel, který nesouhlasí se stanovením jiné výše měsíčních splátek a který proti tomu hlasoval.“

¹⁷⁵ K tomu blíže Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. září 2013 ve věci KSOS 22 INS 337/2013, sp. zn: 2 VSOL 783/2013-B-16.

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 91/2013.

¹⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. února 2012 ve věci: KSUL 70 INS 11081/2010, sp. zn: 3 VSPH 1053/2011.

¹⁷⁸ Dle Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 88/2013 je nutné, aby dlužník, který si za stanovených podmínek prosadí i proti vůli věřitelů oddlužení věřitele následně „neomezil ve volbě způsobu oddlužení, tedy zda bude provedeno zpeněžením majetkové podstaty či plněním splátkového kalendáře. Pouze ten dlužník, který nečiní kroky k tomu, aby tuto volbu věřitelům ztížil, omezil či znemožnil, je při podání návrhu na oddlužení veden poctivým záměrem“

¹⁷⁹ K počtu hlasů jednotlivých věřitelů blíže §49 insolvenčního zákona.

¹⁸⁰ Ve svém Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 22. května 2013, sen. zn. 29 NSČR 35/2013, Nejvyšší soud zdůraznil, že o způsobu oddlužení rozhodují pouze věřitelé (402 odst. 3 IZ), případně insolvenční soud (402 odst. 5 a 406 odst. 1 IZ), neboť „podáním návrhu na povolení oddlužení dlužník dává najevo, že souhlasí s oddlužením jedním ze dvou zákonem stanovených způsobů“. Dále NS ČR uvedl, že skutečnost, kdy „...dlužník upřednostňuje

Pokud by nezajištění věřitelé rozhodli o způsobu řešení oddlužení dlužníka tak, že by obdrželi méně než 30 % jejich nezajištěných pohledávek, nebyl by zde podle Nejvyššího soudu dán důvod ke zrušení oddlužení dle § 418 IZ. Tato situace je podle Nejvyššího soudu řešitelná postupem dle § 415 IZ, kdy je možné přiznat dlužníkovi „*osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, přestože hodnota plnění, které obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek.*“¹⁸¹

oddlužení plněním splátkového kalendáře před oddlužením zpeněžením majetkové podstaty, které zvolili věřitelé (respektive insolvenční soud), jeho právo podat odvolání proti usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nezakládá.“

¹⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 91/2013.

5 Projednání způsobu oddlužení a hlasování nebo rozhodnutí o jeho přijetí po novele zákonem č. 64/2017 Sb.

I po novele insolvenčního zákona zákonem č. 64/2017Sb. mohou způsob oddlužení ovlivnit nezajištění věřitelé svým hlasováním. O způsobu oddlužení však mohou hlasovat i zajištění věřitelé, avšak jen v rozsahu, ve kterém je hodnota zajištění (dle znaleckého posudku vypracovaného po rozhodnutí o úpadku) nižší než výše zajištění pohledávky. Hlasovat o způsobu oddlužení dle zákonné dikce nemohou osoby dlužníku blízké a osoby s ním tvořící koncern¹⁸² Fakticky však výše uvedené osoby oprávněně hlasovat o způsobu oddlužení svého práva takřka nevyužívají. Důvod se na první pohled může zdát prostý: současná právní úprava kombinuje zpeněžení majetkové podstaty se splátkovým kalendářem jako primární způsob oddlužení. Nezajištění věřitelé tak mohou zpravidla očekávat vyšší plnění tímto způsobem oddlužení než volbou pouze zpeněžení majetkové podstaty. Ale ne vždy se nezajištěným věřitelům vyplácí být v insolvenčním řízení pasivní, neboť hlasováním o způsobu oddlužení mohou nezajištění věřitelé ovlivnit výši plnění, kterou od dlužníka obdrží. Je tedy v zájmu těchto věřitelů, aby se předem seznámili s majetkem dlužníka a jeho příjmy. Relevantní informace získají především z insolvenčního rejstříku, kde jsou o dlužníkovi tyto informace veřejně přístupné. Například u dlužníka s dlouhodobě nízkým příjmem lze očekávat, že míra uspokojení věřitelů plněním splátkového kalendáře bude minimální a nezajištění věřitelé by měli zvážit, zda zpeněžení majetkové podstaty by pro ně nebylo výhodnější, a to s ohledem na rychlost a výši obdrženého plnění. Nezajištěný věřitel zde zpravidla zvažuje, jaké budou jeho časové a finanční náklady na redistribuci při plnění splátkového kalendáře.

Dále by nezajištění věřitelé měli mít na paměti, že *„oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty zásadně vylučuje možnost nezajištěných věřitelů uspokojovat se ze zpeněžení obydlí dlužníka (ust. § 398 odst. 6 věta druhá).“*¹⁸³

¹⁸² Viz 402 odst. 1 IZ věta první.

¹⁸³ Důvodová zpráva. Sněmovnímu tisk 71/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018. [cit.2022-07-13.]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=71&ct1=0>.

6 Rozhodnutí o schválení oddlužení

6.1 Náležitosti usnesení o schválení oddlužení

Poté, co insolvenční soud provede kontrolu úplnosti návrhu, posoudí, zda zde nejsou dány důvody pro zamítnutí návrhu, a rozhodne o schválení oddlužení, a to plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty jako jediné formy oddlužení, kterou může schválit soud¹⁸⁴ bez hlasování nezajištěných věřitelů.¹⁸⁵ „Schválením oddlužení jsou vázáni jak dlužník, tak věřitelé, včetně věřitelů, kteří s oddlužením nesouhlasili nebo o něm nehlasovali.“¹⁸⁶ Rozhodnutí o schválení oddlužení je procesní úkon soudu ve formě usnesení, které obsahuje odůvodnění a proti kterému není odvolání přípustné.

V návrhu na povolení oddlužení případně v odůvodněných případech nejpozději při jednání s insolvenčním správcem může insolvenční soud stanovit jinou výši měsíčních splátek. Insolvenční soud o jiné výši splátek může rozhodnout pouze v zákonem aprobovaných případech, a to bude-li měsíční splátka pro oddlužení způsobila ohrozit plnění splátkového kalendáře, případně budou-li nezajištění věřitelé uspokojeni ve vyšší míře při stanovení jiné výše měsíčních splátek.¹⁸⁷ Pokud již bude oddlužení schváleno, lze rozhodnout o jiné výši měsíčních splátek při změně poměrů dlužníka. Rozhodnutí o jiné výši měsíčních splátek může soud učinit na návrh dle § 398 odst. 5 IZ, případně i bez návrhu dle § 407 odst. 3 IZ. Ve své praxi jsem se setkala i s rozhodnutím, že insolvenční stanovil pro podstatnou změnu poměrů dlužníka (invaliditu dlužníka) měsíční splátky na 0,- Kč.¹⁸⁸ Soud v usnesení o schválení oddlužení rozhodne o stanovení nižší než zákonem stanovené výši splátek poté, co přihlédne k důvodům uváděným dlužníkem a po posouzení hned několika relevantních kritérií. Za relevantní důvody jsou zejména považovány náklady na péči o nezletilé dítě, náklady na zvýšení vzdělání důležité pro udržení či získání práce, či skutečnost, že dlužník zaplatí 100 % svých nezajištěných pohledávek, i když bude plnit nižší než zákonem stanovenou výši splátek.¹⁸⁹, ¹⁹⁰ Následně soudce určí procentuální částku, která bude prostřednictvím

¹⁸⁴ Dle § 405 odst. 5 IZ a § 406 IZ.

¹⁸⁵ O oddlužením pouze zpeněžením majetkové podstaty musí rozhodnout svým hlasováním nezajištění věřitelé dle § 402 odst. 2 IZ.

¹⁸⁶ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. s.218.

¹⁸⁷ K tomu blíže § 398 odst. 5 IZ.

¹⁸⁸ Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSPH 90 INS 22622/2017-B-36 ze dne 13.9.2021.

¹⁸⁹ K tomu blíže Usnesení Krajského soudu v Ostravě KSOS 22 INS 14503/2012-B-4 ze dne 20.11.2012 a Usnesení Krajského soudu v Praze KSPH 36 INS 8425/2013 ze dne 15.listopadu 2013.

¹⁹⁰ Viz § 398 odst. 4 IZ. K jednotlivým kritériím, která zohledňuje soud při stanovení nižších než zákonem stanovených měsíčních splátek, se podobně vyjádřil Nejvyšší soudu ČR ve svém usnesení ze dne 24.7.2014, sen.zn. 29 NSČR 53/2012, dosud nebylo publikováno (KSOS 22 INS 16136/2011). Tyto kritéria soud posuzuje i v případě podstatné změny okolností dle § 407 odst. 3 IZ. Za relevantní kritéria jsou považovány „důvody, které

insolvenčního správce rozvržena konkrétním věřitelům¹⁹¹. Soudce může rozhodnout „i nad rámec návrhu dlužníka.“¹⁹² Soud může i bez návrhu změnit rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty,¹⁹³ a to pokud se podstatně změnilo osobní či majetkové poměry dlužníka natolik, že je nezbytná změna výše splátky pod její zákonnou výši.¹⁹⁴ „Jde zejména o případ změny výše dlužníkova příjmu, změny počtu vyživovacích povinností, změny bydlení, změny některých nezbytných výdajů či změny zdravotního stavu.“¹⁹⁵

Ve druhém výroku bude zpravidla uložena povinnost dlužníka platit insolvenčnímu správci odměnu a náhradu hotových výdajů. Částka, kterou bude dlužník povinen plnit insolvenčnímu správci bude rozdílná dle způsobu oddlužení. Zatímco v případě pouze zpeněžení majetkové podstaty se tato částka řídí odměnou insolvenčního správce při konkursu s tím, že minimálně musí insolvenční správce obdržet 45.000,- Kč¹⁹⁶, v případě druhém bude odměna určena jednak pluralitou dlužníků¹⁹⁷ a jednak skutečností, zda při oddlužení plněním splátkového kalendáře dojde ke zpeněžení majetku. Insolvenčnímu správci bude dále náležet v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty náhrada hotových výdajů, a to za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře ve výši 150,- Kč, případně ve výši 225,- Kč u společného oddlužení manželů.¹⁹⁸ Ostatní výdaje se hradí v prokázané výši.¹⁹⁹

vedly k dlužnickově úpadku, celková výše dlužnickových závazků, dosavadní a očekávané výši dlužnickových příjmů, opatření, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků, a doporučení věřitelů.“

¹⁹¹ V případech, kdy pohledávka nebude zjištěna, bude vypočtená procentuální částka na uspokojení věřitele s touto pohledávkou věřiteli vyplacena až poté, co dojde ke zjištění jeho pohledávky. Věřitelé, jejichž pohledávka byla zjištěna, jsou soudem vyzváni, aby uvedli čísla bankovních účtů, na které chtějí zasílat jednotlivé splátky svých pohledávek.

¹⁹² Viz KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 899.

¹⁹³ K tomu blíže Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. 3 VSPH 767/2012-B-37 ze dne 11.6.2013 a navazující usnesení č.j. 3 VSPH 1718/2013-B-58 ze dne 17.1.2014 (KSUL 43 INS 14093/2010).

¹⁹⁴ § 407 odst.3 IZ.

¹⁹⁵ JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: podání návrhu*. EPRAVO.CZ [online]. 3.11.2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-podani-navrhu-95579.html>.

¹⁹⁶ Ustanovení § 3 písm. a) a § 1 Vyhlášky o odměně IS.

¹⁹⁷ Vyhláška o odměně IS § 3 b) při oddlužení plněním splátkového kalendáře 750 Kč a v případě oddlužení povoleného na základě společného návrhu manželů 1125 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře.

¹⁹⁸ Vyhláška o odměně IS § 3 c) „při oddlužení plněním splátkového kalendáře, při kterém dochází ke zpeněžení majetku sloužícího k zajištění, 750 Kč a v případě oddlužení povoleného na základě společného návrhu manželů 1125 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře a částku určenou podle § 1 odst. 2“. Výše náhrady hotových výdajů vychází z § 7 odst. 4 tamtéž.

¹⁹⁹ K tomu blíže § 7 odst. 2 a 3, tamtéž.

Další výrok soudu v případě plnění splátkového kalendáře bude směřovat plátcí mzdy²⁰⁰, který bude provádět po doručení usnesení schválení oddlužení srážky ze mzdy dlužníka a tyto bude poukazovat na účet insolvenčního správce. Insolvenční správce bude následným výrokem vázán tuto částku rozdělit dle rozvrhu jednotlivým věřitelům a v případě, kdy se právními předpisy změní výpočet částky, která je oddlužením nepostižitelnou částí dlužníkových příjmů, bude povinen o tomto dlužníka informovat. Insolvenční správce bude dále povinen každé tři měsíce podávat zprávu soudu o plnění dlužníkových povinností.

Dlužník bude soudem poučen o svých povinnostech po dobu trvání účinku oddlužení.²⁰¹ Nesplnění těchto povinností může mít za následek prohlášení konkursu na dlužníka, nepřiznání osvobození od placení zbylé části dluhů či odejmutí soudem přiznaného osvobození od placení zbylé části dluhů. Dlužník by tedy měl pečlivě zvážit své chování v průběhu oddlužení a plnit řádně a včas všechny povinnosti uložené mu soudem v usnesení o schválení oddlužení, aby dosáhl tíženého cíle, tj. usnesení soudu, kterým bude dlužník osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny dle § 414 odst. 1 IZ.

Dále insolvenční soud nejpozději v rozhodnutí o schválení oddlužení informuje o tom, kdo je insolvenčním správcem dlužníka.

²⁰⁰ V případě, že dlužník změní zaměstnání, jsou usnesením o schválení oddlužení vázáni i všichni další plátcí mzdy, případně jiných příjmů určených dlužníkovi.

²⁰¹ Viz § 412 odst. 1 IZ. Soud ve svém rozhodnutí též stanoví přesný čas, kdy tyto účinky nastávají.

7. Procesní úkony navazující na povolení oddlužení

7.1 Procesní úkony - věřitelů

Bezesporu nejzásadnější úkon v rámci insolvenčního řízení je pro věřitele přihlášení pohledávky. Přihláška pohledávky je procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení.²⁰² Věřitelé uplatňují své pohledávky podáním přihlášky u insolvenčního soudu, kde je vedeno řízení s jejich dlužníkem dle § 173 IZ. Lhůta k podání přihlášek počíná zahájením insolvenčního řízení a končí uplynutím propadné lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku.²⁰³ Jedná se o lhůtu procesní.²⁰⁴ Protože se jedná o zásadní právo věřitele a pasivita věřitele bude zpravidla znamenat ztrátu nároku věřitele na uspokojení jeho pohledávky, budu klást ve své práci důraz nejen na přihlášku pohledávky jako takovou, ale i na jednotlivé typy pohledávek věřitelů.

Přihláška pohledávky má vliv na běh promlčecí lhůty, kdy promlčecí doba přestává běžet dnem doručení přihlášky insolvenčnímu soudu.²⁰⁵ Vezme-li věřitel svou pohledávku zpět, anebo bude-li pohledávka věřitele odmítnuta, promlčecí doba opětovně poběží od právní moci rozhodnutím, jímž byla ukončena účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení. Přihláškou uplatňuje věřitel své nároky, které mu za dlužníkem vznikly bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o pohledávky nesplatné, přiznané soudem či již exekučně vymáhané, nebo pohledávky vázané na podmínku. Naopak přihláškou se neuplatňují pohledávky v případech, kdy se jedná o pohledávky za majetkovou podstatou, pokud vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo moratoria²⁰⁶ případně pohledávky, které vznikly po rozhodnutí o úpadku²⁰⁷ anebo pohledávky

²⁰² Viz § 2 písm. h) IZ.

²⁰³ Dle § 173 odst. 1 IZ: „Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá.“

²⁰⁴ Toto je zřejmě především z Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.června 2011, sp. zn.: 1 VSPH 689/2011-P38-9, kde se soud zabývá koncem lhůty připadající na den pracovního klidu nebo svátku.

²⁰⁵ Dle § 648 NOZ a § 173 odst. 4 IZ.

²⁰⁶ Dle § 168 odst. 1 IZ se jedná o: „a) náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce; to neplatí, byli-li předběžný správce ustanoven insolvenčním správcem, b) náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudem a správce podniku dlužníka za součinnost poskytnutou předběžnému správci nebo insolvenčnímu správci, c) náhrada nutných výdajů a odměna členů a náhradníků věřitelského výboru, d) náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu zaplatila jiná osoba než dlužník, e) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle § 122 odst. 2, f) pohledávky věřitelů z úvěrového financování.“

²⁰⁷ Dle § 168 odst. 2 IZ se jedná o: „a) hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, b) náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka,

postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.²⁰⁸ Takovéto pohledávky jsou taxativně vymezeny v insolvenčním zákoně a s výjimkou pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou je rozhodný okamžik jejich vzniku.²⁰⁹ Tyto pohledávky se uplatňují písemně vůči osobě s dispozičním oprávněním²¹⁰ a budou uspokojeny z majetkové podstaty pořadem práva.²¹¹ Pokud osoba s dispozičním oprávněním neuspokojí pohledávky v plné výši a včas a to v důsledku právního jednání insolvenčního správce, je věřitel aktivně legitimován k podání žaloby na náhradu škody dle § 37 IZ. Aby byl věřitel se svou žalobou úspěšný, musel by insolvenční správce při výkonu své funkce porušit zákonem či rozhodnutím soudu mu uložené povinnosti, zejména tím, že by při výkonu své funkce nepostupoval s odbornou péčí a v příčinné souvislosti s tímto jednáním by musela věřiteli vzniknout škoda.²¹²

c) náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora, osoby v postavení obdobném postavení likvidátora a odpovědného zástupce za činnost prováděnou po rozhodnutí o úpadku,

d) náhrada hotových výdajů a odměna znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty,

e) daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění,

f) pohledávky věřitelů ze smluv uzavřených osobou s dispozičními oprávněními, s výjimkou smluv uzavřených dlužníkem po schválení oddlužení,

g) pohledávky věřitelů ze smluv, které se podle tohoto zákona považují za smlouvy, jejichž splnění osoba s dispozičními oprávněními neodmítla, jestliže se týkají plnění poskytnutého věřiteli dlužníku po zahájení insolvenčního řízení; to neplatí pro pohledávky, které se týkají plnění poskytnutého věřiteli za trvání oddlužení,

h) pohledávky věřitelů odpovídající právu na vrácení plnění ze smluv, které se podle tohoto zákona považují za smlouvy, jejichž splnění osoba s dispozičními oprávněními odmítla, jestliže se týkají plnění poskytnutého věřiteli dlužníku v době od zahájení insolvenčního řízení do dne, kdy podle tohoto zákona nastaly účinky odmítnutí; to neplatí pro pohledávky, které se týkají plnění poskytnutého věřiteli za trvání oddlužení,

i) úroky podle § 171 odst. 4,

j) náhrada hotových výdajů osob, které poskytly insolvenčnímu správci součinnost,

k) další pohledávky, o nichž tak stanoví tento zákon...“

²⁰⁸ Dle § 169 odst. 1 IZ se jedná o: „a) pracovněprávní pohledávky dlužníkůvých zaměstnanců, pokud zákon ohledně některých z nich nestanoví jinak,

b) pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví,

c) pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům, za náhradní výživné podle jiného zákona a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty,

d) pohledávky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem,

e) pohledávky věřitelů na výživném ze zákona,

f) náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z toho důvodu proti dlužníku pohledávku z bezdůvodného obohacení,

g) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze smluv podle § 122 odst. 2, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě 1 roku od zániku moratoria,

h) další pohledávky, o kterých tak stanoví tento zákon.“

²⁰⁹ Vyjma § 169 odst. 1 písm. g), které musí vzniknout též před zahájením insolvenčního řízení.

²¹⁰ Povinným, případně žalovaným zde bude insolvenční správce.

²¹¹ Viz ustanovení § 203 IZ.

²¹² Dle ustanovení § 37 odst. 1 IZ se insolvenční správce může odpovědnosti zprostit, když: „... prokáže, že škodě nebo jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení.“

7.1.1 Náležitosti přihlášky

Věřitel, který chce svou pohledávku uplatnit přihláškou, musí využít formulář²¹³ Ministerstva spravedlnosti ČR z důvodu zjednodušení, přehlednosti a snížení chybovosti přihlášek pohledávek. Nepodá-li věřitel přihlášku na předepsaném formuláři, ale z jeho úkonu bude zřejmé, že svou pohledávku chtěl do insolvenčního řízení přihlásit, půjde o úkon vadný.²¹⁴ „Dnes je již nesporné, že správce je povinen vyzvat toliko k odstranění vad samotné přihlášky (vady tvrzení), nikoliv k odstranění vad příloh přihlášky (vady důkazů).“²¹⁵ To znamená, že bude-li přihláška předložena bez důkazů, především listin prokazujících vznik a výši závazku, bude pohledávka tohoto věřitele popřena. Pokud věřitel pro popření své pohledávky následně povede incidenční spor, ve kterém bude po doložení chybějících důkazů úspěšný, může být přesto stížen povinností zaplatit insolvenčnímu správci náhradu nákladů řízení.²¹⁶ V praxi se může stát, že věřitel bude k odstranění takovéto vady vyzván. Zde by však měl být obezřetný, neboť v poměrně krátké době stanovené insolvenčním správcem bude muset přihlášku o důkazy doplnit. Nebude-li přihláška doplněna, insolvenční soud rozhodne, že se k přihlášce nepřihlíží. Věřitel pak ztrácí možnost domáhat se incidenčním sporem určení popřené pohledávky.²¹⁷ Věřitel je tedy odpovědný za správnost údajů uvedených v přihlášce. Důvodem je, aby věřitelé svůj uplatněný nárok řádně doložili a nepřihlašovali pohledávky v jiné výši s účelem získat větší podíl na rozhodování o průběhu insolvenčního řízení na schůzi věřitelů. Jednání věřitele, který přihlásí pohledávku, jejíž skutečná výše činí méně než 50% přihlášené pohledávky, může vyústit až v incidenční spor. Pokud bude přihlášená pohledávka při přezkoumání zjištěna tak, „že skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna.“²¹⁸ Takovémuto věřiteli

²¹³ Dostupný na: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>.

²¹⁴ Např. Usnesení Vrchního soudu v Praze ve věci KSCB 27 INS1466/2008 ze dne 8. října 2008, sp.zn.: 1 VSPH 180/2008-P51-14: „K odstranění této vadnosti přihlášky je určen postup dle § 188 odst. 2 insolvenčního zákona; insolvenční správce výslovně uvede, v čem její vadnost spočívá, tedy zde v nedodržení předepsané formy, vyzve věřitele, aby vytčený nedostatek v zákonné lhůtě odstranil, a současně ho poučí o tom, jak postupovat, a jaký následek je s případným nesplněním této výzvy spoje,“ či Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2008, sp.zn.: 1 VSPH 94/2008, "Postup podle § 188 IZ se uplatní pouze tehdy, jestliže vadný je sám procesní úkon, tj. přihláška pohledávky. Okolnost, že věřitel nepřipojí požadované přílohy, nemůže mít jiný následek, než že uplatněný nárok neprokáže (nesplní povinnost důkazní)."

²¹⁵ Článek e-právo: SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence - doma i v zahraničí. EPRAVO.cz. [online]. 29.3.2013 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlasovani-pohledavek-do-insolvence-doma-i-v-zahranici-89745.html>.

²¹⁶ K tomu více Usnesení Vrchního soudu v Praze, č.j. 703 VSPH 104/2011 z 15.8.2011.

²¹⁷ K tomu srov. článek e-právo: SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence - doma i v zahraničí. [online]. 29.3.2013 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlasovani-pohledavek-do-insolvence-doma-i-v-zahranici-89745.html>.

²¹⁸ Viz ustanovení § 178 odst. 1 IZ.

může²¹⁹ být na návrh insolvenčního soudu uložena sankce, kdy bude povinen zaplatit částku rovnající se maximálně rozdílu mezi výší pohledávky, která byla neoprávněně přihlášená a pohledávky zjištěné. Při výše sankce soud zohlední všechny okolnosti přihlášení a přezkoumání pohledávky. Mimo to se k neoprávněně přihlášené pohledávce nebude přihlížet a insolvenční soud takovouto pohledávku rozhodnutím odmítne.²²⁰

Přihlášku pohledávky podá věřitel dvojmo, a to z důvodu, že jsou stejnopisy přihlášek průběžně adresovány insolvenčním soudem insolvenčnímu správci. Vedle obecných náležitostí musí věřitel uvést důvod vzniku pohledávky včetně její výše a své tvrzení důkazně podložit tak, aby mohla být pohledávka přezkoumána insolvenčním soudem, resp. insolvenčním správcem. Věřitel přikládá k přihlášce prosté kopie listinných důkazů. Avšak s podpůrným použitím občanského soudního řádu lze dovést, že věřitel musí předložit originál směnky, či dluhopisu.²²¹ Chce-li věřitel přihlásit pohledávku vykonatelnou, musí doložit originál exekučního titulu, neboť se jedná o veřejnou listinu. V přihlášce pohledávky musí zajištěný věřitel uplatnit své právo ze zajištění. Pokud tak neučiní, může svou pohledávku ještě doplnit, nejpozději však do lhůty stanovené soudem k uplatnění pohledávek. Pokud by věřitel svou přihlášku ve lhůtě nedoplnil, soud by jí rozhodnutím odmítl.²²² U přihlášky vykonatelné uvede věřitel skutečnosti, o které vykonatelnost opírá.

Ve většině případů se přihlášená pohledávka skládá z více složek, kdy vedle jistiny věřitel může uplatňovat úroky, smluvní pokuty či náklady spojené s vymáháním pohledávky. V insolvenčním zákoně do konce roku 2013 absentovala úprava týkající se započtení plnění poskytnutému věřiteli.²²³ V současné době tuto úpravu nalézáme v ustanovení § 165 odst. 4 IZ, podle kterého, nebude-li stanoveno jinak, „*se započte nejprve na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení, a nakonec na náklady spojené s uplatněním pohledávky.*“²²⁴

²¹⁹ Do účinnosti novely (tj. do 31.3.2011) insolvenčního zákona, která byla provedena zákonem č. 69/2011 Sb., byla zákonná povinnost soudu sankcionovat takovéto věřitele.

²²⁰ Jak u zajištěných, tak u nezajištěných věřitelů nebude platit, že se k pohledávce nebude přihlížet, záviselo-li rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu dle § 178 odst. 1 a 179 odst. 1 IZ.

²²¹ Dle ustanovení § 109 a § 173 IZ, neboť podání přihlášky má stejné účinky jako podání žaloby. Aby byl žalobce v rámci občanského soudního řízení úspěšný, musí soudu předložit originál směnky.

²²² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. dubna 2010 ve věci MSPH 60 INS 860/2009, sp. zn.: 1 VSPH 260/2010-P7-9.

²²³ Novela zákonem 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁴ Tato úprava je odlišná od občanského zákoníku, kde dle § 1932 odst. 1 „*Má-li dlužník plnit na jistinu, úroky a náklady spojené s uplatněním pohledávky, započte se plnění nejprve na náklady již určené, pak na úroky z prodlení, poté na úroky, a nakonec na jistinu, ledaže dlužník projeví při plnění jinou vůli.*“

Novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. s účinností od 1.7.2017 došlo ke změnám v přihlašování pohledávek u věřitelů, kteří nabyli pohledávku postoupením nebo obdobným způsobem ve lhůtě 6 měsíců před zahájením insolvenčního řízení, či po zahájení insolvenčního řízení. Tito věřitelé musí soudu v příloze pohledávky doložit čestné prohlášení, ve kterém identifikují skutečného majitele v souladu s AML zákonem.²²⁵ Nebude-li věřitelem doloženo čestné prohlášení, nesmí vykonávat hlasovací práva spojená s pohledávkou.²²⁶

7.1.2 Vlastnosti pohledávky – pohledávky splatné a nesplacené, podřízené, podmíněné, peněžité a nepeněžité

Splatnost pohledávky je vlastnost pohledávky, která musí být splněna, aby věřitel byl aktivně legitimován k podání věřitelského insolvenčního návrhu. V ostatních případech nemá splatnost pohledávky vliv na její přihlášení věřitelem do insolvenčního řízení. Věřitel tedy může do insolvenčního řízení přihlásit i pohledávku nesplacenou nebo pohledávku vázanou na podmínku, jakož i pohledávky, které již byly uplatněny u soudu, či pohledávky vykonatelné včetně těch, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Věřitel může pohledávku přihlásit od zahájení insolvenčního řízení²²⁷ do uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku²²⁸ a to u insolvenčního soudu,²²⁹ u kterého se vede insolvenční řízení. V případě, kdy věřitel podá přihlášku u jiného soudu, účinky přihlášení pohledávky nastanou až poté, kdy tento soud doručí přihlášku pohledávky místně příslušnému insolvenčnímu soudu. I přesto, že dle § 173 odst. 4 insolvenčního zákona postoupí přihlášku pohledávky tento soud neprodleně, může se stát, že pro věřitele tato chyba bude mít fatální následky. Pokud nebude pohledávka v zákonné lhůtě přihlášená, právo věřitele na uspokojení v insolvenčním řízení zaniká. Osvědčí-li se dlužník v rámci oddlužení, soud jej může osvobodit od plnění zbylé části dluhu, i přesto, že dlužník neuhradil 100% přihlášených pohledávek svých věřitelů. Toto osvobození se bude vztahovat i na pohledávky, které nebyly do insolvenčního řízení přihlášené. Navrácení lhůty ani případná náhrada škody, která věřiteli vznikla, nepřipadá v tomto případě v úvahu.²³⁰ Dle mého názoru důvodem, proč se osvobození bude vztahovat i na pohledávky věřitelů, které

²²⁵ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁶ Identifikovat skutečného majitele není povinen věřitel za podmínek uvedených v § 177 odst. 2 IZ.

²²⁷ Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy byl insolvenční návrh doručen insolvenčnímu soudu.

²²⁸ Tato lhůta bude činit 2 měsíce dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ.

²²⁹ K tomu též Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.září 2008 ve věci KSBR 40 INS 948/2008, sp. zn.: 2 VSOL 110/2008-P21-7, citují: „Přihlášení pohledávky u insolvenčního správce nemá žádné účinky.“

²³⁰ Srov. též Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.září 2009 ve věci KSPH 37 INS 1719/2009, sp.zn.: 2 VSPH 574/2009-P10-9.

nebyly do insolvenčního řízení přihlášeny, je jednak skutečnost, že samotný institut „osvobození“ by měl pro dlužníka znamenat „nový začátek“, a dále fakt, že dlužník své věřitele uvádí v seznamu závazků, kde svým podpisem stvrzuje, že seznam závazků je úplný a správný. Pokud v seznamu závazků věřitele uvede, pak je pouze na věřiteli, zda svou pohledávku uplatní. V případě, kdy bude věřitel v seznamu závazků opomenut, může takovýto věřitel s ohledem na výši své pohledávky trvat na nepoctivém záměru dlužníka a ohrozit tak jeho oddlužení. V případě však, kdy věřitel bude v seznamu závazku uveden a svou přihlášku nepřihlásí, bude i tak dlužník osvobozen od placení zbytku dluhů. *„Vyjde-li po pravomocném skončení insolvenčního řízení (poté, co soud vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníkem) najevo, že v důsledku pochybení insolvenčního soudu nebylo s dlužníkovým věřitelem jednáno jako se „známým věřitelem“ dlužníka dle § 430 insolvenčního zákona, nejde o okolnost, jež by insolvenčnímu soudu bránila ve vydání usnesení, jímž dlužníka, který splnil řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, osvobodí od placení zbytku dluhů (včetně dluhu, jenž odpovídá neuspokojené pohledávce takového „známého věřitele“).*“²³¹

O zahájení insolvenčního řízení se věřitel dozví z vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení,²³² kde je zpravidla i oznámeno věřitelům, že mohou přihlašovat své pohledávky. Výzvu k přihlášení pohledávek však může soud učinit i záhy po zahájení insolvenčního řízení. Přihlášení pohledávek věřitelů v mezidobí od zahájení insolvenčního řízení do výzvy soudu věřitelům k přihlášení jejich pohledávek nemá na platnost přihlášení jejich pohledávek vliv.

Dle §185 IZ bude opožděně podaná pohledávka odmítnuta.²³³ Proti tomuto rozhodnutí může podat přihlášený věřitel, jehož pohledávka byla odmítnuta, odvolání. Odvolateli musí být, v případě rozhodnutí o úpadku jeho dlužníka, toto rozhodnutí se stanovením lhůty k přihlášení pohledávek doručeno. Pokud tak soud neučiní, musí k opožděně přihlášené pohledávce přihlížet, neboť nejsou dány důvody k odmítnutí přihlášené pohledávky dle §185 IZ.²³⁴ Věřitel, který má za dlužníkem více pohledávek, podá jednu přihlášku své pohledávky, kde na jednotlivých listech uvede, o jakou pohledávku se jedná a z jakého titulu vznikla. Dle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, je zřejmé, že: *„Ustanovení § 178, 185 a § 198 odst. 1 insolvenčního zákona je třeba aplikovat jednotlivě na každou přihlášenou pohledávku, a nikoliv*

²³¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 50/2015, ze dne 30.3.2017.

²³² K tomu více v ustanovení § 101 a 110 IZ.

²³³ Jedná se o deklaratorní rozhodnutí insolvenčního soudu. Dle důvodové zprávy: *„Takové rozhodnutí nemá konstitutivní povahu [následek, podle kterého se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce, nenastává (až) právní mocí rozhodnutí]; vyslovuje se jen k tomu, zda v minulosti již nastala skutečnost, která popsaný následek (to, že se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce) způsobila.“*

²³⁴ Srov. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. července 2010 ve věci K.SPL 27 INS 3170/2009, sp. zn.: VS Praha 3 VSPH 163/2009-P31-7.

*na přihlášku pohledávek jako celek, neboť každá pohledávka je individuálním nárokem specifikovaným konkrétním důvodem a výší, jenž lze uplatnit samostatnou přihláškou.*²³⁵

Pokud jde o pohledávku vázanou na podmínku, může se jednat o pohledávku s podmínkou odkládací, na jejímž plnění závisí, zda právní následky úkonu nastanou, a rozvazovací, na jejímž splnění závisí, zda již nastalé účinky úkonu pominou. „*V praxi jsou podmíněné pohledávky většinou spojené s podmínkou, že věřitel bude povinen plnit za dlužníka např. z titulu ručení a vznikne mu tak regresní nárok.*“²³⁶ Pro úspěšné přihlášení pohledávky musí věřitel jasně formulovat danou podmínku. „*Důsledkem nesprávně formulované podmínky může často být popření pravosti celé pohledávky insolvenčním správcem, neboť se nemusí bez dalšího jednat o vadu přihlášky, a v takovém případě není obvykle možné tento nedostatek zhojit ani v případném incidenčním sporu, kde je třeba zachovat totožnost přihlašované pohledávky a možnost uplatnění nových tvrzení je zásadně limitována.*“²³⁷

Pohledávky věřitelů můžeme dále rozlišovat na peněžitě a nepeněžitě, přičemž platí, že: „*Pohledávku je nutné vždy vyčíslit v penězích, i když jde o pohledávku nepeněžitou.*“²³⁸ Pokud si věřitel není jistý oceněním své nepeněžitě pohledávky, je více než vhodné, aby byla jeho pohledávka oceněna znalcem, jen tak může předejít případným sporům v rámci přezkumného řízení. Pohledávka v cizí měně se musí přepočítat na českou korunu podle kurzu ČNB v den zahájení insolvenčního řízení, případně podle kurzu vyhlášeného v den její splatnosti.

V souvislosti s novelou zákonem č. 31/2019 Sb. považují za přínosné vymezení podřízených pohledávek²³⁹, které se v insolvenčním řízení budou upokojovaly, až budou-li v plném rozsahu uspokojeny všechny ostatní pohledávky. Jedná se zejména o pohledávky, kde příslušenství výrazně převyšuje jistinu a dochází tak ke snížení uspokojení věřitelů, kterým jistina pohledávky postupem času o sankční nároky narostla. Toto ustanovení bylo přijato jako reakce na „obchod s chudobou“, kdy věřitelé sjednávali půjčky či úvěry s vidinou toho, že dlužník svůj dluh neuhradí a věřiteli se dostane plnění především z excesivního příslušenství.

²³⁵ Srov. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. října 2010 ve věci KSUL 69 INS 2401/2010, sp. zn.: VS Praha 1 VSPH 892/2010-P14-7.

²³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci č.j. 1 VSOL 336/2014-B-57 ze dne 28.5.2014

²³⁷ K tomu srov.: SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence - doma i v zahraničí. [online]. EPRAVO.cz. 29.3.2013 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlasovani-pohledavek-do-insolvence-doma-i-v-zahranici-89745.html>.

²³⁸ Dle ustanovení §175 IZ.

²³⁹ K tomu blíže § 172 odst. 2 věta druhá: „*Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, za podřízené pohledávky se s výjimkou pohledávek uvedených v § 170 považují také úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů a smluvní pokuta sjednaná pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, není-li taková smluvní pokuta dluhem z podnikání, ve výši, ve které v souhrnu převyšují výši jistiny přihlášené pohledávky k okamžiku jejího vzniku.*“

„Nelze rovněž odhlédnout od skutečnosti, že řada takových pohledávek vznikla před nabytím účinnosti zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, tj. před 1.12.2016, kdy skrze nedostatky v právní úpravě docházelo ke vzniku excesivního příslušenství tvořeného právě především úroky z prodlení a smluvními úroky.“²⁴⁰

V praxi může dojít k situacím, kdy nejsou zveřejněny všechny údaje, na základě kterých lze ztotožnit dlužníka, a věřitel z toho důvodu pak nemusí svou pohledávku přihlásit včas. Zde bych chtěla upozornit na rozporuplnou judikaturu zejména vrchních soudů. Dle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze není důvodem pro prominutí zmeškání lhůty podání přihlášky věřitelem nemožnost dlužníka vyhledat podle identifikačního čísla,²⁴¹ naproti tomu se nyní soudy kloní k názoru, že v případě, kdy nebyly řádně zveřejněny všechny informace o dlužníkovi, nepočne lhůta pro podání přihlášek běžet. Dle Usnesení Vrchního soudu v Olomouci musí být všechny údaje řádně zveřejněny, tak aby *„počátek běhu lhůty mohl být věřitelem zjištěn prostřednictvím automatického vyhledávání, jež je součástí tohoto rejstříku.“*²⁴² Což doplňuje i Vrchní soud v Praze: *„Lhůta stanovená rozhodnutím o úpadku pro podávání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení počne věřitelům běžet až v okamžiku, kdy budou v insolvenčním rejstříku řádně zveřejněny údaje o dlužníkovi.“*²⁴³ K tomu Mgr. Jana Petruš, autorka článku *“Vliv nezveřejnění údajů o dlužníkovi v insolvenčním rejstříku na běh lhůty pro podání přihlášek do insolvenčního řízení“* dodává: *„Při dodatečném zveřejnění údajů o dlužníkovi však v praxi bude obtížné zjistit počátek a konec běhu lhůty pro podávání přihlášek, neboť z insolvenčního rejstříku není zřejmé, kdy a k jakým změnám údajů o dlužníkovi došlo. Možným řešením by pak bylo zveřejnění úředního záznamu obsahujícího údaj o okamžiku zveřejnění chybějících údajů o dlužníkovi, čímž by byl postaven na jisto počátek běhu lhůty pro podávání přihlášek.“*²⁴⁴ S tímto názorem se zcela ztotožňuji, neboť k čemu by byla věřiteli „nová“ lhůta k uplatnění své pohledávky přihláškou do insolvenčního řízení, když by dlužník nebyl schopen dovést počátek této lhůty.

Novela insolvenčního zákona č. 375/2015 Sb. zakotvila účinky spojené s uplynutím lhůty k podání přihlášek, kdy dle § 173a IZ s uplynutím této lhůty se může stát, že věřitelova

²⁴⁰ STRNAD, Zdeněk In KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. str. 1490.

²⁴¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. ledna 2009 ve věci KSPH 39 INS 2419/2008, sp. zn. 2 VSPH 5/2009-P10-9.

²⁴² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. února 2011, sp.zn. 3 VSOL 494/2010.

²⁴³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2011, sp.zn. 2 VSPH 1193/2010.

²⁴⁴ K tomu blíže PETRŮ, Jana. Vliv nezveřejnění údajů o dlužníkovi v insolvenčním rejstříku na běh lhůty pro podání přihlášek do insolvenčního řízení. [online]. 29.11.2013 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vliv-nezveřejnění-údajů-o-dlužníkovi-v-insolvenčním-rejstříku-na-beh-lhůty-pro-podání-přihlášek-do-insolvenčního-řízení-92892.html>.

pohledávka, která nebyla včas a řádně přihlášena, se promlčí. Uplynutím lhůty k podání přihlášek totiž zaniká účinek spojený se zahájením insolvenčního řízení a to ten, že „*Lhůty k uplatnění práv, která lze podle odstavce 1 (§ 109) uplatnit pouze přihláškou, po zahájení insolvenčního řízení nezačínají nebo dále neběží.*“²⁴⁵ Věřitel by tedy měl být v případě uplatnění své pohledávky bdělý, neboť od zahájení do skončení insolvenčního řízení nebude moci žalobou uplatnit své právo u soudu a v mezidobí se může stát, že jeho pohledávka bude promlčena. „*Logikou věci je dáno, že úprava, která poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nedovoluje uplatnit žalobou (jiným návrhem na zahájení řízení) pohledávku, již lze uplatnit přihláškou [§ 109 odst. 1 písm. a) IZ], musí obsahovat zákonné pojistky, jež zabrání (mohou zabránit) tomu, aby příslušné právo v době, kdy není individuálně žalovatelné, neprekludovalo nebo se nepromlčelo. Tomu odpovídá především ustanovení § 109 odst. 3 IZ, jež coby další účinek spojený se zahájením insolvenčního řízení určuje, že lhůty k uplatnění práv, která lze podle odstavce 1 uplatnit pouze přihláškou, po zahájení insolvenčního řízení nezačínají nebo dále neběží (dochází ke stavení těchto lhůt). Tím se věřitelům vytváří dostatečný časový rámec k tomu, aby mohli dostát povinností spojeným s podáním přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení, jakož i k tomu, aby podání přihlášky mohli případně odložit až na dobu, kdy bude postaveno najisto, že dlužník je v úpadku [na dobu po rozhodnutí o úpadku, od kterého se odvíjí konečná (propadná) lhůta k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení].*“²⁴⁶ „*Oporu v textu IZ nemá ani názor, že lhůta k podání přihlášky je zachována i tehdy, byla-li u stejného soudu podána v rámci civilního nalézacího řízení žaloba o zaplacení pohledávky (o jejíž přihlášení jde). To vyvrací již text výše citovaného § 109 odst. 1 písm. a) IZ. Není-li podle něj možné podat po zahájení insolvenčního řízení žalobu pro pohledávku, kterou lze uplatnit přihláškou, pak je odtud zjevné i to, že žaloba sama není přihláškou.*“²⁴⁷

Pro úplnost dodávám, že pracovně právní pohledávky se nepřihlašují a v případě, že věřitel tuto pohledávku přihlásí, soud nezkoumá, zda byla podána včas.²⁴⁸

²⁴⁵ K tomu blíže §109 odst. 3 insolvenčního zákona.

²⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1774/2016 ze dne 24. 4. 2018 uveřejněný pod č. 68/2019 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (citace z odůvodnění).

²⁴⁷ Unesení Nejvyššího soudu sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008, 29 NSČR 4/2008-P ze dne 4. 9. 2008, uveřejněné pod č. 25/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

²⁴⁸ Unesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22.ledna 2009 ve věci KSUL 43 INS 2736/2008, sp. zn.: 1 VSPH 258/2008-P76-8.

7.1.3 Vykonatelné pohledávky

Věřitel, jehož pohledávka byla v nalézacím řízení přiznána a je vykonatelná, musí ve své přihlášce vykonatelnost pohledávky osvědčit. Věřitel doloží vykonatelnost své pohledávky dle § 177 IZ veřejnou listinou. Věřitel svou povinnost splní tím, že k přihlášce pohledávky připojí některý z titulů uvedených v § 274 o.s.ř. písm. a) – h)²⁴⁹ a to v souladu s § 134 o.s.ř. v úředně ověřené kopii či opisem vydaným tím, kdo listinu vyhotovil. „*Okolnost, že věřitel nepřipojí požadované přílohy, nemůže mít jiný následek, než že uplatněný nárok neprokáže (nesplní povinnost důkazní).*“²⁵⁰

Insolvenčnímu správci je ponechána možnost změnit při přezkumném jednání své stanovisko k jednotlivým přihlášeným pohledávkám. To mimo jiné znamená, že pohledávku, kterou považoval za nevykonatelnou, může při přezkumném jednání považovat za vykonatelnou a naopak. Přezkumné jednání lze v souvislosti s výše uvedeným považovat za rozhodný okamžik pro posouzení, zda jde o pohledávku vykonatelnou či nikoliv.²⁵¹

Vykonatelnost pohledávky má vliv: „...*na posouzení, kdo je povinen podat žalobu a (v porovnání s konkursní úpravou nově) z jakých důvodů může pohledávku popřít co do pravosti nebo výše (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona).*“²⁵² Naopak vykonatelnost pohledávky nezajišťuje věřiteli lepší pořadí či postavení v insolvenčním řízení. Incidenční žalobu²⁵³ u nevykonatelných pohledávek popřených insolvenčním správcem může podat věřitel nevykonatelné pohledávky ve lhůtě 30 dnů od skončení přezkumného řízení, přičemž subjektivní lhůta věřitelů, kteří se neúčastnili přezkumného řízení, nemůže skončit dříve než 15 dnů od doručení vyrozumění insolvenčního správce o popření pohledávky.²⁵⁴ Naproti tomu u pohledávky vykonatelné, jejíž vykonatelnost věřitel řádně doložil do okamžiku konání

²⁴⁹ Dle § 274 o.s.ř. se jedná o, cituji:

„a) vykonatelných rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;

b) vykonatelných rozhodnutí soudů ve správním soudnictví;

c) vykonatelných rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených;

d) vykonatelných rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených;

e) notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona;

f) vykonatelných rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci;

g) rozhodnutí orgánů Evropských společenství;

h) jiných vykonatelných rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon;

s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení.“

²⁵⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.července 2008 ve věci KSUL 45 INS 150/2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008-P.

²⁵¹ K tomu viz § 192 odst. 2 IZ.

²⁵² Usnesení Nejvyšší soud ČR ze dne 18.července 2013, sp. zn.: 29 NSCR 25/2011.

²⁵³ Žaloba na určení u insolvenčního soudu.

²⁵⁴ K tomu blíže § 198 ods. 1 insolvenčního zákona a ustanovení § 197 odst. 2 tamtéž.

přezkumného jednání, „žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli“²⁵⁵ u insolvenčního soudu podává insolvenční správce ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání.²⁵⁶ „Pokud v průběhu řízení o žalobě o určení pravosti nebo výše pohledávky popřené jako nevykonatelné pohledávky vyjde najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby. Žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199; srov. § 198 odst. 3 insolvenčního zákona, jež je v tomto ohledu výslovným vyjádřením pravidla ustaveného v konkursních poměrech judikaturou (srov. R 45/2006).“²⁵⁷

7.1.4 Přihlašování pohledávek, o nichž je vedeno zvláštní řízení

Zahájení insolvenčního řízení bude mít vliv na většinu soudních řízení vedených proti dlužníkovi. Revizní novela zákonem 375/2015 Sb. v § 140a IZ zakotvila povinnost soudů přerušit a nově nezahajovat „soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170). Není-li dále stanoveno jinak, v těchto řízeních nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku.“ K tomu dodávám, že řízení lze zahájit pro pohledávky, na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, jde-li o incidenční spor (viz kapitola 3.1.2).

Řízení se přerušuje okamžikem, kdy nastanou účinky rozhodnutí o úpadku. Bude-li žaloba proti dlužníkovi podána před rozhodnutím o úpadku, pak soud okamžikem rozhodnutí o úpadku již není oprávněn nařídit jednání a ve věci rozhodnout, ale naopak toto řízení musí přerušit, nastává tedy tzv. klid řízení.²⁵⁸ Po dobu přerušování řízení se „nekonají jednání a neběží stanovené lhůty“. O přerušování řízení musí být účastníci tohoto řízení vyrozuměni, avšak o přerušování řízení soud nemusí vydávat žádné rozhodnutí.²⁵⁹ I přesto, že věřitel zahájil soudní či rozhodčí řízení proti dlužníkovi, měl by pozorně sledovat insolvenční rejstřík, aby v případě, že dlužník zahájí insolvenční řízení, měl dostatek času svou pohledávku přihlásit. Věřitelé, kteří chtějí být uspokojeni v rámci insolvenčního řízení, musí včas svou pohledávku přihlásit bez ohledu na skutečnost, zda proti svému dlužníkovi vedou jiné soudní řízení.

²⁵⁵ Viz § 199 odst. 1 insolvenčního zákona, ke kterému je v komentáři ASPI uvedeno: „Při popření výše a pořadí není popírající subjekt omezen a postupuje podle § 194 a 195. Při popření pravosti je insolvenční správce a dlužník omezen na důvody, které nebyly uplatněny dlužníkem v nalézacím řízení, jež vedlo k vydání vykonatelného rozhodnutí.“

²⁵⁶ U obou žalob se jedná u lhůtu hmotněprávní, kdy musí být nejpozději poslední den lhůty žaloba doručena příslušnému insolvenčnímu soudu.

²⁵⁷ Usnesení Nejvyšší soud ČR ze dne 18.července 2013, sp. zn.: 29 NSCR 25/2011.

²⁵⁸ Do konce roku 2014 byla praxe zcela rozdílná. Soudy o těchto žalobách rozhodovali a takto rozhodnutí dokonce mohla nabýt právní moci. K tomu více MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro nepravvníky. Praha: Linde, 2009. s. 189. ISBN 978-80-7201-780-5.

²⁵⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1946/2000 a prov. předpisy. 2.aktualizované vydání ve znění z. č. 294/2013 Sb. Praha: Leys, 2014, 864 s. ISBN 9788087576809 str. 243.

Podle revizní novely 375/2015 Sb. by v souladu s výše uvedeným měla být v konečném důsledku přerušena po dobu trvání účinků úpadku i řízení, kdy je zřejmé, že pohledávka přihlášeného věřitele nebude v rámci oddlužení plně uspokojena, případně věřitel svou pohledávku neuplatní přihláškou. Troufám si tvrdit, že toto může poškodit věřitele, o jejichž pohledávku jde. Ač pravděpodobně ojediněle, může dojít k případům, kdy dlužníkovi bude odejmuto osvobození od placení zbylé části pohledávek. Věřitel, kterému bylo řízení přerušeno, by neměl pravomocně přiznanou pohledávku, pro kterou by pak mohl neprodleně zahájit exekuční řízení. Časová prodleva, kterou by nalézací řízení způsobilo, by pro věřitele mohla znamenat i prodlevu v uspokojení jeho pohledávky, dokonce až případné neuspokojení jeho pohledávky.

Novela zakotvila i tzv. zákaz vydání rozhodnutí, a to v ustanovení § 140b IZ, kdy porušení tohoto zákazu by znamenalo, že k těmto rozhodnutím nebude insolvenční soud přihlížet. Z důvodové zprávy je patrné, že tato úprava si klade za cíl zabránit vzniku pohledávek, které by v insolvenčním řízení nebyly uspokojeny. *„Návrh ustanovení § 140b insolvenčního zákona respektuje skutečnost, že ne každé soudní nebo rozhodčí řízení je technicky vzato řízením o pohledávce nebo jiném právu týkajícím se majetkové podstaty, že však tato jiná řízení mohou vyústit ve vydání rozhodnutí, z něž taková pohledávka vzejde (typicky např. je-li původně jiný předmět soudního řízení vypořádán smírem znějícím na peněžité plnění).“*²⁶⁰

Oproti soudním a rozhodčím řízením se jiná řízení - správní řízení nepřerušují a lze je i po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku zahájit. Za jiná řízení dle § 140d IZ jsou demonstrativně považovány *„daňové řízení, řízení ve věcech vkladu práva k nemovitostem, řízení o dlužných mzdových nárocích zaměstnanců dlužníka podle zvláštního právního předpisu, řízení o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.“*²⁶¹ Rozhodnutí lze dále vydat v rámci trestního řízení, má-li pohledávka věřitele původ v trestné činnosti dlužníka, pro kterou je dlužník stíhán, a zároveň v rámci tohoto trestního řízení je zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka. Dle ustanovení §140b IZ se bude jednat o *„pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem“*. I zde je věřitel povinen řádně přihlásit svou pohledávku, chce-li být v rámci insolvenčního řízení uspokojen.

7.1.5 Přihlašování pohledávky zajištěných věřitelů a pohledávky zajištěné nejen majetkem dlužníka

Za zajištěného věřitele se dle insolvenčního zákona považuje takový věřitel, který má svou pohledávku zajištěnou majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen jedním ze způsobů, který insolvenční zákon výslovně vyjmenovává. Dle § 2 písm. g) IZ se za zajištěného věřitele považuje: *„věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové*

²⁶⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., s. 31.

²⁶¹ § 140d odst. 2 IZ.

podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy, zajištěným věřitelem je i agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech,“ Nová úprava ustanovení § 2 písm. g) zákonem č. 294/2013 Sb. dle mého názoru zcela vhodně omezila, aby se za zajištěného věřitele považoval věřitel, který má svou pohledávku zajištěnou dohodou o srážkách ze mzdy. Takováto dohoda by mohla výrazně ovlivnit upokojení jednotlivých věřitelů v rámci oddlužení.

Dále zároveň platí, že pohledávka takového věřitele musí být jako zajištěná zjištěna. Ve své přihlášce musí věřitel „*výslovně uplatnit zajištění, řádně a správně označit předmět a druh zajištění a dobu jeho vzniku*“.²⁶² Následné zadávání znaleckého posudku²⁶³ k hodnotě zajištění je plně v kompetenci insolvenčního správce na základě ustanovení § 219 odst. 4 IZ. Dle ustanovení § 398a odst. 2 IZ musí insolvenční správce vždy nechat ocenit nemovitost znaleckým posudkem, a to ještě před zpracováním zprávy pro oddlužení a bez ohledu na to, zda v průběhu insolvenčního řízení dojde ke zpeněžení majetku či nikoliv. Dle novely zákonem č. 294/2013 Sb. je-li dle „*...znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, považuje se pohledávka co do takto zjištěného rozdílu za pohledávku nezajištěnou; pohledávky dalších zajištěných věřitelů s pozdějším pořadím se v takovém případě považují za nezajištěné v plném rozsahu.*“²⁶⁴ Z toho vyplývá, že bude-li možné uspokojit pouze v pořadí první pohledávku zajištěného věřitele, ostatní zajištění věřitelé nebudou mít právo udělovat pokyny insolvenčnímu správci, aby zpeněžil předmět zajištění. Dále z výše uvedeného je možné výkladem dovodit, že ostatní pohledávky, tj. pohledávky, které nesplňují výše uvedené, nebo jejichž věřitelé nejsou v postavení obdobným zajištěným věřitelům, jsou pohledávky nezajištěné. Otázkou zůstává, zda lze tento výklad považovat za správný, neboť může docházet k možnosti štěpení pohledávky v insolvenčním řízení. Avšak v rámci předvídatelnosti rozhodnutí si věřitelé nyní nemohou být jistí, jak soud rozhodne v případě, kdy věřitel přihlásí pohledávku z jednoho hmotněprávního nároku zčásti jako zajištěnou a zčásti jako nezajištěnou,

²⁶² K tomu srov. SIGMUND, Adam. Přihlašování pohledávek do insolvence - doma i v zahraničí. EPRAVO.cz. 29.3.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlasovani-pohledavek-do-insolvence-doma-i-v-zahranici-89745.html>.

²⁶³ Na tomto místě bych chtěla pouze okrajově zmínit, že v revizní novele insolvenčního zákona zákonem č. 294/2013 Sb. již po dlužníkovi není požadován, jako obligatorní součást návrhu na povolení oddlužení, znalecký posudek u nemovitostí či majetku soužící k zajištění. Osobně v této změně spatřuji přínos, mnohdy se stalo, že cena znaleckého posudku byla dražší než oceňovaná věc, a to zejména u starých osobních automobilů a v případech, kdy byl dluh zajištěn běžným vybavením domácnosti.

²⁶⁴ § 167 odst. 3 IZ.

tj. když dojde ke štěpení pohledávky. Odlišný názor na štěpení pohledávek je zcela zjevný např. v aktuální rozhodovací praxi Vrchního soudu v Praze, kdy jeden senát: „*nesouhlasí ani s tím, že nelze v insolvenčním řízení přihlásit pohledávku z části jako zajištěnou a zčásti jako nezajištěnou, pokud věřitel dospěje k závěru, že zástava má nižší hodnotu než celá zajištěná pohledávka. Je na místě zopakovat, že je zcela na vůli věřitele, jakým způsobem pohledávku přihlásí,*“²⁶⁵ oproti jinému senátu téhož soudu, který s možností rozdělení pohledávky na část zajištěnou a část nezajištěnou neztotožňuje a uvádí: „*je-li totiž zajišťovacím instrumentem zajištěna celá přihlášená pohledávka, nelze ji toliko „procesním způsobem“ rozdělit (dodatečně) na část zajištěnou a nezajištěnou (a obejít tím pravidlo stanovené v ust. § 398 odst. 3 IZ, dle něhož se zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění), neboť takový stav by neodpovídal hmotnému právu (na rozdíl např. od situace, kdy část pohledávky, jež byla postoupena jinému věřiteli, byla - na rozdíl od pohledávky postupitele - přihlášená jako nezajištěná). Ust. § 167 odst. 3 IZ, jehož se odvolatelka dovolávala, nemůže na tomto závěru nic změnit, neboť ta část pohledávky, jež by se dle uvedeného ustanovení považovala za nezajištěnou, nemůže být (na rozdíl od uspokojení v konkursu) s ohledem na znění ust. 398 odst. 3 věty poslední před středníkem IZ uspokojena jinak, než způsobem tam stanoveným (tedy nikoli splátkovým kalendářem).*“²⁶⁶

Postavení obdobné zajištěným věřitelům mají dle § 167 odst. 2 IZ též: „*věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem se uspokojují ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, byly-li tyto hodnoty zajištěny v trestním řízení o tomto trestném činu a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá, nebo podal-li takový věřitel návrh na výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvalo*“.

Úprava obsažená v insolvenčním zákoně se použije i v případech, kdy si věřitel dohodl realizaci zástavního práva zástavcem, případně zástavním dlužníkem dle §1359 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neboť se jedná vůči insolvenčnímu zákonu o úpravu obecnou. Zajištěný věřitel má možnost udělit pokyn ke zpeněžení majetkové podstaty, ve kterém může

²⁶⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.10.2014 sp.zn. 76 ICm 1915/2013, 104 VSPH 126/2014, (KSLB 82 INS 16257/2012).

²⁶⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.7.2015 sp.zn. KSHK 42 INS 295595/2013, 2 VSPH 405/2014-P4-9.

navrhnout takovou formu zpeněžení, která byla původně se zástavcem, případně zástavním dlužníkem sjednána.²⁶⁷ Naproti tomu v případě uvolněné zástavy dle § 1384 NOZ a záměny zástavy dle § 1388 NOZ jsou insolvenční správce i dlužník vázáni vlastnostmi zástavního práva.²⁶⁸ Je-li insolvenční řízení zahájeno, nemůže si již věřitel platně sjednat s dlužníkem zajištění dluhu zástavním právem dle § 1309 NOZ nebo zákaz zatížení či zcizení zástavního práva dle § 1761 NOZ, neboť insolvenční zákon obsahuje speciální úpravu možnosti nabytí a uplatnění práva ze zajištění v § 109 odst. 1 písm. b) IZ.²⁶⁹

Zajištěný věřitel bude uspokojován z prodeje zajištěného majetku, nejprve však musí svou pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení a dovolat se svého zajištění. V přihlášce pohledávky zajištěný věřitel označí, že se jedná o pohledávku zajištěnou, uvede skutečnosti, ze kterých mu vyplývá právo na zajištění, a k přihlášce připojí listiny prokazující, že se jedná o pohledávku zajištěnou a jaká je výše zajištění. V případě, že tak věřitel neučiní, k pohledávce se bude přihlížet jako k nezajištěné. Výše zmíněné však neznamená, že by věřitel neměl možnost dovolat se zajištění doplněním své přihlášky v zákonem stanovené lhůtě pro změnu pořadí přihlášek.²⁷⁰ V minulosti již několikrát došlo k případům, kdy pohledávka nebyla přihlášena do insolvenčního řízení, neboť se zajištěný věřitel mylně domníval, že toto není třeba, stala-li se jeho pohledávka zajištěná zajišťovacím převodem práva splatnou před zahájením insolvenčního řízení (a nedošlo-li k vypořádání této pohledávky způsobem předvídaným ve smlouvě). Majetek sloužící k zajištění byl sepsán do majetkové podstaty a zajištěnému věřiteli v případě, kdy chtěl být uspokojen ze zajištění, nezbyvalo nic jiného, než přihlásit svou pohledávku jako zajištěnou do insolvenčního řízení.²⁷¹

Věřitel musí již při vzniku pohledávky pečlivě zvážit hodnotu majetku sloužícího k zajištění, protože v případě, kdy pohledávka bude zajištěná jen zčásti, bude věřitel v rámci oddlužení uspokojen z hodnoty zajištění a zbylou část pohledávky již nebude moci přihlásit jako nezajištěnou. Některým věřitelům se tento postup může zdát v rozporu se zásadou co největšího uspokojení věřitelů, avšak osobně se domnívám, že důvodem, proč věřitel nemůže

²⁶⁷ K tomu více viz 2.2.1.

²⁶⁸ Důvodová zpráva s. 100.

²⁶⁹ Tamtéž

²⁷⁰ „Pohledávky se zásadně uplatňují podáním přihlášky do insolvenčního řízení ve lhůtě stanovené pro jejich přihlášení (§ 173 insolvenčního zákona), to platí i pro zajištěné věřitele, kteří mohou svou pohledávku uspokojit pouze z majetku (dlužníka) poskytnutého k zajištění (§ 166 insolvenčního zákona). Výjimky představují pohledávky, které insolvenční zákon definuje v § 168, 169 a 172.“ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. listopadu 2011 ve věci KsBR 26 INS 869/2010, č.j.:2 VSOL 537/2011-P48-9.

²⁷¹ K tomu srov. Rozsudek Nejvyššího soudu - velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (v R 45/2009), a to pro poměry zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání a Usnesení Nejvyššího soudu 29 NSCR 23/2012 z 18. července 2013. V obou rozhodnutích je vyloučeno, aby se zajištěný věřitel domáhal vyloučení zajištění ze soupisu majetkové podstaty dlužníka.

část své pohledávky přihlásit jako zajištěnou a část jako nezajištěnou, je zřejmě skutečnost, že je jednak pohledávka jednotná a nelze svévolně měnit výši, v jaké je zajištěná, a historicky též proto, že dlužník ve svém návrhu na povolení oddlužení osvědčuje, že je schopen svým nezajištěným věřitelům uhradit alespoň 30 % jejich nezajištěných pohledávek. Zajištěné pohledávky jsou pak uspokojovány ve zvláštním režimu a s jejich uspokojením v rámci nezajištěných pohledávek se nepočítá.

Pohledávka zajištěnému věřiteli může vzniknout až po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ a to „z titulu uspokojení z majetku poskytnutého k zajištění (§ 166 insolvenčního zákona) v důsledku zápisu tohoto majetku do soupisu majetkové podstaty.... Věřitel ji pak musí uplatnit u insolvenčního soudu podáním přihlášky (§ 173 insolvenčního zákona).“²⁷² Tato přihláška bude následně ve zvláštním přezkumném řízení přezkoumána, pokud byla podána u soudu ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 30 dnů.²⁷³ Může nastat i případ, kdy dlužník v průběhu insolvenčního řízení nabude vlastnického práva k věci zatížené zástavním právem. Pak věřitel tohoto dlužníka bude soudem vyzván, aby ve stanovené lhůtě uplatnil své právo na zajištění, a poučen o následcích, jaké s sebou ponese neuplatnění tohoto práva.²⁷⁴

Domnívám se, že se může stát i případ, kdy do soupisu majetku bude zahrnut majetek dlužníka, který v katastru nemovitostí není jako vlastník nemovitosti zapsán. A to například při nabytí nemovitosti pouze jedním z manželů za trvání manželství, kdy tento majetek není možno považovat za výlučný majetek jednoho z manželů. Případně, kdy se změní vlastník zástavy a věřitel o této změně není informován. Může pak dojít k situaci, kdy takovýto věřitel neuplatní včas své právo na zajištění, neboť o insolvenčním řízení nebude informován a nebude mu tak dána možnost přihlásit svou pohledávku, případně uplatnit právo na vyloučení věci ze soupisu. Dle mého názoru by měl být rozšířen okruh osob, které budou insolvenčním správcem vyrozuměni o soupisu a možnosti podat vylučovací žalobu, a to pro osoby, které jsou v katastru nemovitosti vedeni jako zástavní dlužníci.

²⁷² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. srpna 2011 ve věci KSPH 41 INS 2804/2010, sp.zn.: 1 VSPH 663/2011-P226-10.

²⁷³ S touto pohledávkou bude nakládáno „shodně jako s ostatními zajištěnými pohledávkami (§ 167, 204, 293, 298, 299 insolvenčního zákona).“ tamtéž

²⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. března 2013 ve věci KSOS 31 INS 12026/2010, sp.zn.: 29 NSČR 32/2011-B-37 a dále Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. listopadu 2011 ve věci KSBR 26 INS 869/2010, č.j.:2 VSOL 537/2011-P48-9, dle kterého: „Odmítnutí přihlášky pro opožděnost by podle přesvědčení odvolacího soudu za dané skutkové situace vedlo k nespravedlivému poškození věřitele a odporovalo by principu stejných možností věřitelů, kteří mají stejné nebo obdobné postavení [§ 5 písm. a) a b) insolvenčního zákona].“

Majetek sloužící k zajištění nemusí být vždy ve vlastnictví dlužníka. V případech, kdy je pohledávka zajištěna majetkem třetí osoby, tedy zástavního dlužníka, uplatňuje zástavní (zajištěný) věřitel své právo na zajištění též přihlášením pohledávky do insolvenčního řízení. Pokud by se věřitel domáhal uspokojení své pohledávky žalobou po zahájení insolvenčního řízení, soud by toto řízení zastavil po právní moci rozhodnutí o úpadku.²⁷⁵ Zástavní dlužník není dlužníkem osobním a s ohledem na to se zástavní věřitel může uspokojit jen a pouze z majetku poskytnutého k zajištění. „Vzhledem k tomu, že zástavní věřitel má nárok pouze na vydání výtěžku zpeněžení majetku, který slouží k zajištění jeho pohledávky za třetí osobou, ale nemůže nikdy dostat více, než je skutečná výše jeho pohledávky za třetí osobou, měl by takový věřitel uplatnit svůj nárok v alternativní výši, a to do výše zpeněžení majetku sloužícího k zajištění jeho pohledávky, maximálně ale do výše jeho pohledávky za třetí osobou. V ideální podobě by přihláška zástavního věřitele měla být doložena i znaleckým posudkem oceňujícím majetek sloužící k zajištění jeho pohledávky.“²⁷⁶ Bude-li znalecký posudek u přihlášky absentovat, nechá si jej vyhotovit insolvenční správce na náklady zajištěného věřitele.

Za zmínku stojí též praxe soudů do konce roku 2013, kdy byl-li podán insolvenční návrh manžely a nedošlo k jeho spojení a řešení oddlužení manželů, pak se stávalo, že věřitelé zajištění zástavním právem k nemovitosti ve společném jmění manželů uplatňovali své zajištění u manžela s nižším příjmem. U manžela, který měl příjem vyšší, naopak přihlašovali svou pohledávku jako nezajištěnou. Této praxi především bank zamezil až Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí 2 VSPH 405/2014, 2 VSPH 406/2014 ze dne 29.7.2015, kdy uvedl, že pohledávka je jednotná a nelze jí částečně uplatňovat jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou.

7.1.6 Přednostní pohledávky

Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou se uspokojují v plné výši kdykoliv po rozhodnutí o úpadku, pokud

²⁷⁵ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. června 2011, sp. zn. 36 Co 13/2011, uveřejněné pod číslem 4/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. K tomu též srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR č.j. 29 Cdo 3963/2011 „Poté, co ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb. nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek osobního dlužníka, který dal zástavnímu věřiteli do zástavy svou pohledávku, již zástavní věřitel není oprávněn domáhat se žalobou podanou vůči poddlužníku zaplacení zastavené pohledávky bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka nebyla řádně a včas uspokojen a že zástavní právo k zastavené pohledávce je vůči poddlužníku účinné.“

²⁷⁶ Komentář ASPI k § 166 IZ.

insolvenční zákon nestanoví jinak²⁷⁷. Novela insolvenčního zákona s účinností od 1.7.2017 podstatně rozšířila výčet přednostních pohledávek uvedených taxativně uvedených § 168 IZ a demonstrativně uvedených v § 169 IZ. Přestože jsou alespoň některé z těchto pohledávek běžnou součástí každého insolvenčního řízení formou oddlužení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, nebylo v zákoně stanoveno až do novely zákonem č. 31/2019 Sb., v jakém pořadí se tyto pohledávky budou uspokojovat, a v praxi dochází k různorodému přístupu pořadí uspokojování těchto pohledávek. V rámci konkurzního řízení, které lze užít na oddlužení analogicky, je upraveno pořadí uspokojovaných přednostních pohledávek v ustanovení § 305 odst. 2 IZ takto: „...*uspokojí se nejdříve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle § 122 odst. 2, poté pohledávky věřitelů z úvěrového financování, poté poměrně náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a pracovněprávní pohledávky dlužníkůvých zaměstnanců vzniklé po rozhodnutí o úpadku a poté pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a poté pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně. Výtěžku zpeněžení podle § 298 odst. 2 lze však použít k uspokojení jiných pohledávek až po uspokojení pohledávky zajištěného věřitele.*“²⁷⁸ Novelou zákona byl do textu ustanovení § 398 IZ vtělen odstavec 4 dle kterého se upokojuje

1. *„odměna a hotové výdaje insolvenčního správce*
2. *pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, jestliže vznikly po rozhodnutí o úpadku*
3. *pohledávka podle § 390a odst. 5*
4. *záloha na úhradu odměny a hotových výdajů insolvenčního správce*
5. *ostatní pohledávky věřitelů na výživném ze zákona*
6. *náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty.*

„Ostatní pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň se uspokojí poměrně.“

Osobně se však domnívám, že zákonná úprava uspokojování pořadí přednostních pohledávek byla jistě na místě a zajistí věřitelům právní jistotu, která s ohledem na rozdílnost rozhodnutí soudů do předmětné novely absentovala. Kvituji, že uspokojení výživného je v pořadí hned na

277 Např. pohledávka představující odměnu zpracovatele návrhu na povolení oddlužení se uplatňuje v souladu s ust. § 390a odst. 5 IZ ve lhůtě podle ust. § 136 odst. 3 IZ, avšak v ustanovení § 136 odst. 3 se dozvíme, že cituji: „*Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, rozhodnutí nemusí obsahovat odůvodnění, jestliže žádný z věřitelů neuplatnil stanovisko podle § 389 odst. 2 písm. a) a nebyly zde pochybnosti podle § 397 odst. 1.*“

²⁷⁸ Takto je například určeno pořadí přednostních pohledávek soudkyní JUDr. Alenou Knapilovou, Krajský soud v Brně, senát 31 INS, usnesením č. j. KSBR 31 INS 12739/2017 – B – 4.

místě druhém za odměnou a hotovými výdaji insolvenčního správce a to z důvodu, že mnohdy je na jeho vyplácení existenčně závislá vyživovaná osoba, která si nemůže příjmy pro svou obživu opatřit jiným způsobem. Tento názor zastával při absenci zákonné úpravy uspokojování přednostních pohledávek i soudce Mgr. Tomáš Jirmásek, který upřednostnil výživné jako přednostní pohledávku před odměnou za přezkum přihlášených pohledávek a deponací na odměnu insolvenčního správce.²⁷⁹ Novela dala přítrž i tendencím soudců přenášet částečně určení pořadí uspokojování přednostních pohledávek na insolvenční správce, např. soudce Městského soudu v Praze JUDr. Pavol Pikna v rozhodnutí č. j. MSPH 78 INS 13540/2014 – B – 4 ukládá „*insolvenčnímu správci, aby si každý měsíc z částky sražené dlužníka ponechal 900 Kč jako zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů navýšenou od DPH, je-li insolvenční správce jejím plátcem, uhradil pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za podstatou, tedy zejména běžné výživné a dlužné výživné, a zbývající část vyplatil nezajištěným věřitelům podle poměru jejich pohledávek*“ či soudce Krajského soudu v Plzni JUDr. Miloš Benetka, v usnesení č. j. KSPL 54 INS 7404/2017 – B – 7 „*Z částky zaslané dlužníkem insolvenční správce nejprve vyplatí zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů v přiznané výši v bodu 1. a 2. výroku V. tohoto usnesení (běžná odměna a odměna za přezkoumané pohledávky) a deponuje zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce v přiznané výši v bodu 3. výroku V. tohoto usnesení (deponace na odměnu) a dále pak vyplatí další pohledávky za majetkovou podstatou; po jejich plném uspokojení zůstatek rozvrhne mezi nezajištěné věřitele v poměru dle distribučního schématu zprávy pro oddlužení.*“²⁸⁰

7.1.7 Přihláška nároku na náhradu nákladů řízení a uplatnění nákladů exekuce v insolvenčním řízení

V případě, že věřitel v rámci nalézacího řízení má vedle pohledávky přiznan nárok na náhradu nákladů řízení, avšak rozhodnutí soudu v době přihlášení pohledávky dosud nenabylo právní moci, je zpravidla věřiteli tento nárok přihlášen jako podmíněný dle ust. § 173 odst. 3 IZ. Podmínkou pak je nabytí právní moci daného rozhodnutí, lépe však „*pravomocně*

²⁷⁹ Krajský soud v Praze, senát 37 a 67 INS, usnesení č. j. KSPH 67 INS 7316/2014 – B – 4.

²⁸⁰ K tomu blíže VESELÝ, Petr a Klára HAŠOVÁ. *Přednostní pohledávky v oddlužení a jejich uspokojování – co soudce, to názor* [online]. 24. 11. 2017 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prednostni-pohledavky-v-oddluzeni-a-jejich-uspokojovani-co-soudce-to-nazor-106681.html>.

skončeného nalézacího řízení“.²⁸¹ Pokud insolvenční správce danou pohledávku popře, nezbyvá věřiteli než ohledně nepravomocného nároku na náhradu nákladu řízení zahájit incidenční spor na určení pravosti své pohledávky. Avšak s ohledem na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 62/2014 lze očekávat, že věřitel nebude v řízení o určení pravosti své pohledávky úspěšný. Podle výše uvedeného rozhodnutí nelze nepravomocný nárok na náhradu nákladů řízení přihlásit do insolvenčního řízení, neboť tento nárok vzniká až na základě pravomocného rozhodnutí a právní moc je tak jedním z předpokladů vzniku nároku, nikoliv podmínkou. „*Nárok na náhradu nákladů řízení tak v žádné fázi své existence nemá povahu pohledávky vázané na splnění odkládací podmínky. Teprve rozhodnutím soudu o přiznání náhrady nákladů řízení dle § 151 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu vzniká jednomu z účastníků proti druhému pohledávka.*“ Na tomto místě se zcela ztotožňuji s názory autorů článku „*Přihláška nároku na náhradu nákladů řízení do insolvenčního řízení*“²⁸², kteří apelují na zákonodárce, aby IZ novelizoval tak, že soudem přiznané nároky na náhradu nákladů řízení budou v rámci IZ považovány za podmíněné pohledávky. Důvodem pro novelizaci zákona může být skutečnost, že jednou ze základních zásad insolvenčního řízení je co nejvyšší uspokojení věřitele a zásada zákazu omezení práv věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení rozhodnutím insolvenčního soudu. Věřitelé, kteří mají soudem, byť nepravomocně, přiznanou náhradu nákladů řízení, tj. náklady, které věřitelé fakticky vynaložily, aby soud pohledávku v rámci nalézacího řízení věřitelům přiznal, jsou nuceni tyto náklady nést ze svého.²⁸³

Náklady nalézacího řízení a náklady exekuce nelze s ohledem na svůj vznik směřovat. Jak je podáno výše, náklady nalézacího řízení vznikají „*až na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu*“²⁸⁴, oproti nákladům exekuce,

²⁸¹ HRADIL, Aleš a David URBANEC. Přihláška nároku na náhradu nákladů řízení do insolvenčního řízení. *E-PRAVO* [online]. 23. 7. 2015 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prihlaska-naroku-na-nahradu-nakladu-rizeni-do-insolvenčního-rizeni-98452.html>.

²⁸² tamtéž

²⁸³ Vezmeme-li si případ, že věřitel má za dlužníkem pohledávku ve výši 10.000,-Kč, prostřednictvím advokáta podá návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, uhradí soudní poplatek ve výši 400,-Kč, odměnu se bude řídit advokátním tarifem – tj. za 2 úkony právní služby 2 x 1500,-kč a 2 režijní paušály 2x300,-Kč a zpravidla i DPH ve výši 21%, tj. celkem věřitel vynaloží částku 4.756,-Kč. V ideálním případě soud vydá elektronický platební rozkaz, řádně jej doručí dlužníkovi a dlužník podá návrh na zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční soud rozhodne o úpadku dlužníka. Věřitel svou soudem, zatím nepravomocně přiznanou pohledávku, ve lhůtě přihlásí do insolvenčního řízení, avšak náklady řízení přihlásit nebude moci. Dlužníkovi může být povoleno oddlužení, v zahájeném nalézacím řízení tedy bude moci být pokračováno a lze tedy důvodně očekávat, že rozhodnutí nabude právní moci. Dlužník s ohledem na mnohost věřitelů za 5 let splní 30% pohledávek nezajištěných věřitelů. Věřiteli se tak dostane plnění ve výši 3000,-kč, i přesto, že celkový dluh je 14.756,-Kč.

²⁸⁴ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 19552/2013, 44 ICm 3895/2013.

kteře vznikají již samotným zahájením exekuce. Z ustanovení § 6 odst. 1 ET, cituji: „*Odměna za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky činí...*“ je zřejmé, že zákonodárce vypuštěním slova „provedení“²⁸⁵ postavil na jisto, že exekutorovi náleží odměna již od okamžiku svého pověření. Náklady exekuce hradí soudnímu exekutorovi povinný.²⁸⁶ Výše odměny exekutora je exekutorem samotným specifikována v příkazu k úhradě nákladů exekuce. Pokud jej exekutor nestihne do zahájení insolvenčního řízení dlužníka vydat²⁸⁷, pak může náklady exekuce uplatnit jako pohledávku nevykonatelnou a bude mít nárok na „*minimální odměnu ve výši 2.000 Kč dle ust. § 6 odst. 3 ET na náhradu hotových výdajů v paušální částce 3.500 Kč dle ust. § 13 odst. 1 ET a na příslušnou DPH.*“²⁸⁸ V případě, že exekutor příkaz před zahájením insolvenčního řízení dlužníka vydá, pak se bude jednat o exekuční titul, tedy vykonatelnou pohledávku, která by pro exekutora znamenala lepší procesní postavení v případě incidenčního sporu.²⁸⁹ Z výše zmíněného je zřejmé, že exekutor svou pohledávku za dlužníkem (povinným z exekuce) může přihlásit do insolvenčního řízení a to buď jako vykonatelnou, pokud před insolvenčním řízením exekutor stihne vydat exekuční příkaz k úhradě nákladů exekuce, případně jako nevykonatelnou.²⁹⁰

285 Ve znění účinném do 31.12.2012.

286 Dle § 87 odst. 4 EŘ.

287 Podle Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64, nelze po zahájení insolvenčního řízení již příkaz vydat, neboť se podle soudu jedná o nepřipustné provádění exekuce.

288 tamtéž

289 KUBIŽŇÁK, Jan. Uplatňování nákladů exekuce v insolvenčním řízení, jestliže nebylo v exekuci nic vymořeno. *Právní prostor* [online]. 09.01.2015 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplatnovani-nakladu-exekuce-v-insolvencnim-rizeni-jestliže-nebylo-v-exekuci-nic-vymořeno>.

290 Pokud by nebylo možné, aby exekutor svou pohledávku za dlužníkem přihlásil, pak by v případě úspěšného oddlužení dlužník fakticky nemusel být osvobozen od povinnosti platit zbylé závazky, neboť by docházelo k rozhodování o nákladech řízení až v případě zastavení exekuce.

8 Postavení věřitelů

8.1. Postavení zajištěných věřitelů (povinnosti zajištěných věřitelů)

O postavení zajištěných věřitelů můžeme v souvislosti s insolvenčním zákonem hovořit hned v několika rovinách. Předně je třeba zmínit postavení těchto věřitelů v souvislosti se správou majetku²⁹¹ sloužícího k zajištění pohledávky, kdy jsou tyto věřitelé oprávněni udělovat závazné pokyny osobě s dispozičním oprávněním k tomu majetku. Ustanovení § 230 odst. 1 IZ uvádí demonstrativní výčet činností, které musí osoba s dispozičním oprávněním zajišťovat. Pokyny vůči osobě s dispozičním oprávněním by měly být: „*a) přesně formulovány co do obsahu, b) v případě možné nejasnosti doplněny vysvětlením, c) předány v písemné podobě insolvenčnímu správci a doloženy v insolvenčním spisu.*“²⁹² Pokyny by měly být jasné a měly by směřovat k řádné správě. Pokud je na straně zajištěných věřitelů pluralita, pak se tyto věřitelé museli do 31.12.2013²⁹³ dohodnout na správě majetku, který slouží k zajištění, a dát insolvenčnímu správci společný pokyn k určité činnosti. Nebyl-li udělen společný pokyn, bylo to „*stejně, jako by nebyl udělen pokyn žádný.*“²⁹⁴ Případná nemožnost dohody těchto věřitelů by byla řešena v rámci dohlédací činnosti insolvenčního soudu v souladu s ustanovením § 11 IZ. Od roku 2014 je rozhodný pokyn zajištěného věřitele, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí. Zákon počítá i s případnou nečinností tohoto věřitele, kdy, pokud věřitel neudělí pokyn ani ve lhůtě určené mu soudem, přechází toto právo na věřitele, který je druhý v pořadí. Je-li i tento věřitel nečinný, nastupuje až v této fázi dohlédací činnost insolvenčního soudu. Okrajem je dlužno poznamenat, že náklady na provedení pokynu nese zajištěný věřitel ze svého. Jsou-li vedle věřitelů s právem udělit pokyn i jiní věřitelé, jejichž pohledávka se uspokojuje ze stejného zajištění, vyžaduje se i písemný souhlas těchto věřitelů. V případě, kdy bude absentovat, je na osobě s dispozičním oprávněním, aby neprodleně

²⁹¹ „*Jde-li o správu věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, je osoba s dispozičními oprávněními vázána pokyny zajištěného věřitele směřujícími k řádné správě; je-li zajištěných věřitelů více, uděluje tyto pokyny zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí.*“ Viz § 230 odst. 2 IZ.

²⁹² Komentář ASPI k § 230 odst. 2 IZ.

²⁹³ Před účinností novely z. č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁴ Viz KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha: ASPI, a.s., 2008, strana 377; v judikatuře shodně např. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 9. 2013, č. j. KSUL 77 INS 8244/2012 – B – 23.

vyrozuměla soud, který do 30-ti dnů nařídí jednání.²⁹⁵ I přesto, že v této lhůtě musí jednání i proběhnout, domnívám se, že by bylo vhodné udělit možnost insolvenčnímu správci, aby chybějící podpisy zajistil, a to s ohledem na skutečnost, že tito věřitelé si nemuseli být vědomi skutečnosti, že udělují souhlas s pokynem zajištěného věřitele. V jednání „*mohou být projednány pouze námitky proti pokynům zajištěného věřitele, které byly uplatněny písemně nejpozději do sedmi ode dne zveřejnění těchto pokynů v insolvenčním rejstříku.*“²⁹⁶ V řízení, kde bude předvolán dlužník, insolvenční správce a zajištění věřitelé, soud tyto námitky projedná a pokyn zajištěného věřitele schválí či odmítne. Nebudou-li podány žádné námitky, řízení soud nenařídí a pokyn schválí.

Osobně za jedno z nejdůležitějších práv zajištěných věřitelů požadují právo zajištěného věřitele udělit insolvenčnímu správci pokyn směřující ke zpeněžení zajištěného majetku,²⁹⁷ neboť včasné udělení pokyn může pro věřitele znamenat větší rozsah jeho uspokojení v rámci insolvenčního řízení.²⁹⁸ „*Ochrana před nebezpečím, že zajištěný věřitel (zajištění věřitelé) dá přednost rychlému uspokojení (pouze) své pohledávky před dosažením co možná nejvyššího výtěžku zpeněžení (ke škodě nezajištěných věřitelů, resp. dlužníka), je představována povinností insolvenčního správce odmítnout jakýkoliv pokyn, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji. V takovém případě požádá insolvenční soud o přezkoumání tohoto pokynu v rámci dohlédací činnosti.*“²⁹⁹

Do novely provedené zákonem 294/2013 Sb. jsme se v praxi setkávali s případy, kdy za nečinné věřitele jednal insolvenční správce, aniž by k tomu byl pokyny zmocněn, a to v situaci, kdy mu nebyly uděleny pokyny ke správě či zpeněžení majetku. Udělení pokyn zajištěného věřitele vylučuje použití ustanovení insolvenčního zákona týkající se způsobů, jakými lze zpeněžit majetkovou podstatu, tedy ustanovení § 286 odst. 2 IZ, tj. skutečnosti, že se veřejná dražba provede na návrh insolvenčního správce dle §287 odst. 2 IZ, a skutečnosti, že prodej mimo dražbu uskuteční „*insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru.*“³⁰⁰

²⁹⁵ Viz ustanovení § 230 odst. 4. Lhůta počíná běžet dnem, kdy se insolvenční soud dozví od osoby s dispozičním oprávněním o neudělení souhlasu s pokynem těch věřitelů, kteří se budou uspokojovat ze stejného zajištění.

²⁹⁶ tamtéž

²⁹⁷ „*Zajištěný věřitel je oprávněn vydat následně i stanovisko k podmínkám přímého prodeje dle § 289 insolvenčního zákona.*“ Komentář ASPI k § 293 odst. 1. Zde bych jen zmínila, že ustanovení § 293 je speciální vůči ustanovení § 289 IZ.

²⁹⁸ Srov. tamtéž.

²⁹⁹ Článek e-právo: ŘEHÁČEK, Oldřich. Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona. EPRAVO.cz. [online]. 26.3.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvencniho-zakona-93686.html>.

³⁰⁰ Viz ustanovení §289 odst. 1 IZ.

Specifické postavení zajištěných věřitelů nacházíme též u způsobu jejich uspokojování, když jsou v souladu s ustanovením § 298 IZ uspokojováni ze zpeněžení majetku. Z výtěžku zpeněžení se odečtou náklady na insolvenčního správce, náklady spojené se zpeněžením ve výši max 5% výtěžku zpeněžení a náklady spojené se správou majetku určeného ke zpeněžení max ve výši 4 % výtěžku zpeněžení. Dá-li zajištěný věřitel souhlas insolvenčnímu správci, pak lze překročit zákonem stanovenou procentuální výši nákladů. Zajištěný věřitel tak činí zpravidla při nákladech na správu majetku, kdy jde jak o preventivní ochranu majetku (např. vytápění nemovitosti, zajištění nemovitosti před útoky zlodějů), také o případné rekonstrukce či restaurátorské práce, které mohou zvýšit hodnotu majetku a zajistit tak věřiteli vyšší uspokojení ze zajištění. Na tomto místě je vhodné zmínit, že zajištěnému věřiteli, jehož pohledávka nebyla plně uspokojena z výtěžku prodeje zajištění, by náležely též příjmy z nájmu tohoto majetku.³⁰¹ Doposud není judikatorně upraveno, za jakou dobu by tyto příjmy náležely věřitelům v případě povolení oddlužení. Lze však předpokládat, že rozhodná by byla doba od rozhodnutí o povolení oddlužení do doby zpeněžení tohoto majetku.³⁰²

A konečně lze i specifické postavení těchto věřitelů rozpoznat při oddlužení, kdy dle § 409 odst. 4 IZ se může zajištěný věřitel uspokojit z výtěžku zajištění poté, co jsou splněny všechny zákonem požadované náležitosti. I zde platí, že věřitel se může domáhat realizace zajištění, pokud svou pohledávku přihlásí jako zajištěnou, tato pohledávka bude zjištěna v přezkumném řízení a zároveň poté, co bude účinné usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

8.2.2 Postavení nezajištěných věřitelů

Věřitel, který nemá svou pohledávku za dlužníkem zajištěnou majetkem dlužníka, je věřitelem nezajištěným.³⁰³ Jedna ze zásad insolvenčního řízení je zásada rovných možností pro věřitele, kteří mají v zásadě stejné nebo obdobné možnosti. Aby však tato zásada platila pro nezajištěné věřitele v plném rozsahu, nesměl by nezajištěný věřitel přistoupit na možnost nižší míry uspokojení v procesu oddlužení.³⁰⁴

V případě reorganizace a konkurzu pro insolvenční řízení platí, že pro zrovnoprávnění věřitelů zajištěných a nezajištěných musí nezajištěné věřitelé obhájit své postavení na schůzi

³⁰¹ K tomu srov. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. července 2012 ve věci KSBR 31 INS 3579/2010, sp.zn.: 2VSOL 327/2012-B-71.

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ De facto se jedná o věřitele, který není dle § 2 písm. g) IZ považován za zajištěného.

³⁰⁴ Viz ustanovení § 392 odst. 1 písm. c) IZ.

věřitelů, kdy navrhnou členy a náhradníky věřitelského výboru a tyto soud schválí.³⁰⁵ Naproti tomu v rámci oddlužení je úprava odlišná, kdy nezajištění věřitelé mohou ovlivnit oddlužení hlasováním o způsobu oddlužení, k tomu více kapitola 4 a 5.

³⁰⁵ ASPI komentář k § 57 IZ.

9 Postavení ručitelů a osob, které zajišťují pohledávku věřitele

I přesto, že se ručení obecně považuje za zajišťovací institut, v insolvenčním právu tomu tak není. Věřitelé často chybně přihlašují svou pohledávku jako zajištěnou ručením. Tito věřitelé jsou v rámci insolvenčního řízení považováni za nezajištěné. Avšak přihláškou pohledávky věřitele není dotčeno jeho právo domáhat se splnění závazku po ručiteli.³⁰⁶ Věřiteli se tak může v konečné fázi dostat plnění jak od dlužníka, tak od ručitele a jeho pohledávka tak může být zcela vypořádána.

Kdo by měl však nejvíce zpozornět v případě úpadku dlužníka, jsou spoludlužníci dlužníka, nejčastěji tedy manžel dlužníka a ručitelé, kteří ručitelským závazkem v hojném množství u spotřebitelských smluv prohlásili, že věřitele uspokojí, jestliže dlužník věřitele svůj dluh nesplní.³⁰⁷ Takovéto prohlášení může pro ručitele a další osoby, které zajišťují pohledávku věřitele, znamenat, že budou povinni umořit dlužníkům dluh bez jakéhokoliv protiplnění ze strany dlužníka. Stane se tak v případě, kdy dojde k soudnímu osvobození dlužníka od placení zbylé části dluhů a následný regres ručitele vůči dlužníku bude pouhou naturální obligací.³⁰⁸ Otázkou je, zda je správné vázat osvobození dlužníka na subjekty, jakými jsou věřitelé, případně ručitelé či jiné osoby zajišťující závazek dlužníka, neboť neuhrazené části těchto pohledávek budou stále existovat ve formě naturální obligace. Bohužel asi neexistuje žádné řešení, neboť pokud by soud rozhodl, že neuhrazená část pohledávky zanikne, nebylo by již možno odejmout dlužníkovi osvobození od placení zbylé části dluhů.

Aby ručitelé či spoludlužníci předešli tomu, že se jim nedostane protiplnění, je vhodné, aby svou pohledávku přihlásili jako podmíněnou dle ustanovení § 183 odst. 3 IZ. Uspokojí-li, byť i částečně, ručitel či osoba, která pohledávku zajišťuje, věřitele, pak vstupuje do postavení věřitele v rozsahu, v jakém jí uspokojila. Insolvenční soud na návrh věřitele nebo této osoby rozhodne, že na místo věřitele (při částečném plnění vedle věřitele) vstupuje do řízení ručitel či osoba, která pohledávku věřitele zajišťuje.. „*Spoludlužník nebo ručitel je sám aktivně legitimován k podání návrhu dle § 18. Jde o výjimku z pravidla v § 18 odst. 1 věty druhé.*“³⁰⁹

³⁰⁶ Viz ustanovení §183 odst. 2 IZ.

³⁰⁷ Viz § 2018 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. Systematicky je zde ručení řazeno k institutům zajišťujícím dluh.

³⁰⁸ Osvobození se dle insolvenčního zákona vztahuje na ručitele a jiné osoby, které měli vůči dlužníkovi právo následného postihu. Osvobození se nevztahuje pouze na závazky dle § 416 IZ.

³⁰⁹ Komentář ASPI k § 183 odst. 3.

10 Přezkumné jednání

Poté, co insolvenční soud rozhodne usnesením o povolení řešení úpadku dlužníka oddlužením, uloží insolvenčnímu správci, aby nejpozději do 30 dnů od uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek podal elektronicky³¹⁰ zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a předložil soupis majetkové podstaty. Zpráva o přezkumu je výsledkem přezkumného jednání, které se koná u insolvenčního správce za účasti dlužníka. Při přezkumném jednání dochází k přezkoumání pohledávek, resp. uznání jejich výše, pravosti a pořadí jednotlivých věřitelů insolvenčním správcem. Insolvenční správce může své původní stanovisko k jednotlivým pohledávkám změnit nejpozději na tomto jednání. Insolvenční správce je zvláštním subjektem insolvenčního řízení, který není ani zástupcem věřitelů ani zástupcem dlužníka. Je tedy v rukou insolvenčního správce konečné zjištění jednotlivých pohledávek a s tím související i úplné, ve většině případů však poměrné uspokojení věřitelů.

Chybné zjištění pohledávky věřitele co do její pravosti, výše či pořadí bude mít zpravidla vliv³¹¹ na uspokojení ostatních věřitelů, neboť věřitelé jsou uspokojováni poměrně dle výše svých pohledávek.³¹² I přesto, že věřitelé mohou odvolat insolvenčního správce z jeho funkce, mohou tak učinit až po přezkumném řízení, kdy jsou však již pohledávky jednotlivých věřitelů s konečnou platností zjištěny. Novela zákonem č. 64/2017 Sb. ukončila i odborné debaty na téma, zda k ukončení přezkumného jednání dochází až schválením zprávy o přezkumu insolvenčním soudem či zda přezkumné jednání končí u insolvenčního správce, neboť v ustanovení § 410 odst. 2 IZ je výslovně uvedeno, že „*Skončením osobního jednání s dlužníkem končí přezkumné jednání.*“ Tento okamžik je klíčový pro možnost věřitele doložit vykonatelnost pohledávky a měnit výši své přihlášené pohledávky. Insolvenční správce a dlužník pak mohou nejpozději do skončení tohoto jednání měnit svá stanoviska k přezkoumávaným pohledávkám.

³¹⁰ Krátce po novelizaci insolvenčního zákona obeslalo Ministerstvo spravedlnosti insolvenční správce přípisem č.j. MSP-23/2017-OINS-ORIO/1 ze dne 4.8.2017: „*aby se jednalo o elektronický formulář, musí být tento vyplněn v elektronické podobě, v této rovněž uložen a zaslán insolvenčnímu soudu. V opačném případě není zachována jeho elektronická podoba a s tím související vnitřní datová struktura.*“

³¹¹ Takovéto zjištění by nemělo vliv na ostatní věřitele, pokud by všichni byly v rámci oddlužení uspokojení do 100%.

³¹² Takovéto chybné zjištění bude mít dopady i do jiných práv a povinností věřitelů, jakými je především právo hlasovat na schůzi věřitelů, větší či naopak menší vliv věřitelů na insolvenční řízení. srov. např. TARANDA, P.: Nad některými souvislostmi sankce za nadsazenou přihlášku v insolvenčním řízení, Daně, 2008, č. 6, str. 53.

Do novely zákonem 64/2017 Sb. bylo první přezkumné jednání většinou spojeno s termínem schůze věřitelů.³¹³ O termínu přezkumného jednání a jeho místě byli zvláště vyrozuměni³¹⁴ insolvenční správce a dlužník a toto jednání probíhalo u soudu. Nyní probíhá přezkumné jednání u insolvenčního správce, a to buď v jeho sídle či provozovně, avšak nebývá neobvyklé, že přezkumné jednání probíhá v místě bydliště dlužníka. O termínu data a místa osobního jednání je dlužník vyrozuměn insolvenčním správcem písemně výzvou k účasti zaslano do vlastních rukou. Osobní účast dlužníka na tomto jednání je nezbytná. U nezajištěných věřitelů je v rámci oddlužení stejně významný popěrný úkon³¹⁵ insolvenčního správce jako dlužníka. Popře-li dlužník pohledávku svého nezajištěného věřitele, nebude v rozsahu tohoto popření pohledávka zjištěna. „*At' je stanoven jakýkoli způsob řešení úpadku podle insolvenčního zákona, způsobí popěrný úkon dlužníka stav, kdy seznam přihlášených pohledávek upravený podle průběhu přezkumného jednání, nebude podkladem pro vedení exekučního řízení (výkomu rozhodnutí).*“³¹⁶

Insolvenční správce je povinen z přezkumného jednání vyhotovit „Zprávu pro oddlužení a o přezkumu“ rozdělenou do 3 částí:

- A. Zpráva o přezkumu,
- B. Záznam o jednání s dlužníkem
- C. Zpráva pro oddlužení,

přílohou je „Seznam přihlášených pohledávek“, případně vyrozumění o popření pohledávky. K formulářům o skutečnostech z přihlášených pohledávek insolvenční správce v seznamu přihlášených pohledávek³¹⁷ uvede u každého věřitele jeho číslo a pořadové číslo přihlášky, důvod vzniku pohledávky, celkovou výši pohledávky,³¹⁸ v jaké výši je uznána a v jaké výši popřena,³¹⁹ zda je pohledávka zajištěná³²⁰ či nezajištěná, vykonatelná či podmíněná. Insolvenční správce dále uvede vyjádření dlužníka k přihlášené pohledávce. Předepsaný

³¹³ Aby soud dostal všem zákonným požadavkům uvedených v ustanovení § 136 odst. 3 a § 137 odst. 1 a 2 IZ nařídí přezkumné jednání spojené se schůzí věřitelů mezi 38. a 90. dnem od rozhodnutí o úpadku.

³¹⁴ Dle § 75 odst. 1 insolvenčního zákona budou vyrozuměni zvláště doručením do vlastních rukou.

³¹⁵ Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí sp. zn. 32 Cdo 1726/98 ze dne 24.5.2001 uvedl: „*Popření pohledávky přihlášené do konkursu je procesním úkonem, pro nějž přiměřeně platí ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř.*“

³¹⁶ Komentář ASPI k § 192 odst. 3.

³¹⁷ Podrobnosti seznamu jsou upravené ve vyhlášce č. 191/2017 o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení.

³¹⁸ Insolvenční správce dále uvede výši jistiny a výši přihlášeného příslušenství.

³¹⁹ Na tomto místě insolvenční správce případně uvede, zda popírá pravost, výši či pořadí a následně se k důvodu popření vyjádří.

³²⁰ Pokud ano, uvede insolvenční správce důvod a způsob zajištění, zda věřitel uplatnil právo na uspokojení ze zajištění a jaká majetková hodnota zajišťuje pohledávku.

formulář mají insolvenční správci jak pro seznam přihlášených pohledávek,³²¹ tak pro přezkumný list zajištěné pohledávky a přezkumný list nezajištěné pohledávky.

Zpráva o přezkumu obsahuje průběh a výsledek přezkoumání přihlášení pohledávek včetně případných příloh. Insolvenční správce dlužníka poučí dle § 192 a násl. IZ o tom, že je oprávněn popírat pravost, výši a pořadí pohledávek a vysvětlí mu účinky případného popření pohledávky. Ve zprávě o přezkumu insolvenční správce též zpravidla uvede, zda některá z přihlášených pohledávek neobsahuje nesouhlas věřitele se schválením oddlužení ve smyslu ust. § 389 odst. 2 písm. a) IZ.

Následně insolvenční správce vyhotoví záznam o jednání s dlužníkem. V záznamu o jednání s dlužníkem insolvenční správce na předepsaném formuláři uvede, kdy došlo k osobnímu jednání s dlužníkem a že byl dlužník informován o důvodech a průběhu přezkoumání přihlášených pohledávek a o možnostech a účincích jejich případného popření, poučí dlužníka o jeho povinnosti předkládat listiny dokládající podmínky splnění oddlužení dle § 412a odst. 4 IZ a poučí dlužníka, že může v případě neschválení oddlužení žádat o konkurs. Jednání s dlužníkem předchází písemná výzva insolvenční správce k součinnosti dlužníka. Při jednání s dlužníkem insolvenční správce ověří totožnost dlužníka, jeho příjmy, rodinné poměry, majetek a případně fotograficky zdokumentuje bydlení dlužníka,³²² nekoná-li se jednání v kanceláři insolvenčního správce. Dlužník bude na jednání poučen, že je nezbytné před podáním zprávy pro oddlužení uhradit všechny odměny insolvenčního správce.

Zpráva o přezkumu obsahuje průběh a výsledek přezkoumání přihlášení pohledávek včetně případných příloh. Insolvenční správce dlužníka poučí dle § 192 a násl. IZ o tom, že je oprávněn popírat pravost, výši a pořadí pohledávek a vysvětlí mu účinky případného popření pohledávky.

Při soupisu majetkové podstaty insolvenční správce podstupuje dle ustanovení § 217 a násl. IZ, kdy v části A předepsaného formuláře uvede zjednodušený přehled majetkové podstaty, v části B pak detailní soupis majetkové podstaty,³²³ část C formuláře je věnována vysvětlení změn oproti předchozímu vyhotovení soupisu a v části D pak insolvenční správce přikládá přílohy.

³²¹ Dle § 189 odst. 4 IZ se seznam přihlášených pohledávek předkládá pouze na předepsaném formuláři, který je upraven vyhláškou č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). K tomu blíže § 431 písm. a) IZ. Dle § 431 písm. a) se jedná též o formuláře elektronických podání.

³²² Dle 11 písm. b) vyhlášky č. 121/2019, o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce IS.

³²³ S uvedením nemovitého majetku, movitého majetku, finančních prostředků, pohledávek a ostatního majetku.

Ve zprávě pro oddlužení, která se předkládá na předepsaném formuláři, insolvenční správce uvede, zda lze očekávat trvání schválení oddlužení po dobu 3 let a účet majetkové podstaty. Dále vyživovací povinnosti dlužníka. Příjmy dlužníka a zdůvodnění výše zálohy, příspěvky na splátky, očekávaný čistý výtěžek zpeněžení určený nezajištěných věřitelů, povinnost dlužníka vydat obydlí ke zpeněžení, neplatné či neúčinné úkony dlužníka, případně jinou výši splátek a okolnosti bránící schválení oddlužení. Následně insolvenční správce uvede informace, které považuje pro oddlužení za podstatné. Např. shrnutí majetkových poměrů, pokud je dlužník ve věku mladistvého, insolvenční správce konstatuje, zda splňuje podmínky zařazení pod ustanovení § 412a odst. 6 IZ – zda pohledávky nezajištěných věřitelů nevznikly alespoň ze dvou třetin jejich výše před dosažením 18-ti let, u dlužníků podnikatelů insolvenční správce uvede, z jakých příjmů bude vycházet. Dále insolvenční správce uvede předpokládanou míru uspokojení nezajištěných věřitelů, navrhovaný způsob oddlužení a návrh distribučního schématu splátek pro nezajištěné věřitele, následně insolvenční správce přidává přílohy, jako jsou znalecký posudek na nemovité věci či jeho vyjádření k návrhu dlužníka na stanovení jiné výše měsíčních splátek podle § 398 odst. 5 IZ.

Všechny výše zmíněné předepsané formuláře jsou ke stažení na: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>. Insolvenční správce má povinnost činit podání vůči insolvenčnímu soudu „v *elektronické podobě do datové schránky nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem*“ dle § 80a odst. 1 IZ.³²⁴

10.1 Popření pohledávky insolvenčním správcem, popření pohledávek ostatními věřiteli a popření pohledávky dlužníkem

Popěrný úkon může učinit insolvenční správce, dlužník a od 31.3.2011 též přihlášení věřitelé.³²⁵ Popřít lze pohledávku co do její pravosti, kdy je namítáno: „...že *pohledávka nevznikla nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela,*“³²⁶ co do její výše, kdy je namítáno: „... *dlužníkův závazek je nižší než přihlášená částka,*“³²⁷ či co do jejího pořadí, kdy je namítáno že: „...*pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce*

³²⁴ V případě, že by insolvenční správce nevyužil předepsaného formuláře či podání neučinil elektronicky dle § 80a odst. 1 IZ, jednalo by se o vadu podání.

³²⁵ Protože popěrný úkon mohou činit jen věřitelé, kteří mají přihlášenou pohledávku, tak toto právo nenáleží věřitelům s pohledávkou za podstatou a pohledávkou jí na roveň postavenou.

³²⁶ Ustanovení § 193 IZ

³²⁷ Ustanovení § 194 IZ. Při popěrném úkonu musí ten, kdo výši pohledávky popírá uvést jaká je skutečná výše této pohledávky.

pohledávky, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění. ³²⁸ Ten, kdo činí popěrný úkon, může popírat pohledávku současně co do její pravosti, výše i pořadí. Soud v rámci incidenčního sporu pohledávku zkoumá pouze v rozsahu popření. Z opatrnosti je lepší v případě pochybností, zda pohledávka je pohledávka promlčená, či zda je správně vyčíslená využít možnosti popřít jí co do pravosti i co do výše. Popření pohledávky lze vzít zpět. Je-li pohledávka popřena pouze jednou osobou, která následně svůj popěrný úkon vzala zpět, pak insolvenční soud rozhodne o tom, že pohledávka je zjištěna. ³²⁹

Účinky popření pohledávky stanoví § 196 IZ. Bude-li pohledávka úspěšně popřena co do její výše, nebude mít toto popření vliv na její pořadí. Ale z logiky věci vyplývá, že pokud bude pohledávka popřena zcela co do výše, věřitel nebude uspokojen vůbec. Ani popření pořadí pohledávky nebude mít vliv na její pravost nebo výši. ³³⁰ I přesto, že ustanovení § 196 odst. 1 IZ výslovně neřeší vliv popření pohledávky co do její pravosti na její výši a pořadí, je zřejmé, že pokud bude pohledávka takto úspěšně popřena, bude věřitel zcela vyloučen z uspokojení. Je-li popřena pohledávka zajištěného věřitele, bude mít její popření tytéž účinky, jako popření pravosti nezajištěné pohledávky. Částečné popření takovéto pohledávky bude mít na uspokojení věřitele stejný dopad, jako popření výše pohledávky.

V případě popření pohledávky insolvenčním správcem rozlišujeme, zda je popřená pohledávka vykonatelná či nevykonatelná. Bude-li popřena nevykonatelná pohledávka nezajištěného věřitele, bude muset tento věřitel v rámci incidenčního řízení uplatnit své právo na uspokojení žalobou na určení proti insolvenčnímu správci. Věřitel musí žalobu podat u insolvenčního soudu dle § 198 odst. 1 IZ: „...*do 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podle § 410 odst. 3 písm. a); tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyznění podle § 197 odst. 2 nebo § 410 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.*“ Popře-li pohledávku insolvenční správce i dlužník, musí věřitel podat žalobu proti oběma popírajícím subjektům, neboť tyto jsou v rámci incidenčního sporu nerozlučnými společníky. ³³¹ Věřitel by měl být též pečlivý při uplatnění pohledávky její přihláškou do

³²⁸ Ustanovení § 195 IZ. I zde musí ten, kdo popírá pořadí pohledávky uvést její skutečné pořadí.

³²⁹ Ustanovení § 192 odst. 1 IZ za středníkem.

³³⁰ § 196 odst. 1 IZ.

³³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2010 ve věci KSUL 45 INS 857/2008, sp. zn.: VSPH 544/2009-P6-8.

insolvenčního řízení, pokud bude jeho pohledávka popřena, nemůže již uvádět jiné důvody vzniku pohledávky než ty, které uvedl ve své přihlášce.³³² Důkazní břemeno přejde na insolvenčního správce, pokud vyjde v průběhu řízení najevo, že pohledávka přihlášená věřitelem je vykonatelná.

Bude-li popřena vykonatelná pohledávka, podává žalobu do 30-ti dnů od přezkumného jednání insolvenční správce proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Insolvenční správce může uplatnit jen skutečnosti, pro které pohledávku popřel. Při popření pravosti takovéto pohledávky může insolvenční správce nebo dlužník uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v předcházejícím řízení. V případě popření pořadí a výše se postupuje dle § 194 a § 195 insolvenčního zákona.

Popření pohledávky může učinit i dlužník popěrným úkonem, který je řádně zdůvodněný.³³³ Na popření pohledávky dlužníkem se podpůrně použije ustanovení o popření pohledávky insolvenčním správcem. Na přezkumném řízení tedy nebude dostačující, pokud dlužník uvede pouze, že pohledávku popírá, neboť věřitel, který by se bránil žalobou, by de facto nevěděl, proti čemu se má bránit. Popěrný úkon dlužníka bude mít dopad na seznam přihlášených pohledávek, neboť takovýto seznam nebude podkladem pro případné vedení exekučního řízení (výkonu rozhodnutí).

S přijetím insolvenčního zákona jsme se odchýlili od úpravy obsažené v zákoně o konkurzu a vyrovnání³³⁴, resp. od možnosti popřít pohledávku jiného věřitele³³⁵ přihlášenými věřiteli dlužníka. Popěrné právo věřitelům umožňuje nám svou právní úpravou blízké Rakousko a Německo, které mají problematiku insolvenční zakořeněnou déle ve svých právních řádech, a to, aniž by se dopustili diskorformity s právními normami vyšší právní síly.³³⁶ S ohledem na ústavní stížnost několika insolvenčních věřitelů zrušil Ústavní soud rozhodnutím č. 241/2010 Sb.³³⁷ úpravu týkající se nemožnosti popěrného práva ostatních věřitelů jako protiústavní s účinností k 31. březnu 2011. Nepřiznání práva věřitelům popírat přihlášené pohledávky jiných věřitelů pro věřitele znamenalo, že neměli možnost dovolávat se ochrany svých práv (především práva na spravedlivý proces a práva vlastnického) u nezávislého a

³³² Případně v jejím doplnění, které může učinit nejpozději do skončení přezkumného řízení.

³³³ A to v rámci oddlužení a reorganizace. V případě konkurzu není přiznáno dlužníkovi právo popírat přihlášené pohledávky.

³³⁴ Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání.

³³⁵ Předchozí úprava v § 21 odst. 2 ZKV.

³³⁶ Dle rakouské či německé právní úpravy může pohledávku jiného věřitele popírat věřitel (srov. např. § 105 Konkursordnung, § 178 Insolvenzordnung).

³³⁷ Jde o na nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, uveřejněný pod č. 241/2010 Sb., účinný k 31. březnu 2011.

nestranného soudu, kde by byla zjištěna skutečná pravost, výše a zajištění takovýchto pohledávek.³³⁸ Věřitelům nebyl dán žádný procesní prostředek, jak zpochybnit pohledávky jiných věřitelů, případně jak závazně stanovit insolvenčnímu správci, aby změnil své stanovisko a pohledávku popřel.³³⁹ I přesto, že původní návrh insolvenčního zákona s popěrným právem věřitelů počítal, nakonec byla s ohledem na rychlost řízení tato možnost věřitelům odejmuta.³⁴⁰ Ústavní soud k nelibosti disentujících soudců³⁴¹ rozhodl, že zákonodárce znemožněním možnosti popřít pohledávku přihlášeným věřitelem jinému věřiteli popřel právo zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny (tj. právo na spravedlivý proces). S tímto se nemohli ztotožnit disentující soudci, kteří dovodili, že úkony insolvenčního správce nejsou rozhodnutím ve smyslu právním a není tedy co přezkoumávat a konečně, že ani v obecné rovině nemají věřitelé právo popřít pohledávky jiných věřitelů a tito věřitelé mohou využít jednak žalobu z lepšího práva či uplatnit své právo na náhradu škody proti insolvenčnímu správci dle § 37 insolvenčního zákona.

Věřitel, který chce využít svého popěrného práva, musí tak na rozdíl od insolvenčního správce a dlužníka učinit písemně na předepsaném formuláři „Popření pohledávky přihlášeným věřitelem“³⁴² a to nejpozději do 3 pracovních dnů před přezkumným jednáním. Ve svém podání, které musí mít náležitosti jako žaloba dle občanského soudního řádu, uvede důvod popření, který již po uplynutí lhůty k popření nelze měnit. Pokud soud rozhodne o odmítnutí popření, má věřitel možnost se proti tomu rozhodnutí odvolat. Neodmítnutý popěrný úkon se má za určovací žalobu a to „...od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, nejdříve však po uplynutí 10 dnů od skončení přezkumného jednání.“³⁴³ Stejně jako insolvenční správce může věřitel uplatnit pouze ty skutečnosti, které dlužník neuvedl v nalézacím řízení, v případě, kdy popírá pravost nebo výši „vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu.“³⁴⁴ A konečně je zde dána povinnost věřitele, který učinil popěrný úkon, složit jistotu na náklady incidenčního sporu ve výši 10.000,- Kč dle ustanovení § 202 odst. 3 insolvenčního zákona. Rozhodné jsou přitom náklady každého incidenčního sporu bez ohledu na počet popřených pohledávek v jednom incidenčním řízení.

Novelou zákonem č. 64/2017 Sb. je nově zavedeno právo dlužníka popřít pohledávku zajištěného věřitele s účinky spojenými s popřením správce a to v reakci na rozhodnutí pléna

³³⁸ Tamtéž, Bod 7 citovaného rozhodnutí.

³³⁹ Tamtéž, zejm. bod 31.

³⁴⁰ Tamtéž, čl. IV. Bod 16. a 17. a bod 40 a 41.

³⁴¹ Soudce Vladimíra Kůrky, soudce Jiřího Nykodýma a soudce Miloslava Výborného.

³⁴² K dispozici na: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>

³⁴³ § 200 odst. 5 IZ.

³⁴⁴ § 200 odst. 6 IZ.

sp. zn. Pl. ÚS 2/19. „Předmětná právní úprava, která umožňovala popírat jen některé pohledávky a omezovala možné námitky jen na zánik či promlčení pohledávek, tomuto požadavku ochrany neodpovídala, a tedy prostředky, které insolvenční zákon v případě oddlužení dlužníkům – spotřebitelům poskytoval, nebyly účinnými tak, aby nedocházelo případně k používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách. Výše zmíněná novela insolvenčního zákona však rozlišování mezi nezajištěnými a zajištěnými věřiteli odstranila. Reagovala tak na výklad směrnice Rady Evropské unie o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, který provedl Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ze dne 21. 4. 2016 ve věci Ernst Georg Radlinger a Helena Radlingerová proti FINWAY a. s.“³⁴⁵

10.1.1 Režim pohledávek popřehných, nepřezkoumaných a podmíněných

Poté, co insolvenční soud provede kontrolu úplnosti návrhu, posoudí, zda zde nejsou dány důvody pro zamítnutí návrhu - rozhodne o schválení oddlužení. V této fázi již věřitelé přihlásili své pohledávky, které následně podléhají přezkumu v rámci přezkumného řízení. V rámci přezkumného řízení mohou být některé pohledávky popřehny, a to jak insolvenčním správcem, tak dlužníkem, případně i jiným přihlášeným věřitelem, jak je uvedeno výše. Je-li přihlášena pohledávka popřehna a není dosud skončen incidenční spor, pak i v tomto případě hradí dlužník částky připadající podle splátkového kalendáře na uspokojení této pohledávky k rukám insolvenčního správce dle § 411 odst. 2 insolvenčního zákona. I přesto, že zákon mlčí o pohledávkách řádně přihlášených, které nebylo možné přezkoumat na přezkumném řízení, případně pohledávkách, které byly přihlášeny podmíněčně³⁴⁶, z logiky věci vyplývá, že tyto pohledávky nemůže soud pominout a je na ně třeba uplatňovat stejný postup jako na pohledávky popřehné.

Až pravomocný výsledek incidenčního sporu, případně přezkoumání takovéto pohledávky, bude relevantní pro vyplacení takto shromážděné částky příslušnému věřiteli, a v případě, kdy věřitel nebude v incidenčním sporu úspěšný, pak ostatním přihlášeným nezajištěným věřitelům, a to poměrem dle výše jejich přihlášených pohledávek.³⁴⁷ Bude-li deponovaná částka vyplacena ostatním nezajištěným věřitelům jako mimořádný příjem, měl by soud rozhodnutím změnit rozhodnutí o splnění splátkového kalendáře tak, že do budoucna stanoví

³⁴⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 2/19 včetně disentů dostupný zde:

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Vedouci_OVVP/Agenda_de_Portavoz/Pl_US_2_19_na_web.pdf.

³⁴⁶ Zejména se jedná o pohledávky z titulu ručení.

³⁴⁷ K tomu více Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. září 2010 ve věci MSPH 99 INS 1787/2009, sp. zn.: 2 VSPH 768/2010-P2-8.

jinou procentuální výši jednotlivých splátek, kterou obdrží nezajištění věřitelé. Toto by měl soud učinit na základě § 407 odst. 3 insolvenčního zákona i bez návrhu. Též může nastat situace, kdy popěrný úkon vezme insolvenční správce zpět³⁴⁸, pak bude popřená pohledávka zjištěna.

³⁴⁸ Otázkou je, zda bude mít stejné účinky zpětvzetí popěrného úkonu dlužníkem.

11 Věřitelé a jejich účast ve věřitelských orgánech

„Nejvýznamnějším právem věřitele, které je spojeno s jeho (zjištěnou) přihláškou pohledávky, je hlasovací právo. Insolvenční zákon dává přihlášeným (zejména zjištěným) věřitelům široké možnosti, jak mohou ovlivnit průběh insolvenčního řízení.“³⁴⁹ Hlasovat věřitelé mohou buď v rámci věřitelských orgánů, nebo korespondenčně. „Věřitelskými orgány jsou schůze věřitelů a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů.“³⁵⁰ Schůze věřitelů je vedle věřitelského výboru (příp. zástupce věřitelů) jedním z věřitelských orgánů. Schůze věřitelů je svolána v rámci oddlužení pouze navrhne-li její svolání nadpoloviční většina všech věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše činí zároveň nadpoloviční většinu přihlášených pohledávek. Před novelou zákonem č. 64/2017 Sb. to byla právě schůze věřitelů, které svou volbou a možným odvoláním ovlivňovala obsazení věřitelského výboru a jejich náhradníků či zástupce věřitelů. Schůze věřitelů vykonávala působnost věřitelského výboru do doby, než byl ustanoven, avšak pravomoci věřitelského výboru si mohla vyhradit i poté, co byl věřitelský výbor ustanoven, a to usnesením přijatém při hlasování schůze věřitelů.³⁵¹ Projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí se dělo právě na schůzi věřitelů. Věřitelé však často neměli zájem se schůze věřitelů v rámci oddlužení účastnit a neprojeví ani zájem aktivně se účastnit na dalším průběhu insolvenčního řízení. Proto kvitují předmětnou novelu IZ, která reagovala na faktický stav – pasivitu věřitelů, kteří se schůze věřitelů zúčastňovali velmi výjimečně. Schůze věřitelů může být od 1.července 2017 svolána též k projednání a způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí, avšak za tímto účelem jí musí svolat věřitelé dle podmínek uvedených v ustanovení § 47 odst. 1 IZ.

Věřitelský výbor není v oddlužení povinný. Je tedy na věřitelích, zda se chtějí aktivně účastnit na průběhu insolvenčního řízení.³⁵² Přitom prostřednictvím věřitelského výboru, případně prostřednictvím zástupce věřitelů, mohou věřitelé zásadně ovlivňovat další vývoj

³⁴⁹ HORÁK, Milan. Práva a povinnosti věřitelů spojené s přihláškou. *Epravo.cz* [online]. 26. 1. 2022 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prava-a-povinnosti-veritelu-spojene-s-prihlaskou-114180.html>.

³⁵⁰ Viz § 46 odst. 1 IZ.

³⁵¹ Pokud pro hlasovala většina tvořená nejméně dvěma třetinami hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek. 46 odst. 2 IZ.

³⁵² Viz § 56 odst. 3 IZ. Okrajem jen uvádím, že toto ustanovení reaguje na návrh Hospodářské komory, která insolvenčnímu zákonu vytýkala, že zajištěný věřitel (zpravidla banka) může s ohledem na svůj počet hlasů po svolání schůze paralyzovat nefunkční věřitelský výbor, je-li v rámci oddlužení volen, „věřitelský výbor, v němž převažují hlasy nezajištěných věřitelů (2:1 nebo 3:2) a všechny či některé jeho pravomoci si stáhnout na sebe.“ Návrh byl zapracován a nyní se k platnosti „Usnesení, jímž si schůze věřitelů vyhrazuje působnost jiných věřitelských orgánů, je přijato, jestliže pro ně hlasovala většina tvořená nejméně dvěma třetinami hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek.“

insolvenčního řízení.³⁵³ S novelou insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb. došlo k nepatrné změně formulace § 59 odst. 2 insolvenčního zákona, kdy na místo demonstrativního výčtu osob, kterým je zapovězena účast ve věřitelském výboru, je dána vyvratitelná domněnka podjatosti těchto osob. Pokud nově věřitelé prokážou, že není důvod pochybovat o jejich nepodjatosti, mohou být členy věřitelského výboru a mít tak zásadní vliv na směřování insolvenčního řízení.³⁵⁴ V rámci oddlužení však může dojít s ohledem na osobu dlužníka pouze k případům, kdy bude dán důvod podjatosti osobám dlužníkovi blízkým. I tyto mají nyní možnost vyvrátit domněnku o své podjatosti.

11.1 Námitky věřitelů a jejich projednání

Námitky věřitelů jsou nástrojem, který věřitelům dává v různých fázích insolvenčního řízení možnost hájit svá práva a uplatňovat svůj vliv na insolvenční řízení. Námitky mohou podávat jak zajištění tak nezajištění věřitelé, pokud insolvenční zákon výslovně nestanoví něco jiného.

Námitky mohou věřitelé uplatňovat ke zprávě o činnosti insolvenčního správce odvolaného nebo zproštěného funkce v průběhu insolvenčního řízení. Zajištění věřitelé jsou oprávněni podávat námitky proti pokynům zajištěného věřitele týkajícím se správy věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, a to ve lhůtě sedmi dnů ode dne zveřejnění těchto pokynů v insolvenčním rejstříku.³⁵⁵ Stejná lhůta k uplatnění námitek náleží i ostatním věřitelům a dlužníkovi proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení. Zda námitkám insolvenční soud vyhoví, se věřitelé dozví na jednání, které soud nařídí do 30 dnů. Následně přísluší obrana věřitelům ještě proti konečné zprávě insolvenčního správce, kterou je insolvenční správce povinen předložit insolvenčnímu soudu v závěru zpeněžení majetkové podstaty. Námitky jsou oprávněni podat dvojmo³⁵⁶ účastníci řízení, tedy i věřitelé, ve lhůtě 15 dnů poté, co byla v insolvenčním rejstříku

³⁵³ Okrajově uvádím, že věřitelském výboru byla do 31.12.2013 zapovězena účast zejména akcionářům, společníkům dlužníka a osobám tvořícím s dlužníkem koncern to s ohledem na jejich vztah k dlužníkovi, kdy lze pochybovat o jejich podjatosti. § 59 odst. 2 IZ ve znění do 31.12.2013 „2) Členy ani náhradníky věřitelského výboru nemohou být osoby, u kterých je vzhledem k jejich vztahu k dlužníkovi důvod pochybovat o jejich nepodjatosti, zejména osoby dlužníkovi blízké, vedoucí zaměstnanci dlužníka, podle § 33 odst. 3 a § 73 odst. 3 zákoníku práce, společníci dlužníka, s výjimkou akcionářů, pokud nepůsobí v orgánech dlužníka nebo nevlastní dlužníkovi akcie anebo jiné jím vydané účastnické cenné papíry v souhrnné hodnotě více než desetiny základního kapitálu dlužníka, a osoby tvořící s dlužníkem koncern.“

³⁵⁴ Vznikne-li pochybnost o nepodjatosti některých členů věřitelského výboru až následně, lze člena věřitelského výboru odvolat z jeho funkce dle § 63 odst. 3 IZ.

³⁵⁵ K tomu více kap. 3.2.1. Postavení zajištěných věřitelů (povinnosti zajištěných věřitelů)

³⁵⁶ Jedno podání bude doručeno insolvenčnímu správci k vyjádření. Doručení jednoho paré nebude mít vliv na projednatelnost těchto námitek.

zveřejněna konečná zpráva. Soud pro projednání námitek nařídí jednání, na které zvláště předvolá účastníky řízení.³⁵⁷ Po projednání námitek insolvenční soud buď konečnou zprávu schválí nebo nařídí její doplnění či změnu a v případech důvodnosti námitek konečnou zprávu odmítne a současně uloží insolvenčnímu správci, aby v soudcovské lhůtě předložil novou.

V rámci oddlužení je právo podat námítky přiznáno pouze nezajištěným věřitelům aktivně hlasujícím o přijetí způsobu oddlužení. Právo vznášet námítky nemají zajištění věřitelé, a to z důvodu, že u obou způsobů řešení úpadku jsou uspokojováni ze zpeněžení majetku sloužícího k zajištění jejich pohledávek. Aktivně legitimováni jsou jak věřitelé, kteří hlasují na schůzi věřitelů, tak i věřitelé hlasující distančně pomocí hlasovacího lístku. Využije-li korespondenčního hlasování většina nezajištěných věřitelů, pak insolvenční soud schůzi věřitelů nesvolá a výsledek hlasování zveřejní vyhláškou. Podstatným rozdílem mezi věřiteli hlasujícími na schůzi věřitelů a věřiteli hlasujícími distančně je lhůta k uplatnění námitek, kdy u věřitelů hlasujících na schůzi věřitelů musí být námítky uplatněny do skončení této schůze věřitelů, naproti tomu u korespondenčních věřitelů je lhůta k uplatnění námitek sedm dní a počíná běžet zveřejněním zprávy pro oddlužení v insolvenčním rejstříku. Opožděně podané námítky insolvenční soud odmítne, v ostatních případech rozhodne o námitkách nejpozději v rozhodnutí o schválení/neschválené oddlužení. *„Za účelem jejich projednání může nařídít jednání, ke kterému předvolá dlužníka, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitele, kteří podali námítky. Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.“*³⁵⁸ Nezajištění věřitelé, kteří se neúčastní schůze věřitelů, ani pomocí hlasovacího lístku neprojeví svůj postoj ke způsobu oddlužení, nemají právo vznášet námítky. *„Platí, že věřitelé, kteří včas neuplatnili námítky podle věty první, souhlasí s oddlužením bez zřetele k tomu, zda dlužník má dluhy z podnikání.“*³⁵⁹

Vrchní soud v Praze dovodil, že nezajištění věřitelé musí aktivně využít svého práva namítat skutečnosti bránící oddlužení a hlasovat o způsobu oddlužení: *„V daném případě se však žádný ze čtyř přihlášených nezajištěných věřitelů nezúčastnil schůze věřitelů konané dne 29.7.2008, již soud v řádně zveřejněném rozhodnutí o úpadku a o povolení oddlužení ze dne 19.6.2008 svolal, ani nehlasoval o způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů. Tímto svým postojem ovšem nezajištění věřitelé nejenže rezignovali na své právo zúčastnit se prostřednictvím hlasování rozhodnutí o způsobu, jímž má být oddlužení provedeno, ale dali tak rovněž najevo, že žádné námítky stran nepřípustnosti oddlužení nehodlají uplatnit, a že ani*

³⁵⁷ Insolvenčnímu správci, dlužníku, věřitelům, kteří podali námítky proti konečné zprávě.

³⁵⁸ Viz 403 odst. 3 IZ.

³⁵⁹ §403 odst. 2 věta poslední IZ.

nereflektují na možnost s případnými novými zjištěními v tom směru se seznámit.“³⁶⁰ Rozsah námitek hlasujících věřitelů je omezen na skutečnosti, pro které je možné návrh na povolení oddlužení soudem zamítnout či odmítnout. Věřitelé nemohou pouze konstatovat, že jsou dány důvody pro zamítnutí či odmítnutí insolvenčního návrhu, a musí být v uplatňování svých práv aktivní. Námitky věřitelů musí být též řádně odůvodněny.

³⁶⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. října 2008 ve věci KSUL 70 INS 2162/2008, sp. zn.: 1 VSPH 170/2008.

12 Zrušení oddlužení

V průběhu oddlužení se mohou vyskytnout skutečnosti, které mohou vyústit až ve zrušení již schváleného oddlužení a následné řešení úpadku dlužníka konkursem. Taxativní výčet těchto subjektivních skutečností nalézáme v ustanovení § 418 odst. 1 IZ. S ohledem na novelu provedenou zákonem č. 460/2020 Sb. bude odlišná pro řízení, kde bylo vydáno rozhodnutí o úpadku do 31.5.2019 a pro řízení vydaná později. Po novele bude zrušeno oddlužení z těchto důvodů:

„a) dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo

b) v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, nebo

c) dlužník není v důsledku okolností, které zavinil, po dobu delší než 3 měsíce schopen splácet v plné výši ani pohledávky podle § 395 odst. 1 písm. b), jestliže vznikly po rozhodnutí o úpadku, anebo

d) to navrhne dlužník.“³⁶¹

Ke zrušení add a) dochází z důvodu, že dlužník neplní podstatné povinnosti uvedené v ustanovení § 412 insolvenčního zákona. Nejčastěji se jedná o případy, kdy dlužník nepřiznává veškeré své příjmy a tyto úmyslně zamlčuje či nevykonává přiměřenou výdělečnou činnost anebo neusiluje o získání zaměstnání či zamlčuje majetek.³⁶² Nejvyšší soud v této souvislosti judikoval, cituji: *„Pro účely posouzení, zda je důvod zrušit schválené oddlužení proto, že dlužník neplní povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, není omezujícím (rozhodným) kritériem (vyhlučujícím vydání takového rozhodnutí) to, zda dlužník „zavinil“, že neplní povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nýbrž to, zda dlužník takto neplní „podstatné“ povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení (jejichž výčet ohledně plnění splátkového kalendáře je obsažen v ustanovení § 412 IZ).“³⁶³*

V případě zrušení oddlužení add b) je založena vyvratitelná domněnka zavinění vzniku peněžitého závazku dlužníka po schválení oddlužení, pokud k vymožení takového dluhu byl nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce.³⁶⁴

³⁶¹ Viz § 418 odst. 1 IZ.

³⁶² Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sp. zn. 29 NSČR 33/2016, cituji: *„Skutečnost, že dlužník, který porušil povinnost uvést v seznamu majetku svůj osobní automobil, potřebuje osobní automobil na cesty k lékaři, jej za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře nezavazuje povinnosti vydat osobní automobil insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek použít k mimořádné splátce nad rámec splátkového kalendáře (§ 412 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona).“*

³⁶³ Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. KSUL 45 INS 3212/2009, 29 NSČR 12/2013-B ze dne 28. 2. 2013, uveřejněném pod č. 77/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

³⁶⁴ Viz § 418 odst. 2 IZ.

Zrušení z důvodu add c) není použitelné v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Soud též nezruší insolvenční řízení, v nichž bylo vydáno rozhodnutí o úpadku do 31.5.2019 a to dle § 418 odst. 1 písm. b) IZ, pokud dlužník nemůže plnit podstatné části splátkového kalendáře v důsledku epidemie pandemií COVID a s ní spojenými restriktivními opatřeními. „*Ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 191/2020 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) se neuplatní při rozhodování o tom, zda insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, je-li důvodem zrušení okolnost, že dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení (§ 418 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) nebo okolnost, že v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti (§ 418 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona).*“³⁶⁵

Insolvenční soud rozhodne o zrušení oddlužení vždy, pokud zrušení oddlužení navrhne dlužník. V případě, že zrušení oddlužení navrhne věřitel, bude soud zkoumat naplnění jednoho z důvodů zrušení oddlužení. „*Věřitelem, kterého má na mysli § 418 odst. 7 IZ a který je oprávněn podat návrh na zrušení schváleného oddlužení, je pouze věřitel, který je účastníkem insolvenčního řízení ve smyslu § 14 odst. 1 IZ, tedy který uplatnil své právo vůči dlužníku přihláškou pohledávky, popř. uplatnil svůj nárok dle § 203 odst. 1 IZ co pohledávku za majetkovou podstatou či pohledávku postavenou jí na roveň. Jen takový věřitel - účastník insolvenčního řízení - je oprávněn k podání návrhu na zrušení schváleného oddlužení, o kterém pak insolvenční soud (po projednání věci) je povinen rozhodnout, ať již zrušením schváleného oddlužení, jestliže návrh shledá důvodným, anebo - v opačném případě - zamítnutím takového návrhu. Podá-li však „návrh“ na zrušení schváleného oddlužení údajný věřitel, který ve smyslu výše uvedeného není účastníkem insolvenčního řízení a kterému tudíž věcná legitimace k podání takového návrhu (totiž žádného procesního návrhu) nesvědčí, insolvenční soud není povinen o takovém „návrhu“ jakkoli rozhodovat. Tento „návrh“ nicméně může využít v rámci své dohlédací činnosti (§ 11 odst. 1 IZ) jako podnět k prověření toho, zda nejsou dány skutečnosti odůvodňující zrušení schváleného oddlužení, s tím, že pokud takové skutečnosti shledá, schválené oddlužení zruší.*“³⁶⁶ Insolvenční soud však může zrušit oddlužení i bez návrhu dle § 418 odst. 7 věty poslední IZ.

Soud může zrušit již schválené oddlužení jen do té doby, dokud nevzal na vědomí splnění oddlužení. Pokud by soud rozhodoval podle aktuálního znění zákona, které v době

³⁶⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sen. zn. 29 NSČR 28/2021, ze dne 30. 11. 2021.

³⁶⁶ Vrchní soud v Praze v usnesení č. j. MSPH 59 INS 30258/2015, 2 VSPH 992/2020-B-55 ze dne 29.9.2020.

schválení oddlužení nebylo účinné, bylo by jednání stiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.³⁶⁷ Soud o zrušení oddlužení rozhodne po jednání, ke kterému předvolá dlužníka, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitele, který zrušení oddlužení navrhl.

Před novelou zákonem č. 31/2019 Sb., tj, před 1.6. 2019, kdy byla jednou z podmínek schváleného oddlužení povinnost dlužníka uhradit nezajištěným věřitelům alespoň 30% jejich pohledávek. Pokud dlužník tuto povinnost nesplnil, mohl insolvenční soud oddlužení zrušit. Insolvenční soudy však zpravidla nezrušily bez dalšího insolvenční řízení, ve kterém se dlužník dostal do dalších problémů poklesem příjmu či ztrátou zaměstnání. *„Důvodem pro zrušení oddlužení...nemůže být bez dalšího momentální zhoršení příjmové situace dlužníka, jenž mu v daném okamžiku neumožňuje poskytovat věřitelům pojatým do splátkového kalendáře plnění v rozsahu potřebném pro jeho celkové řádné splnění. Aby bylo možno uzavřít, že úspěšné završení oddlužení objektivně vzato nelze předpokládat, musí jít o situaci, kdy je zcela zřejmé, že dlužník v časovém prostoru splátkového kalendáře nebude schopen či ochoten současný nepříznivý vývoj procesu oddlužení zvrátit, anebo kdy se mu ani v rozumném časovém horizontu nepodařilo dosáhnout potřebných lepších výdělků či dalších příjmů a není reálná naděje na změnu.“*³⁶⁸

³⁶⁷ Insolvenční soud musí vycházet ze znění zákona rozhodného ke dni schválení oddlužení a to s ohledem na princip ochrany minulých právních skutečností - usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020 sp. zn. 29 NSČR 117/2018, dostupné na www.nsoud.cz, nález pléna Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2017 sp. zn. Pl.ÚS 21/96, uveřejněný pod č. 13/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo R 35/2006 nález pléna Ústavního soudu. Dále k tomu srov. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci 4 VSOL 242/2021-B-42 č. j. KSBR 32 INS 4379/2018 4 VSOL 242/2021-B-42 ze dne 8.6.2021.

³⁶⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2015, sp. zn. 3 VSPH 528/2014-B-24. Dále též Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14.3.2014 č. j. 2 VSOL 104/2014-B-51 ve věci KSBR 37 INS 7016/2010 či Usnesení Vrchního soudu v Praze v usnesení ze dne 29. 3. 2016 č. j. 2 VSPH 446/2016-B ve věci KSPL 27 INS 4965/2009.

13 Přerušeni a prodloužení oddlužení

Oddlužovací novela zákonem č. 31/2019 Sb. s účinností od 1.6.2019 přinesla zcela nové instituty, jakými jsou přerušeni a prodloužení oddlužení, a to pro řízení vydaná po tomto datu. Dle důvodové zprávy: „*účelem přerušeni průběhu oddlužení je zastavit po konkrétně stanovenou dobu některé účinky oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, aniž by se dlužník vystavoval riziku nesplnění oddlužení v původně předpokládané době, nebo dokonce riziku zrušení schváleného oddlužení z důvodu neplnění podstatných povinností podle schváleného způsobu oddlužení.*“³⁶⁹ Přerušeni insolvenčního řízení je možné pouze na návrh dlužníka či insolvenčního správce, a to maximálně na dobu 1 roku. Pokud odpadnou důvody pro přerušeni řízení, insolvenční soud i bez návrhu rozhodne o pokračování v řízení. Proti rozhodnutí není odvolání přípustné. Insolvenční soud nebude rozhodovat o pokračování řízení, které bylo přerušeno na určenou dobu či do určeného dne. Z logiky věci vyplývá, že přerušit lze řízení pouze splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty.³⁷⁰ O přerušeni insolvenčního řízení rozhoduje insolvenční soud, přičemž nelze přerušit řízení, kde ještě nebylo schváleno oddlužení. K tomu blíže odůvodnění rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci č.j. 2 VSOL 526/2020-B-20 ze dne 23.11.2020, cituji: „*Je zřejmé, že ve fázi toliko povoleného, nikoliv schváleného, oddlužení výše vymezené negativní dopady dlužníkovi nehrozí již z toho důvodu, že není jisté, zda ke schválení oddlužení dojde. Dále je třeba zmínit, že na ostatní fáze insolvenčního řízení (bez ohledu na způsob řešení úpadku) přímo dopadá právní úprava § 84 odst. 1 věty první I. Z., která přerušeni insolvenčního řízení výslovně nepřipouští.*“ Přerušovat řízení nelze opakovaně. Po dobu přerušeného řízení náleží insolvenčnímu správci odměna dle snížená o 70 %.³⁷¹

Přerušeni řízení bylo nejvíce využíváno v době restriktivních opatření spojených s šířením nemoci COVID-19. Na webových stránkách „<https://insolvence.justice.cz> › uploads › 2020/03“ si mohli dlužníci stáhnout vzor pro přerušeni řízení s pokyny k jeho vyplnění. Vzor byl vypracován pod taktovkou Ministerstva spravedlnosti jako reakce na opatření vlády České republiky v souvislosti s omezením šíření koronaviru SARS-CoV-2, kdy bylo možné očekávat snížení či dokonce výpadek příjmů určitých skupin osob. Pro řízení, kde došlo ke schválení oddlužení před výše zmiňovanou novelou, byl přijat zákon č. 191/2020 Sb., o některých

³⁶⁹ Viz důvodové zpráva k novele č. 31/2019 Sb.

³⁷⁰ I přesto však zákonodárci tuto skutečnost výslovně uvedli v ustanovení § 412b odst. 1 IZ.

³⁷¹ Dle § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky 313/2007 Sb.

opatření ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (tzv. Lex Covid). Dle zákona Lex Covid může insolvenční soud na návrh dlužníka „*přiznat dlužníku osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny, i tehdy, je-li hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo nižší než 50 % jejich pohledávek v případě, že soud rozhodoval podle § 398 odst. 4 nebo podle § 407 odst. 3 insolvenčního zákona, nebo nižší než hodnota plnění, na které se tyto věřitelé s dlužníkem dohodli.*“³⁷² Dlužník musí prokázat, že nezajištění věřitelé dostali nižšího plnění v důsledku okolností, které dlužník nezavinil. Z důležitých důvodů může soud též prodloužit lhůtu rozhodnou pro splacení pohledávek dle §412a odst. 1 IZ. Na rozdíl od přerušování insolvenčního řízení může o prodloužení požádat pouze dlužník a jeho oddlužení lze prodloužit maximálně o 6 měsíců. Je zřejmé, že o prodloužení budou žádat zejména ti dlužníci, kteří se v době 3 let od schválení oddlužení přibližují hranici 60% úhrady pohledávek jejich nezajištěným věřitelům.

³⁷² Viz § 15 odst. 1 zákona Lex Covid.

14 Splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek jeho věřitelů

Cílem každého dlužníka, který podstoupil celý oddlužovací proces je (by mělo být) osvobození od placení zbytku neuhrazených pohledávek jeho věřitelů zahrnutých do oddlužení. Kýženého výsledku lze dosáhnout pouze tehdy, pokud dlužník splní podmínky oddlužení a insolvenční soud toto vezme na vědomí. Jedná se o koncepční změnu zavedenou novelou zákonem č. 31/2019 Sb., kdy byla mimo jiné odstraněna podmínka minimálního uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů ve výši alespoň 30 %. Do 31.5.2019 dlužník splnil oddlužení, pokud vydržel splácet svým nezajištěným věřitelům pohledávky po dobu 5-ti let, avšak to neznamenalo, že dlužník bude „automaticky“ osvobozen i od placení pohledávek jeho věřitelů, neboť samotné splnění podmínek oddlužení se posuzovala až ve vztahu k tomuto osvobození.

V případech, kdy dlužníkem nebude privilegovaná osoba,³⁷³ bude pro posouzení, zda dlužník splnil oddlužení rozhodná míra uspokojení jeho nezajištěných věřitelů a jeho přístup k oddlužení. Soud bude tedy dále zkoumat, zda si v průběhu oddlužení dlužník nepočínal nedbale či lehkomyšlně,³⁷⁴ či zda nepáchal majetkovou trestnou činnost či nezatajoval informace důležité pro uspokojení jeho věřitelů a případně též, že vynaložil dostatečné úsilí k plnému uspokojení jeho věřitelů. Pokud soud dospěje k závěru, že insolvenční dlužník nesplnil výše uvedené, rozhodne o nesplnění oddlužení. V takovém případě bude mít dlužník i nadále povinnost k úhradě nesplacených dluhů.

Z logiky věci je zřejmé, že pokud dlužník splní 100 % pohledávek svých nezajištěných věřitelů, bude oddlužení splněno kdykoliv. Dlužník splní podmínky oddlužení též, pokud v době tří let³⁷⁵ od schválení oddlužení uspokojí 60 % pohledávek svých nezajištěných věřitelů. I v těchto případech nelze vyloučit, že insolvenční soud bude vycházet z judikatury a osvobození dlužníkovi od neuhrazených pohledávek nepřizná a to zpravidla v případech, kdy si dlužník nepočínal poctivě, jednal lehkomyšlně či nedbale, páchal majetkovou trestnou

³⁷³ Neboť privilegované osoby se za splnění podmínek oddlužení oddluží v průběhu 3 let od schválení oddlužení. K tomu více kapitola 3.4.5 a 3.4.6.

³⁷⁴ Cituji z Usnesení sp.zn. 29 NSČR 97/2015 ze dne 27.9.2017 „Dlužník je povinen vyhnout se lehkomyšlnému a nedbalému plnění svých povinností po celou dobu trvání insolvenčního řízení, přičemž to, že insolvenčnímu soudu je výslovně předepsáno zkoumat (ne)naplnění podmínek § 418 insolvenčního zákona po celou dobu plnění oddlužení až do rozhodnutí o splnění oddlužení, nezbavuje insolvenční soud povinnosti zkoumat splnění povinností podle schváleného způsobu oddlužení také při rozhodování o návrhu dlužníka na osvobození od placení zbytku dluhů, a to bez ohledu na skutečnost, kdy takové nesplnění povinností vyšlo najevo. Domáhá-li se dlužník dobrodinní osvobození od placení pohledávek, pak je na něm, aby osvědčil, že podmínkám pro osvobození dostál.“

³⁷⁵ Tuto dobu lze prodloužit na 3,5 roku dle § 412b odst. 5 IZ.

činnost či úmyslně zatajil majetek či pohledávku věřitele.³⁷⁶ Dlužník, který nepokoří zákonem stanovené hranice, splní oddlužení pouze tehdy, pokud v oddlužení po dobu pěti let³⁷⁷ vynaloží veškeré úsilí k plnému uspokojení svých věřitelů. Kontrolu nad dlužníkem po dobu insolvenčního řízení vykonává insolvenční správce. Ten má notifikační povinnost vůči soudu a to v průběhu celého řízení. Pokud insolvenční správce v průběhu oddlužení dojde k závěru, že dlužník nevynakládá potřebné úsilí k tomu, aby uhradil své dluhy v co nejvyšší možné míře, navrhne soudu zrušení oddlužení. Má se za to, že dlužník potřebné úsilí vynaložil, pokud splní pohledávky svým věřitelům ve výši minimálně 30 %.

Soud může též rozhodnout o nesplnění oddlužení. Od 1.6.2019 je též nově přiznána možnost dlužníkovi, insolvenčnímu správci a přihlášeným věřitelům se proti rozhodnutí soudu o splnění/nesplnění oddlužení odvolat. Věřitelé dlužníka mají možnost zpochybňovat úsilí dlužníka a svým včasně podaným odvoláním do rozhodnutí o splnění oddlužení dosáhnout toho, že dlužník nebude osvobozen od úhrady dosud neuhrazených dluhů. V případě, že této možnosti nikdo nevyužije, rozhodnutí nabude právní moci a insolvenční řízení tímto končí.

V rámci rozhodnutí o splnění oddlužení insolvenční soud též rozhodne o odměně insolvenčního správce a náhradě jeho hotových výdajů.³⁷⁸ Je-li insolvenční řízení řešeno plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, soud pouze zopakuje celkovou výši nákladů insolvenčního správce, která mu byla zálohově hrazena dlužníkem. Insolvenční řízení kombinovanou formou bude splněno až v momentě, kdy bude nejen splněn splátkový kalendář, ale i ukončeno zpeněžování. Insolvenční správce však může podat zprávu o splnění splátkového kalendáře, a to i v době, kdy podmínky pro splnění oddlužení nebudou dány, např. když dlužník v 3-leté lhůtě uspokojil 60 % pohledávek svých nezajištěných věřitelů, avšak nebylo ukončeno zpeněžování. Dlužník pak nebude povinen hradit splátky do majetkové podstaty.³⁷⁹ Naopak, podá-li insolvenční správce zprávu o splnění oddlužení předčasně, insolvenční soud vydá rozhodnutí, dle kterého bude i nadále dlužník do podání nové zprávy o oddlužení povinen měsíčně splácet svým nezajištěným věřitelům jejich pohledávky.

³⁷⁶ K tomu blíže Usnesení NS ČR ze dne 30.4.2013 sp.zn. 29 NSČR 45/2010: „Vyjde-li po schválení oddlužení najevo, že dlužník navrženým oddlužením sledoval nepoctivý záměr, je to důvodem ke zrušení schváleného oddlužení podle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.“

³⁷⁷ Viz výše, i zde lze dobu prodloužit o 6 měsíců.

³⁷⁸ Insolvenční správce by měl v souladu § 303 předložit soudu své vyúčtování.

³⁷⁹ STRNAD, Zdeněk In KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. str. 1488.

15 Dopady zákona lex-covid na oddlužení

Pod číslem 807/0 byl Ministerstvem spravedlnosti doručen poslancům dne 1.4.2020 vládní návrh zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a exekučního řádu. Návrh zákona se projednával ve stavu legislativní nouze a na základě žádosti vlády ve zkráceném jednání s vynecháním 1. čtení. Na 44. schůzi byl návrh zákona schválen a postoupen Senátu, který dne 17.4.2020 návrh schválil a projednal. Zákon č. 191/2020 Sb. obecně označovaný jako LEX COVID, byl vyhlášen ve sbírce zákonů s účinností od 24.4.2020 a podstatně mění pravidla v insolvenčním právu. Následně byl poslancům rozeslán vládní návrh novelizace zákona LEX COVID ze dne 19.10.2020 a to jako sněmovní tisk 1060/0, který byl poslanci schválen na 62. schůzi, avšak Senátem vrácen Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, která setrvala na původním návrhu zákona a tento byl schválen a vyhlášen dne 13.11.2020 ve Sbírce zákonů pod číslem 460/2020.

Z hlediska oddlužení jsou podstatné zejména tyto oblasti úpravy:

1. Oddlužení pro všechny fyzické osoby, kdy bylo v ust. § 389 odst. 1 písm. b) IZ vypuštěno „která nemá dluhy z podnikání“

O oddlužení mohou žádat i fyzické osoby, které mají dluhy z podnikání. *„Tato změna reaguje nejen na stávající mimořádnou situaci, ale zřejmě také částečně vytváří podmínky pro transpozici směrnice EU č. 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019, kterou bude muset Česká republika promítnout do svého právního řádu do 17. července 2021.“*³⁸⁰

2. Prolomení hranice pro osvobození dlužníka od splacení zbývajících částí dluhů

Dlužníkovi může být přiznáno osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v jakém nebyly uspokojeny v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře i pokud dlužník svým nezajištěním věřitelům neuhradí alespoň 30% jejich pohledávek či 50% jejich pohledávek, pokud soud rozhodoval dle § 398 odst. 4 nebo 407 odst. 3 IZ. Dlužník však

³⁸⁰ OŽANA, Jan a Jakub ADÁMEK. 7 nejdůležitějších novinek v insolvenčních v době pandemie. *Právo21* [online]. 28. 4. 2020 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/7-nejdulezitejsich-novinek-v-insolvencich-v-dobe-pandemie>.

musí prokázat, že nebylo dosaženo zákonem stanovené hodnoty plnění nezajištěným věřitelům, případně hodnoty plnění, kterou si dlužník s věřiteli dohodl, v důsledku okolností, které dlužník nezavinil. Přičemž platí vyvratitelná právní domněnka dle § 15 odst. 2 zákona LEX COVID *“že dlužník nezavinil okolnosti, ke kterým došlo v důsledku omezení plynoucího z mimořádného opatření při epidemii, případně jiného opatření přijatého Českou republikou v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS CoV-2, a které znemožňovaly nebo podstatně ztěžovaly plnění povinností podle schváleného způsobu oddlužení.“*

3. Vyloučení věřitelských insolvenčních návrhů od 24.4.2020 do 31.8.2020, následně dle novelizace do 30.6.2021

Soud nebude přihlížet k věřitelským insolvenčním návrhům podaným od účinnosti zákona LEX COVID do 31.8.2020, resp. novelou prodlouženo až do 30.6.2021. Pokud i přesto věřitel v ochranné době návrh podá, bude soudem usnesením, proti kterému není odvolání přípustné, vyrozuměn o tom, že se k jeho návrhu nepřihlíží. Návrh nebude v insolvenčním rejstříku zveřejněn. Věřitelé však mohou své pohledávky vymáhat jakoukoli jinou právní cestou, a to buď soudně či mimosoudně.

4. Mimořádné moratorium pro dlužníky podnikatele

Dlužník, který nebyl k 12.3.2020 v úpadku, může do 31.8.2020 podat návrh na mimořádné moratorium jako ochranu před věřiteli. A dále dle novely zákonem č. 460/2020 Sb. může návrh do 30.6.2021 na mimořádné moratorium podat i dlužník, který nebyl do 5.10.2020 v úpadku. Návrh na mimořádné moratorium nemusí být odsouhlasen většinou dlužníkůvých věřitelů, jako tomu je u běžného moratoria. Naopak v případě žádosti dlužníka o prodloužení moratoria je i v případě mimořádného moratoria potřebný souhlas většiny jeho věřitelů, avšak pouze u návrhů na prohlášení moratoria dle zákona LEX COVID novelizovaného zákonem č. 460/2020 Sb. Vyhlásí-li insolvenční soud moratorium, nelze po dobu trvání moratoria na dlužníka prohlásit úpadek. *„Závazky bezprostředně související se zachováním provozu podniku vzniklé po vyhlášení mimořádného moratoria je dlužník po dobu jeho trvání oprávněn hradit přednostně před dříve splatnými závazky. Osoby, které nejsou podle § 122 odst. 2 oprávněny ukončit smlouvy s dlužníkem výpovědí nebo odstoupením, nejsou po dobu trvání mimořádného moratoria oprávněny odeprít plnění nebo pokračování takových smluv ani na základě jiného důvodu, ledaže jde o odeprítí nového čerpání úvěru či jiného peněžního plnění v důsledku*

případu porušení podmínky pro jeho poskytnutí, který nastal již před vyhlášením mimořádného moratoria.“³⁸¹

5. Stavění lhůt

Výše uvedená opatření byla schválena na podporu dlužníků a bylo by nespravedlivé, aby v případě, kdy věřitelé nemohou svým věřitelským návrhem zahájit insolvenční řízení dlužníka, v později zahájených řízeních neměli možnost vznést námitku relativní neúčinnosti právního úkonu z důvodu promlčení práva k vznesení této námitky. Za takové právní úkony dlužníků jsou považovány úkony zkracující uspokojení vykonatelných pohledávek jejich věřitelů. S ohledem na to bylo zákonem LEX COVID přijato, že po dobu mimořádných opatření neběží věřitelům lhůta pro vznesení námitky.

6. Prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení

Soud může též rozhodnout o prominutí zmeškání lhůty stanovené k provedení úkonů v insolvenčním řízení osobě, která z důvodů mimořádných opatření lhůtu zmeškala. Žádost musí být podána v poměrně krátké době, a to do 7mi dnů od ukončení nebo zrušení mimořádných opatření. Zároveň o věci, jíž se zmeškání úkonu týká, nesmí být rozhodnuto, případně pokud se bude jednat o odvolání či námitky, nemohlo rozhodnutí, proti kterému směřují, nabýt právní moci.

³⁸¹ Viz § 127 a IZ.

16 Srovnání právní úpravy s úpravou v Anglii

Pro komparaci jsem si vybrala anglické právo zejména z toho důvodu, že problematiku oddlužení má zakotvenou již od roku 1986³⁸² a tak má s tímto způsobem úpadku bohatší zkušenosti než my a do jisté míry nás může inspirovat, a to zejména svou flexibilitou, absencí soudního rozhodnutí, či kladením důrazu na vůli věřitelů.³⁸³

Našemu oddlužení se v anglickém právu nejvíce podobá Individual Voluntary Arrangement (dále jen IVA či dohoda) a Debt relief orders (dále jen DRO nebo též prominutí dluhu) či FTVA (fast track voluntary arrangements).³⁸⁴

IVA představuje dobrovolnou dohodu dlužníka s věřiteli prostřednictvím insolvenčního správce. Insolvenčního správce, který dohodu sepíše, si může dlužník najít ve veřejném registru <https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/fip1/>. I přesto, že se jedná o dohodu, která není předmětem soudního rozhodnutí, jako je tomu v České republice, nelze tuto dohodu zaměňovat s konsolidací úvěrů či s dohodou mezi dlužníkem a věřitelem, neboť tyto působí pouze inter partes. IVA působí i bez autoritativního soudního rozhodnutí i pro ostatní nezajištěné věřitele.³⁸⁵ Údaje o dlužníkovi jsou zveřejněny v Individual insolvency register (Osobním insolvenčním rejstříku – IIR) na webových stránkách <https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/eiir/>, dohoda samotná však zveřejněna není. Údaje z veřejného rejstříku jsou po době 3 měsíců od skončení IVA vymazány. Uzavřením IVA nemusí dojít k bankruptcy, tedy obdobnému režimu jakým je u nás konkurs. IVA se uzavírá na návrh dlužníka, který svou verzi IVA předloží insolvenčnímu správci. V Anglii se však běžně můžeme setkat s tím, že celou dohodu sestaví insolvenční správce, který následně předloží insolvenčnímu soudu a rozhodne, zda vedle dohody podá návrh na předběžné opatření.³⁸⁶ Na rozdíl od České republiky zde není dán prostor pro advokáty, notáře, či jiné osoby, aby dohodu

³⁸² A to konkrétně v části VIII Insolvency Act 1986.

³⁸³ Za zmínku stojí, že IVA vznikl původně jako způsob řešení úpadku drobných živnostníků a těmi byl i hojně využíván. V současné době je IVA využíván i fyzickými osobami- nepodnikateli, kteří se takto snaží řešit dluhy vzniklé ze spotřebitelských úvěrů.

³⁸⁴ IVA i DRO jsou upraveny Insolvency Act 1986 část 7A a část VIII, dostupné na <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/contents>.

³⁸⁵ IVA se obecně týká nezajištěných věřitelů. Zajištěných věřitelů se týká pouze tehdy, pokud se do procesu dobrovolně zapojí. Též záleží, o jaký způsob zajištění jde, např. zajištění věřitelé, kteří dlužníkovi poskytli hypoteční úvěr, mají speciální ustanovení v Insolvency Act 1986, kde je speciálně upraveno, jakým způsobem mají postupovat.

³⁸⁶ Předběžné opatření zde můžeme připodobnit českému moratoriu, kdy věřitelé nemohou své pohledávky vymáhat soudní cestou.

sepsali. V návrhu dohody jsou zpravidla obsaženy sankce za neplnění dohody, nejčastěji to bývá právo věřitele na bankructvy (konkurs) dlužníka.

Aby dlužník mohl uzavřít IVA, musí splnit hned několik podmínek.³⁸⁷ Osoba dlužníka³⁸⁸ musí být rezidentem Anglie, Walesu nebo Severního Irska, musí být v platební neschopnosti, mít 3 a více věřitelů. Na rozdíl od české právní úpravy musí mít dlužník dluh vyšší než 15.000 liber a rozsah uspokojení by měl být alespoň 25% pohledávek, dlužník se však může dohodnout s věřiteli na jiném plnění. Insolvenční správce po jednání s dlužníkem připraví návrh dohody, která poskytne věřitelům podrobný přehled o financích dlužníka a průběhu řízení IVA.

Obvykle se hradí dva poplatky za zřízení IVA – zřizovací poplatek (nominees fee) a manipulační poplatek za každou platbu věřitelům (supervisors fee). Zřizovací poplatek pokrývá náklady insolvenčního správce a poplatky za zprostředkování dohody, tj. přípravu návrhu IVA a organizování schůze věřitelů. Tato částka se pohybuje mezi 1000-2700 GBP. Manipulační poplatek je v podstatě odměna insolvenčního správce, avšak v Anglii není fixní, ale je určen procentuálně ze splacené částky. Obvykle se jedná o 15-18 % z celkové splacené částky.³⁸⁹

Zda bude dlužník svůj dluh plnit pomocí splátek, zpeněžením svého majetku, či prostřednictvím třetí osoby případně kombinací těchto způsobů, je ponecháno na rozhodnutí schůze věřitelů. Vždy ale platí, že dlužník musí být zaměstnán nebo aktivně podnikat. Stejně jako u nás, i zde dlužník dokládá svá aktiva³⁹⁰ a o tomto vyhotovuje i čestné prohlášení. Pro věřitele přínosnou podmínku zde vidím fakt, že IVA musí být pro věřitele výhodnější než bankructvy.

Poté, co insolvenční soud obdrží návrh IVA, insolvenční správce svolá schůzi věřitelů, kde budou dohodnuty podmínky plnění dlužníka.³⁹¹ Nejdříve 14 dní od rozeslání pozvánek bude svolána schůze věřitelů, na které se buď IVA schválí, případně upraví či odmítne. IVA se schválí v případě, kdy pro něj hlasuje 75 % hlasů věřitelů počítaných podle výše jejich pohledávek; počítají se jen hlasy hlasujících věřitelů, a to i přesto, že schválením IVA jsou pak vázáni všichni věřitelé. Pokud je takovouto většinou věřitelů souhlas dán, bude se dohoda vztahovat i na věřitele, kteří souhlas neudělili. Insolvenční správce následně soudu sdělí, jak

³⁸⁷ Podmínky jsou vždy zveřejněny dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/individual-voluntary-arrangement-iva-protocol/iva-protocol-2021-annex-1-standard-terms-and-conditions>.

³⁸⁸ Bez ohledu na skutečnost, že se jedná o podnikatele či fyzickou osobu.

³⁸⁹ IVA Costs and Fees [online]. In: . [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://moneyadvice.co.uk/debt-solutions/individual-voluntary-arrangement/iva-costs-and-fees/>.

³⁹⁰ Dlužník je povinen doložit svůj příjem a seznam majetku.

³⁹¹ Pouze u předběžného opatření lze spatřit aktivní účast soudu, který jinak spíše vykonává funkci dohledu.

bude probíhat proces IVA, a v případě, kdy bude zřejmé, že dlužník nesplňuje podmínky IVA, pak věřitelé mohou požádat o bankructvy nebo postupovat k vymožení dluhu soudní cestou. Ve většině případů věřitelé využijí bankructvy, protože se prostřednictvím zpeněžení majetku mohou alespoň částečně uspokojit. Naproti tomu, nemá-li dlužník žádný majetek, pak stejně jako u nás věřitelé zvažují, zda má cenu nechat si pohledávku soudně přiznat, neboť to de facto může být kontraproduktivní. Na následném plnění dohody však dohlíží nejčastěji insolvenční správce, který rozděluje plnění. Insolvenční správce též jednou ročně vyhotoví výroční zprávu o plnění dlužníka.

I v rámci této zahraniční úpravy nalézáme jistou ochranu bydlení dlužníka. V případě, kdy dlužník splňuje podmínky IVA má soud možnost nařídit, aby vlastník nemovitosti, ve které se dlužník zdržuje, nevypověděl dlužníkovi nájem.

Obdobně jako u nás trvá IVA obvykle 5 let.³⁹² Na rozdíl od České republiky je z dohody zřejmé, jakou konkrétní částku bude povinen dlužník plnit, a část dluhu, která nebude dlužníkem splněna, bude dlužníkovi prominuta věřiteli již na samotném začátku. Pokud dlužník splatí v IVA dohodnutou částku, pak bude zcela bez dluhu. V případě, kdy poruší podmínky dohody, mají věřitelé možnost vymáhat dluh způsobem, jaký si domluvili na schůzi věřitelů (během creditors meeting). Stejně jako u nás po dobu trvání IVA se nemohou dlužníci domáhat plnění svého dluhu mimo režim IVA, a tak i zde lze předpokládat, že dlužníci nebudou vyzýváni k úhradě jejich dluhů přímo věřiteli, kteří uzavřeli dohodu. Za velkou výhodu považují skutečnost, že dlužník, který je vlastníkem nemovitosti zatížené hypotéčním úvěrem, si bude moci nemovitost udržet, pokud bude splácet řádně svůj hypotéční úvěr.³⁹³

Alternativou k IVA je tzv. Debt Relief Order (DRO), neboli žádost o prominutí dluhu. DRO jako nová forma platební neschopnosti byla zavedena (v sekci 108) zákonem Tribunal, Courts and Enforcement Act 2007.³⁹⁴ Insolvency Act 1986 podrobně upravuje v části 7A podmínky DRO, tj. zejména podmínky žádosti o prominutí dluhu, úlohu soudu, postavení věřitelů a povinnosti dlužníka. Za žádost DRO musí dlužník zaplatit poplatek ve výši 90 liber. Prominutí dluhu DRO se od dohody s věřiteli IVA odlišuje zejména tím, že jej mohou využít dlužníci – fyzické osoby,³⁹⁵ jejichž dluh nepřesáhl 30 000 liber, nevlastní majetek (nemovitost či osobní automobil) v hodnotě vyšší než 2 000 liber. Dlužníkovi žádajícímu o prominutí dluhu

³⁹² Délka řízení je stanovena již v návrhu IVA.

³⁹³ K tomu blíže Individual voluntary arrangements. Is an IVA right for you?. [online]. [cit. 2022-07-02]. Dostupné z: <http://www.stepchange.org/Howwecanhelpyou/IVAIndividualvoluntaryarrangement.aspx>.

³⁹⁴ Část 5, kapitola 3. DRO vstoupil v platnost v Anglii a Walesu 6. dubna 2009 (od toho data je i účinná).

³⁹⁵ Právnícké osoby mohou využít tzv. company voluntary agreements.

nesmí zbývat více než 75 liber poté, co zaplatí běžné účty spojené s chodem domácnosti. Zároveň proti dlužníkovi nemůže probíhat současně jiné insolvenční řízení. A konečně dlužník nemohl být v posledních šesti letech podroben DRO. Dlužník musí dále splnit podmínku, že v posledních třech letech žil, podnikal nebo vlastnil majetek v Anglii nebo Walesu. Zároveň se musí jednat o tzv. „qualifying debt“ – kvalifikovaný dluh, tzn., že musí být splněny určité podmínky, aby se kvalifikoval pro aplikaci na odpuštění dluhu. Aby byly tyto podmínky splněny, pak se nemůže jednat o sumu, která je splatná okamžitě nebo v blízké době a nespadá do kategorie vyloučených dluhů.³⁹⁶

Aby byla žádost o prominutí dluhu schválena oficiálním soudním zprostředkovatelem těchto žádostí (official receiver), musí splnit podmínky Insolvency Act 1986 uvedené v části 7A. Pokud bude žádost schválena, pak dlužník po dobu 12 měsíců nebude muset plnit svým věřitelům, a jestliže se jeho finanční situace v této době nezmění, bude mu dluh prominut. Během těchto 12 měsíců musí dlužník dodržovat hned několik omezení, jakými jsou zákaz půjčit si více než 500 liber, aniž by uvědomil nového věřitele o skutečnosti, že žádal o prominutí svého dluhu, dlužník dále nemůže působit jako ředitel společnosti, případně řídit společnost a neinformovat obchodní partnery o své DRO a zakládat a spravovat společnost bez povolení soudu. Žádost o prominutí dluhu bude zveřejněna v individuálním insolvenčním rejstříku a bude odstraněn až po šesti letech od skončení DRO. DRO zůstane v registru pro lustraci dobu šesti let.³⁹⁷

DRO je vhodný pro dlužníky, kteří očekávají, že se jejich finanční situace zlepší, a potřebují jen překlenout určité časové období. Zprostředkovatel provádí vlastní šetření při schválení žádosti o prominutí dluhu. Pokud při šetření zjistí, že dlužník v posledních dvou letech daroval nemovitost třetí osobě, případně nemovitost zcizil za méně, než je její skutečná hodnota, bude jeho žádost odmítnuta. Stejně bude zprostředkovatel postupovat i v případě, kdy bude dlužníkovi prokázáno zvýhodňování některých věřitelů na úkor ostatních.³⁹⁸

³⁹⁶ Vyloučené dluhy jsou pokuty, platební povinnosti vztahující se k poplatkům, alimentům a jiným tzv. „child support arrangements“ – ujednáním týkající se podpory dětí, dluhy spadající pod konfiskační nařízení, studentské půjčky, platební odškodnění nařízené soudem, půjčky pro sociální zajištění.

³⁹⁷ <https://www.gov.uk/government/publications/getting-a-debt-relief-order/getting-a-debt-relief-order>.

³⁹⁸ DRO guide: Debt relief order criteria. [online]. 2012, s. 5 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <http://www.stepchange.org/Portals/0/documents/info/stepchange-DRO-guide.pdf>.

17 Závěr

Úprava oddlužení si od svého zavedení našla pevné místo při řešení tíživé finanční situace dlužníků, kterým je insolvenčním zákonem dána možnost o povolení oddlužení žádat. Se stále vzrůstajícím trendem podávání návrhů na povolení oddlužení vyvstávají stále nové problematické otázky, které je třeba řešit. Judikatura vyšších soudů nám přináší odpovědi na otázky, které nejsou insolvenčním zákonem dosud řešeny. Zdaleka však nepokryje všechny možné nejasnosti, které mohou při interpretaci a aplikaci zákona vzniknout. A už vůbec nemohou soudní rozhodnutí vytvářet nové obecně závazné právní normy, jako je tomu například v anglo-americkém právním systému.

Insolvenční zákon za dobu své platnosti byl již 41 x novelizován. Cílem mojí práce bylo zhodnotit, zda novely insolvenčního zákona, a to zejména zákonem č. 294/2013 Sb., zákonem č. 64/2017 a zákonem č. 31/2019 Sb. a dále též zákon známý jako LEX COVID, mají pozitivní vliv na účastníky oddlužení. Na základě podrobného seznámení se s legislativní a aplikační praxí si troufám tvrdit, že novely bezesporu zásadně a dle mého názoru i pozitivně ovlivnily právní postavení dlužníků a částečně i věřitelů.

Za přelomové novely považuji zejména novelu zákonem 294/2013 Sb., která mimo jiné zavedla dlouho očekávanou úpravu společného oddlužení manželů a podnikajících fyzických osob. Rozhodnutí o úpadku spojené s povolením oddlužení a následné rozhodnutí o schválení oddlužení se tak stalo předvídatelnější.

Novelu č. 64/2017 Sb. považuji za pokrokovou, neboť se vypořádala s „dluhovými šmejdy“, dále proto, že v legislativně zakotvila kombinaci oddlužení plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty, ale též i pro změny vedení seznamu insolvenčních správců. Avšak zde bych si dovolila poznamenat, že jednotnou cenu za sepsání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení nepovažuji v mnohých případech za adekvátní.

. Za novelu, která měla největší dopad na zvýšení počtu žádostí o povolení oddlužení novelu zákonem č. 31/2019 Sb. a to s ohledem na zrušení povinnosti dlužníka uhradit během oddlužení svým nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek. Zavedení snazších podmínek pro oddlužení, možnost prodloužení oddlužení až o 6 měsíců, ochrana obydlí dlužníka, stejně tak jako možnost zkráceného oddlužení pro privilegované osoby, jsou jedny z hlavních atributů, proč je tato novela považována za „pro-dlužnickou“.

Novela s největším dopadem na ty nejzranitelnější z nás – dětské dlužníky je novela zákonem č. 230/2019 Sb. s účinností od 1.10.2019, která rozšířila okruh osob, které mohou žádat o zkrácený režim oddlužení.

Ve své práci jsem se dále snažila kriticky zhodnotit aktuální právní úpravu a navrhnout možnosti úpravy de lege ferenda. Novelizace by se podle mého názoru měla týkat zejména zavedení společného konkursu pro manžele, zavedení účinků prohlášení oddlužení na nové SJM, jako je tomu u konkursu, zavedení možnosti rozdělení společného oddlužení manželů, pokud jeden z manželů nesplňuje podmínky oddlužení, zjednodušení formuláře „Návrhu na povolení oddlužení“ včetně zavedení vzorů jednotlivých příloh k tomuto formuláři a oddlužení společného jmění manželů, pokud navrhovatelé nejsou manželi, avšak společné jmění manželé mají dosud nevypořádané. Dále bych navrhovala, aby o oddlužení mohl žádat dlužník bez plurality věřitelů, jako je tomu např. v Německu či na Slovensku.

Ve své práci jsem se snažila najít, s ohledem na možné způsoby řešení, ty, které se mi zdají nejvhodnější. I přesto se domnívám, že ani sebelepší právní úprava nebude schopná předejít zneužívání institutu oddlužení a to především dlužníky, kteří si jsou schopni opatřit si vyšší příjem svou výdělečnou činností, ale protože jsou si vědomi, že tento příjem bude použit jako plnění nezajištěným věřitelům, budou tito dlužníci kalkulovat s příjmem, který jim poskytne třetí osoba a který jim umožní žádat o povolení oddlužení, aniž by se přičinili svou vlastní výdělečnou činností k zajištění většího plnění svým nezajištěným věřitelům. A to bez ohledu na novelu zákona s účinností od 1.6.2019, která zrušila požadavek nejméně 30%-ho uspokojení nezajištěných věřitelů. Dle mého názoru zde bude záležet především na osobě insolvenčního správce, který by měl dohlížet na to, aby dlužník vyvíjel maximální ekonomickou aktivitu. Na druhou stranu je nutno podotknout, že v případě využití finančního daru v oddlužení se věřitelům dostane zpravidla alespoň částečného plnění ze strany dlužníků, neboť dlužníci jsou v rámci oddlužení motivováni „odpuštěním neuhrazených dluhů“.

I přesto, že institut oddlužení preferuje sociální účel před ekonomickým, tak by mělo být tím nejzazším způsobem řešení úpadku dlužníka, a ne výhradně tím pro dlužníka nejvýhodnějším. Věřitelé (ať v insolvenčním řízení aktivní či pasivní) by neměli za každou cenu „doplácet“ na úpadek svého dlužníka, a to i přesto, že jedním z cílů oddlužení je snížit náklady veřejných rozpočtů na sanaci těchto dlužníků. Oddlužení by v žádném případě nemělo znamenat, že výdělečně schopný dlužník bez vlastního přičinění dosáhne ve střednědobém horizontu osvobození od svých dluhů, a to i opakovaně. Pokud nebude dlužník motivován k tomu, že dluhy se mají plnit, a to vlastní přičiněním (vlastní výdělečnou činností) a oddlužení

se tak pro určitou sociální skupinu stane příliš snadné a dostupné, hrozí, že institut oddlužení se stane kontraproduktivním s dopadem na polarizaci obyvatelstva.

Domnívám se, že insolvenční řízení se vyvíjí pozitivně. A to zajisté díky úsilí insolvenčních soudců a insolvenčních správců, kteří provedli za dobu platnosti insolvenčního zákona téměř čtvrt milionu oddlužení a přes 90% dlužníků dokázalo splácet své dluhy pět let. Dlužníci, kteří projdou oddlužením, začínají bez dluhů a jsou tak motivováni vystupovat z šedé ekonomiky.

Novely insolvenčního řízení však považuji za přínosnější a výhodnější pro dlužníky. Věřitelé by tak měli při sjednávání úvěrů být nanejvýš ostražití a pečlivě nastavit své obchodní podmínky. Na druhou stranu nebankovní instituce poskytující rychlé úvěry a půjčky často zneužívají finanční situace dlužníka. Toto jednání označované též jako „obchod s chudobou“ nelze opomíjet. S ohledem na vývoj legislativy tendence věřitelů sjednávat půjčky a úvěry s extrémními sankčními nároky zdá se stagnují.

Exkursem do anglické právní úpravy jsem nastínila jiný přístup k řešení finančních problémů dlužníků sanačním způsobem. Na rozdíl od úpravy české je zde splátkový kalendář výsledkem vyjednaného souhlasu mezi věřitelem a dlužníkem. Srovnání tohoto institutu v České republice a v Anglii pak nabízí další možný přístup k řešení zadluženosti fyzických osob.

18 Summary

Insolvency law regulates bankruptcy and impending bankruptcy solutions through court proceedings as well as debt relief of individuals or legal entities. The thesis focuses on judicial decisions on petition for debt relief and decision for authorization of debt relief and procedural actions following the decision to complete debt relief and release the debtor after payment of his creditors' claims.

In order to apply for a debt relief order, the debtor must be in bankruptcy, i.e. having several creditors and not being able to pay financial commitments for a period longer than 30 days after due date. Petition for debt relief may be submitted exclusively by debtor, together with insolvency proposal, or as a response to the creditor's insolvency proposal. The applicant has to fill in the form prescribed by Ministry of Justice. Debt relief is authorized by court resolution unless reasons for its refusal or denial are stated. Insolvency proposal may be refused due to debtor's dishonest intention or the debtor will not be able to repay in full even the out-of-pocket expenses and remuneration of the insolvency administrator, or the debtor has a reckless or negligent approach to the fulfillment of obligations in the insolvency proceedings.

Regarding the debt relief of EU citizens, debtors – individuals or legal entities – will be allowed, in conformity with the Regulation EU 2015/848 on insolvency proceedings, to solve the bankruptcy issues within the territory of the state where the debtor has the centre of its main interests. The commenced proceeding will follow the juridical order of that state where the proceeding is being held. Furthermore, secondary insolvency proceedings may be commenced.

The amendment to the Insolvency Act No. 294/2013 extended the possibility of debt relief to entrepreneurs. However, if the debtor is in debt due to his business activity, debt relief can only be approved or permitted with the consent of the creditor. Otherwise, the creditor's receivable is not satisfied by bankruptcy. Furthermore, the amendment established the possibility of joint debt relief of spouses reacting to the experience of insolvency courts that frequently combined the insolvency proceedings of spouses in practice. Debt relief can be realized either via payments determined in amortization schedule, where it is satisfactory if the amount of income of one of the spouses is liable to be confiscated, or via monetizing, including the assets in exclusive ownership of only one of the spouses, given that the spouses are obliged to declare expressly that they consent with the monetizing of these assets. The

declaration needs to be officially verified and submitted to the court with an accompanying application for debt relief.

Amendment No. 64/2017 Coll. prevented the business of "debt swindlers" and brought a combination of debt relief by fulfilling the repayment schedule and monetizing the assets and introduced changes in the management of the list of insolvency administrators.

In 2019, an amendment aimed at the poorest population entered into force. For the amendment that had the greatest impact on the increase in the number of requests for debt relief, the amendment to Act No. 31/2019 Coll. with regard to the abolition of the debtor's obligation to pay to his unsecured creditors at least 30% of their claims during the debt relief. The introduction of easier conditions for debt relief, the possibility of extending debt relief by up to 6 months, the protection of the debtor's home, as well as the possibility of shortened debt relief for privileged persons are some of the main attributes why this amendment is considered favouring debtors.

The amendment with the greatest impact on the most vulnerable among us – child debtors is the amendment to Act No. 230/2019 Coll. which came to effect from 1 October 2019, expanded the range of persons who can apply for a shortened debt relief regime.

Unfortunately, after the introduction of this rectifying amendment, many questions still remain unsolved, which may constitute legal insecurity. Future amendments should mainly focus on a more detailed regulation of the debt relief of spouses. I would suggest debt relief for debtors who have only one creditor. I believe that insolvency proceedings are developing positively. And this is certainly thanks to the efforts of insolvency judges and insolvency administrators, who carried out almost a quarter of a million debt reliefs during the period of validity of the insolvency law, and over 90% of debtors were able to repay their debts within five years. Debtors who successfully go through debt relief start debt-free and are thus motivated to exit the gray economy.

19 Seznam použitých pramenů

Monografie

1. HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. Vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. s.262, ISBN 978-80-7400-459-9
2. HOLÁ, L. a kol.: *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 512 ISBN 978-80-247-4109-3
3. KISLINGEROVÁ, Eva, RICHTER, Tomáš, SMRČKA, Luboš a kol. *Insolvenční praxe v České republice. V období 2008-2013*. 1. Vydání. Praha: C.H. BECK, 2013. s.143. ISBN 978-80-7400-497-1.
4. KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009. s. 306. ISBN 978-80-7400-163-5.
5. MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: Příručka zejména pro neprávnický*. Praha : Linde, 2009. s. 394. ISBN 978-80-7201-780-5.
6. MORAVEC, T. *Soudní pravomoc v insolvenčním řízení s evropským prvkem*. 1. Vyd. Praha : Troas, 2012. s. 122, ISBN 978-80-904595-5-7
7. RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2008. 471 s. ISBN 978-80-7357-329-4.
8. SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 322. ISBN 978-80-87071-88-5.
9. SCHÖNFELD, J. *Moderní pohled na oceňování pohledávek: problém aktiv zvláště v insolvenčním řízení*. Praha: C.H. Beck, 2011. S. 169, ISBN 978-80-7400-302-8
10. SMRČKA, L., PLAČEK, j., SCHÖNFELD, J. A LOUDA, L. *Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. Praha: Professional publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2.
11. STAVINHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. s. 660. ISBN 80-210-3271-5
12. VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR a kol. *Insolvence 2008-2020: Data-Názory-Predikce*. 2021. ISBN 978-80-9068913-3-0.

Komentáře

1. KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L. a ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 5. vydání. **2019** S. 1792. ISBN: **978-80-7598-578-1**
2. KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 1110. ISBN 978-80-7400-320-2.
3. KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2008. s. 928. ISBN 978-80-7357-243-3.
4. MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízení Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. Vydání. Praha: Leges, 2014, s.864. ISBN 978-80-87576-80-9.

5. STRNAD, Zdeněk In KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 1840 s., Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9

Elektronické prameny

1. BOHATÝ, Petr. *Reakce na článek „Je vykonatelnost pohledávky přihlašované do insolvenčního řízení ještě vůbec výhodou?“*. EPRAVO.cz. 5.9.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/reakce-na-clanek-je-vykonatelnost-pohledavky-prihlasovane-do-insolvencniho-rizeni-jeste-vubec-vyhodou-92371.html>
2. BRYCHTA, Michal. *Mediace a její využití v insolvenčním řízení*. E-PRAVO. 22.11.2013. Staženo: 11.6.2014. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/mediace-a-jeji-vyuziti-v-insolvencnim-rizeni-92871.html>
3. CELERÝN, Jakub. *Je vykonatelnost pohledávky přihlašované do insolvenčního řízení ještě vůbec výhodou?* EPRAVO.cz. 3.9.2013. [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/je-vykonatelnost-pohledavky-prihlasovane-do-insolvencniho-rizeni-jeste-vubec-vyhodou-92355.html>
4. ČERNÁ, Karolína. *Návrh na povolení oddlužení - způsob řešení úpadku nebo šikana věřitelů?* EPRAVO.cz. 27.3.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-na-povoleni-oddluzeni-zpusob-reseni-upadku-nebo-sikana-veritelu-89787.html>
5. Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona. *ADVOKÁTNÍ DENÍK* [online]. 12.1.2021, 2021 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadрила-k-novele-insolvencniho-zakona/>
6. DRO guide: Debt relief order criteria. [online]. 2012, s. 5 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.stepchange.org/Portals/0/documents/info/stepchange-DRO-guide.pdf>
7. FRK, Patrik. *K znovuzavedení popěrného práva přihlášených věřitelů*. Časopis právo. 2011. [online]. Dostupné z: <http://www.ustavprava.cz/cz/sekce/casopis-pravo-2011-2-k-znovuzavedeni-poperneho-prava-prihlasenych-veritelu-226/>
8. HAVLIŠOVÁ, Lucie. *Šestina dlužníků přijme dar, aby mohla vstoupit do oddlužení* [online]. 2021 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.cesivpravu.cz/blog/sestina-dluzniku-prijme-dar-aby-mohla-vstoupit-do-oddluzeni>
9. HRADIL, Aleš a David URBANEC. *Příhláška nároku na náhradu nákladů řízení do insolvenčního řízení*. E-PRAVO [online]. 23. 7. 2015 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prihlaska-naroku-na-nahradu-nakladu-rizeni-do-insolvencniho-rizeni-98452.html>
10. HRŮŠA, Lukáš. *Nesplatná pohledávka a oddlužení*. EPRAVO.cz. 24.5.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nesplatna-pohledavka-a-oddluzeni-91239.html>
11. Individual voluntary arrangements. Is an IVA right for you?. [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupné z: <http://www.stepchange.org/Howwecanhelpyou/IVAIndividualvoluntaryarrangement.aspx>
12. JIRMÁSEK, Tomáš. *STANOVENÍ NIŽŠÍCH SPLÁTEK V ODDLUŽENÍ: PODÁNÍ NÁVRHU*. EPRAVO.CZ [online]. 3.11.2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-podani-navrhu-95579.html>

13. KAPLAN, Daniel. *K možnosti faktického oddlužení u podnikatelů*. EPRAVO.cz. 12.4.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-moznosti-faktickeho-oddluzeni-u-podnikatele-90312.html>
14. KOLOMIČENKO, Jakub. *Účinek zahájení insolvenčního řízení na probíhající řízení u jiného soudu*. EPRAVO.cz. 26.4.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/ucinek-zahajeni-insolvencniho-rizeni-na-probihajici-rizeni-u-jineho-soudu-90433.html>
15. KOVALČIK, Martin. *KONEC DĚTSKÝCH DLUHŮ V ČR? JEŠTĚ JE TŘEBA ZASTAVIT BĚŽÍCÍ EXEKUCE. POMŮŽEME VÁM S TÍM!* [online]. 8.3.2021 [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/konec-detskych-dluhu-v-cr-7485gp#!>
16. KRHUT, Rostislav. *Poctivý záměr v oddlužení*. [online]. 23.09.2012, [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/poctivy-zamer-v-oddluzeni>
17. KUBIŽŇÁK, Jan. *Uplatňování nákladů exekuce v insolvenčním řízení, jestliže nebylo v exekuci nic vymoženo. Právní prostor* [online]. 09.01.2015 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplatnovani-nakladu-exekuce-v-insolvencnim-rizeni-jestlize-nebylo-v-exekuci-nic-vymozeno>
18. LISSE, Luděk. *K posouzení vykonatelnosti pohledávky přiznané rozhodčím nálezem v insolvenčním řízení*. EPRAVO.cz. 23.10.2012 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-posouzeni-vykonatelnosti-pohledavky-priznane-rozhodcim-nalezem-v-insolvencnim-rizeni-86178.html>
19. MALÝ, Miroslav. *Problematika rozdělení hyperochy vzniklé při zpeněžení zajištěného majetku dlužníka v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty*. *Epravo.cz* [online]. 10.3.2020 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-rozdeleni-hyperochy-vznikle-pri-zpenzeni-zajisteneho-majetku-dluznika-v-oddluzeni-plnenim-splatkoveho-kalendare-se-zpenzenim-majetkove-podstaty-110751.html>
20. MACHAČ, Martin. *Příhláška pohledávky známého zahraničního věřitele do insolvenčního řízení v ČR*. EPRAVO.cz. 8.6.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlaska-pohledavky-znameho-zahranicniho-veritele-do-insolvencniho-rizeni-v-cr-83207.html>
21. MALIŠ, Daniel. *Vztahuje se beneficium oddlužení též na ručitele dlužníka?* EPRAVO.cz. 13.8.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vztahuje-se-beneficium-oddluzeni-tez-na-rucitele-dluznika-92179.html>
22. MALIŠ, Daniel. *Oddlužení podnikajících fyzických osob po revizní novele insolvenčního zákona*. EPRAVO.cz [online]. 29.7.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikajicich-fyzicky-osob-po-revizni-novele-insolvencniho-zakona-94928.html>
23. *Milostivé léto - šance, jak se zbavit exekucí: Kompletní návod krok za krokem* [online]. aktualizace 12.7.2022 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/novinky/milostive-leto>
24. NOVOTNÝ, Jiří. *Insolvenční soudy kolabují, na osobní bankroty je málo soudců*. *Novinky.cz* [online]. 4. prosince 2014 [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/355024-insolvencni-soudy-kolabuji-na-osobni-bankroty-je-malo-soudcu.html>
25. *Options for paying off your debts: Restrictions*. [online]. Last updated: 12 November 2014 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/options-for-paying-off-your-debts/debt-relief-orders>

26. PETRŮ, Jana. *Vliv nezveřejnění údajů o dlužníkovi v insolvenčním rejstříku na běh lhůty pro podání přihlášek do insolvenčního řízení*. [online]. 29.11.2013 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vliv-nezverejneni-udaju-o-dluznikovi-v-insolvencnim-rejstniku-na-beh-lhuty-pro-podani-prihlasek-do-insolvencniho-rizeni-92892.html>
27. PIŠVEJCOVÁ, Andrea. *Novelizovaný § 1932 odst. 2 občanského zákoníku: Změna ve způsobu započítávání částečného prodlení v případě prodlení spotřebitele* [online]. 17.8.2021 [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/novelizovany-1932-odst-2-obcanskeho-zakoniku-zmena-ve-zpusobu-zapocitavani-castecneho-prodleni-v-pripade-prodleni-spotrebitel-113428.html#_ftn1
28. PLEVA, Vítězslav. *Závazky z podnikání: je dlužník povinen zajistit si souhlas věřitelů v případě oddlužení?*. [online]. EPRAVO.cz 4.8.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavazky-z-podnikani-je-dluznik-povinen-zajistit-si-souhlas-veritelu-v-pripade-oddluzeni-94828.html>
29. PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA V ODDLUŽENÍ STATISTIKA 2015-2018 [online]. [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-oddluzeni-2015-2018/>
30. PŘECECHTELŮVÁ, Tereza. *Revize Nařízení o úpadkovém řízení aneb evropská insolvence po patnácti letech v novém kabátě – 1. ČÁST*. [online]. 12.11.2014 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/revize-narizeni-o-upadkovem-rizeni-aneb-evropska-insolvence-po-patnacti-letech-v-novem-kabate-1-cast-96042.html>
31. RICHTER, Ondřej. *K odmítnutí insolvenčního návrhu pro zjevnou bezdůvodnost*. EPRAVO.cz. 14.3.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-odmitnuti-insolvencniho-navrhu-pro-zjevnou-bezduvodnost-89959.html>
32. ŘEHÁČEK, Oldřich. *Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona*. EPRAVO.cz. [online]. 26.3.2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvencniho-zakona-93686.html>
33. SIGMUND, Adam. *Přihlašování pohledávek do insolvence - doma i v zahraničí*. EPRAVO.cz. 29.3.2013 [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prihlasovani-pohledavek-do-insolvence-doma-i-v-zahranici-89745.html>
34. *Statistiky oddlužení* [online]. In: . [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://isir-explorer.opendatalab.cz/statistiky/oddluzeni>
35. *Stav insolvencí v roce 2021 v ČR – Klid před bouří firemní insolvence porostou pomaleji, než mnozí očekávají osobní bankroty jsou v rukou zákonodárců* [online]. 5.1.2022 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-roce-2021-v-cr-klid-pred-bouri/>
36. TOMČALA, Pavel. *Insolvenční řízení a jeho mezinárodní souvislosti.: Právní zajištění a význam pro českého insolvenčního správce*. [online]. 29.9.2009 [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: <http://komora.wz.cz/sem01.pdf>
37. VESELÝ, Petr a Klára HAŠOVÁ. *Přednostní pohledávky v oddlužení a jejich uspokojování – co soudce, to názor* [online]. 24. 11. 2017 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prednostni-pohledavky-v-oddluzeni-a-jejich-uspokojovani-co-soudce-to-nazor-106681.html>
38. VODA, Jiří. *Běh lhůty pro přihlášení pohledávek zahraničním věřitelům z Evropské unie*. [online]. 13.9.2012 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/beh-lhuty-pro-prihlaseni-pohledavek-zahranicnim-veritelum-z-evropske-unie-85381.html>

39. The Insolvency Service official receiver office search. [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupné z: <https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/rebrandedorsearch/>

Odborný časopis

1. BABUŠKOVÁ, Jana. *Oddlužení manželů - aneb co v zákoně nenajdete*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora. 2012, č. 4, s. 32. ISSN: 1210-6348
2. KAVAN, P. *Malé zamyšlení a několik výkladových poznámek k institutu oddlužení*. Právní rozhledy. 2008, č. 12, s. 434-440.
3. KRHUT, Rostislav. *Pocitivý záměr v oddlužení*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora. 2012, č. 9, s. 42. ISSN: 1210-6348
4. KOZÁK, Jan. *Poradna Konkursních novin: Na dotazy odpovídá soudce a místopředseda Krajského soudu v Brně Mgr. Jan Kozák*. Konkursní noviny. 2010, č. 3, s. 1 a 3.
5. MALENOVSKÝ, R. *K žalobě na splnění závazku náležejícího do SJM sjednaného jen s jedním z manželů*. Právní rozhledy. 2008. Rpč. 16, č. 20
6. POHL, Tomáš. *Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona*. Bulletin advokacie. 2010, č. 7-8, s. 33-42. ISSN 1210-6348.
7. ŘEHÁČEK, Oldřich. *Osobní bankrot v soudní praxi*. Bulletin advokacie. Praha : Česká advokátní komora. 2013, č. 7, s. 45.
8. TARANDA, P.: *Nad některými souvislostmi sankce za nadsazenou přihlášku v insolvenčním řízení*. Daně. 2008. č. 6, str. 53

Právní předpisy

Aktuální znění

1. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 493/0 str. 2 - Sněmovní tisk č. 493/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019 [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=493&CT1=0>
2. Sněmovní tisk č. 1073/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2020 [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>
3. Sněmovnímu tisk 71/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018. [cit.2022-07-13.]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=71&ct1=0>
4. Sněmovní tisk 456/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019 [cit.2022-07-13.]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=456&CT1=0>
5. zákon č. 334/2012 Sb., změna insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
6. zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
7. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
8. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
9. zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
10. zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších

11. novela č. 210/2013 Sb. nařízení vlády č. 576/2006 Sb. o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě při práci ve ztíženém prostředí
12. novela zákonem 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.
13. novela zákonem č. 64/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
14. novela zákonem č. 31/2019 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
15. novela zákonem č. 230/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
16. Insolvency Act 1986 část 7A a část VIII, dostupné na <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/contents>

Historické znění

1. zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
2. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

legislativa ES/EU

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení
2. Nařízení Rady (ES) 1346/2000 o úpadkovém řízení, nyní bod 8 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848

Judikáty

1. Nález Ústavního soudu II. ÚS 3133/19 ze dne 14.11.2019
2. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, uveřejněný pod č. 241/2010 Sb., účinný k 31. březnu 2011
3. Nález Ústavního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 1540/08
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1774/2016 ze dne 24. 4. 2018 uveřejněný pod č. 68/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 1726/98 ze dne 24.5.2001 publikováno. R 76/2002 civ. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, 9-10/2002
6. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.10.2014 sp.zn. 76 ICm 1915/2013, 104 VSPH 126/2014, (KSLB 82 INS 16257/2012)

7. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 19552/2013, 44 ICm 3895/2013
8. Rozsudek Nejvyššího soudu - velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (v R 45/2009)
9. Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSPH 90 INS 22622/2017-B-36 ze dne 13.9.2021
10. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 50/2015, ze dne 30.3.2017
11. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. července 2012 ve věci KSBR 31 INS 3579/2010, sp.zn.: 2VSOL 327/2012-B-71
12. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.7.2015 sp.zn. KSHK 42 INS 295595/2013, 2 VSPH 405/2014-P4-9
13. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.listopadu 2011 ve věci KSBR 26 INS 869/2010, č.j.:2 VSOL 537/2011-P48-9
14. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64
15. Usnesení Nejvyššího soudu 29 NSCR 23/2012 z 18. července 2013
16. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. srpna 2011 ve věci KSPH 41 INS 2804/2010, sp.zn.: 1 VSPH 663/2011-P226-10
17. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2001, sp. zn. 29 NSČR 14/2011
18. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2010 ve věci: KSBR 37 INS 294/2008, sp. zn.: 29 NSČR 1/2008-A
19. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ve věci: KSOS 34 INS 31524/2012 ze dne 16. dubna 2013, sp.zn.: 2VSOL 202/2013-A-13
20. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.9.2008 ve věci: KSBR 40 INS 2487/2008, sp. zn.: 2 VSOL 119/2008-A.
21. Usnesení Vrchního soudu v Praze, 703 VSPH 104/2011 z 15.8.2011
22. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2010 ve věci KSUL 45 INS 857/2008, sp. zn.: VSPH 544/2009-P6-8.
23. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. září 2010 ve věci MSPH 99 INS 1787/2009, sp. zn.: 2 VSPH 768/2010-P2-8
24. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. června 2011, sp. zn. 36 Co 13/2011, uveřejněné pod číslem 4/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek
25. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.8.2004, sp. zn.: 29 Odo 326/2002
26. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. dubna 2004, ve věci: KSUL 46 INS 346/2008, sp. zn.: 1 VSPH 9/2008, uveřejněné pod číslem 60/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek
27. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 NSČR 97/2015 ze dne 27.9.2017
28. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010 ve věci: KSBR 31 INS 156/2008, sp. zn.: 29 NSČR 6/2008
29. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 81/2019-A-24, ze dne 4.12.2019
30. Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. 3 VSPH 767/2012-B-37 ze dne 11.6.2013
31. Usnesení č.j. 3 VSPH 1718/2013-B-58 ze dne 17.1.2014 ve věci KSUL 43 INS 14093/2010
32. Usnesení Vrchního soudu v Praze ve věci KSCB 27 INS1466/2008 ze dne 8. října 2008, sp.zn.: 1 VSPH 180/2008-P51-14
33. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2014, sp. zn. 29 NSCR 88/2013
34. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2013, sen. zn. 29 NSČR 35/2013
35. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21.dubna 2010, ve věci KSBR 27 INS 3089/2009, sp.zn.: 3 VSOL 106/2010-B-23

36. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sen. zn. 29 NSČR 39/2012 (jde o usnesení ze dne 26. června 2012, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 98)
37. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.ledna 2014, sp.zn. 29 NSČR 5/2014
38. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.února 2011, ve věci KSHK 42 INS 2002/2008, sp.zn.: 29 NSČR 1/2009-B-40
39. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.července 2011 ve věci KSPH 55 INS 316/2008, sp. zn.: 29 NSČR 14/2009-B-65
40. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008-B
41. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2012 ve věci: KSOS 31 INS 12026/2010, sp. zn.: 29 NSČR 32/2011-B-37
42. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3.zář 2012 ve věci: KSPA 59 INS 10282/2011, sp. zn: 2 VSPH 918/2012
43. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. února 2014 ve věci: KSHK 42 INS 3097/2012, sp. zn.: 29 NSČR 71/2013
44. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. února 2013 ve věci: KSHK 40 INS 15195/2010, sp. zn.: 3 VSPH 1190/2012
45. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.srpna 2012 ve věci: KSHK 45 INS 12804/2011, sp. zn.: 3 VSPH 848/2012
46. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010 ve věci: KSBR 31 INS 156/2008, sp. zn.: 29 NSČR 6/2008
47. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2014 , sp.zn. 29 NSČR 88/2013
48. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. října 2011 ve věci: MSPH 96 INS 714/2009, sp. zn.: 29 NSČR 36/2009-B-1491
49. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. března 2011 ve věci: KSPH 39 INS 4221/2008, sen. zn. 29 NSČR 20/2009
50. Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 21. dubna 2009 ve věci: KSOS 34 INS 625/2008, sp. zn.: 29 NSČR 3/2009-A (R 79/2009)
51. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31.března 2011, sp. zn.: KSPH 39 INS 4221/2008
52. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010 ve věci: KSBR 31 INS 156/2008, sen. zn. 29 NSČR 6/2008.
53. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.května 2012 ve věci: MSPH 88 INS 18044/2011, 3 VSPH 1378/2011 , sp. zn. MSPH 88 INS 18045/2011, 3 VSPH 1379/2011
54. Usnesení Vrchního soud v Olomouci ze dne 18.července 2012 ve věci: KSBR 26 INS 7439/2012, sp. zn.: 3 VSOL 343/2012
55. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.ledna 2014, sp.zn.: 1 VSOL 1197/2013-A-18
56. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16.dubna 2014, sp.zn.: VSOL 297/2014-A-9
57. Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 ze dne 23. června 2014, sp.zn.: VSPH 1211/2014-A-17
58. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.března 2011 ve věci KSPH 39 INS 4221/2008, sp.zn: 29 NSČR 20/2009
59. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.dubna 2012, sp. zn. KSPH 39 INS 19345/2011, 1 VSPH 425/2012
60. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2012ve věci KSCB 27 INS 13044/2010, 29 NSČR 22/2012-B-18

61. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.dubna 2009, sp.zn. KSBR 37 INS 740/2009, 2 VSOL 117/2009-A
62. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008, uveřejněném pod číslem 61/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek
63. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.června 2011, sp. zn.: 1 VSPH 689/2011-P38-9
64. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.září 2008 ve věci KSBR 40 INS 948/2008, sp.zn: 2 VSOL 110/2008-P21-7.
65. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.září 2009 ve věci KSPH 37 INS 1719/2009, sp.zn.: 2 VSPH 574/2009-P10-9
66. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. července 2010 ve věci KSPL 27 INS 3170/2009, sp. zn.: VS Praha 3 VSPH 163/2009-P31-7
67. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp.zn.: 29 Cdo 3963/2011
68. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.9.2008, sp.zn. 29 NSCR 4/2008
69. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna 2011, sen. zn. 29 NSČR 30/2010
70. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci č.j. 1 VSOL 336/2014-B-57 ze dne 28.5.2014
71. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. ledna 2009 ve věci KSPH 39 INS 2419/2008, sp. zn. 2 VSPH 5/2009-P10-9.
72. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. února 2011, sp.zn. 3 VSOL 494/2010
73. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2011, sp.zn. 2 VSPH 1193/2010
74. Usnesení Krajského soud v Brně, senát 31 INS, č. j. KSBR 31 INS 12739/2017 – B – 4
75. Usnesení Městského soudu v Praze č. j. MSPH 78 INS 13540/2014 – B – 4
76. Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 54 INS 7404/2017 – B – 7
77. Usnesení Krajský soud v Praze, č. j. KSPH 67 INS 7316/2014 – B – 4
78. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. září 2013 ve věci KSOS 22 INS 337/2013, sp. zn: 2 VSOL 783/2013-B-16
79. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, uveřejněný pod č. 241/2010 Sb., účinný k 31. březnu 2011
80. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 91/2013
81. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. února 2012 ve věci: KSUL 70 INS 11081/2010,sp. zn: 3 VSPH 1053/2011.
82. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 22. května 2013, sen. zn. 29 NSČR 35/2013
83. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. října 2008 ve věci KSUL 70 INS 2162/2008, sp. zn.: 1 VSPH 170/2008
84. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.9.2008, sp. zn. 29 NSČR 4/2008, ve věci: KSBR 38 INS 735/2008
85. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. března 2014 ve věci KSPH 60 INS 18631/2013, sp. zn.: 3 VSPH 42/2014-A-22
86. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. dubna 2008 ve věci MSPH 59 INS 167/2008, sp.zn.: 2 VSPH 7/2008-A
87. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 22. května 2013, sen. zn. 29 NSČR 35/2013
88. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. srpna 2011, sp.zn: MSPH 96 INS 9061/2010-B-14
89. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22.ledna 2009 ve věci KSUL 43 INS 2736/2008, sp. zn.: 1 VSPH 258/2008-P76-8
90. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.července 2008 ve věci KSUL 45 INS 150/2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008-P
91. Usnesení Nejvyšší soud ČR ze dne 18.července 2013, sp. zn.: 29 NSCR 25/2011

92. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. Listopadu 2012, sp.zn: KSOS 22 INS 14503/2012-B- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15 listopadu 2013, sp. zn.: KSPH 36 INS 8425/2013
93. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2014 , sp.zn. 29 NSČR 88/2013
94. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21.dubna 2010, ve věci KSBR 27 INS 3089/2009, sp.zn.: 3 VSOL 106/2010-B-23
95. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2011, sp.zn.: MSPH 77 INS 7172/2010-A-38
96. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. dubna 2009, sp. zn.: 2 VSOL 171/2008-A-30 KSBR 40 (26) INS 3469/2008 2 VSOL 171/2008-A-30
97. Usnesení Nejvyšší soudu ČR ze dne 24.července 2014, sen.zn. 29 NSČR 53/2012
98. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č.j. KSCB 41 IN 21278/2017-A-6 ze dne 29.11.2017
99. Usnesení Městského soudu v Praze č.j. MSOPH 90 INS 22622/2017A-12 ze dne 16.2.2018
- 100.Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 669/2009 ze dne 15. prosince 2009
- 101.Judgment of the Court (Grand Chamber) of 2 May 2006 - Eurofood IFSC Ltd, (Case C-341/04)
- 102.Zpráva pro oddlužení a o přezkumu ve věci KSPH 71 INS 19517/2021 Krajského soudu v Praze ze dne 16.2.2022

Klíčová slova: insolvency, oddlužení, úpadek, společné oddlužení manželů, konkurs, rozhodnutí o povolení oddlužení, povolení oddlužení, rozhodnutí o schválení oddlužení, insolvenční soud, insolvenční správce, schůze věřitelů, dlužník, věřitel, insolvenční zákon, insolvenční řízení, prominutí dluhu, dohoda s věřiteli

Keywords: insolvency, debt relief, discharge of debts, joint debt relief of spouses from debts, bankruptcy, decision on application for approval of debt relief, court's decision for authorization of debt relief, insolvency court, insolvency administrator, creditor institutions, debtor, creditor, insolvency Act, insolvency law, insolvency proceedings, Individual Voluntary Arrangement, Debt relief orders